

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI VE ARKADAŞA
BAĞLANMA İLE SOSYAL, DUYGUSAL ÖĞRENME
BECERİLERİNİN İNCELENMESİ: ERGENLER
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYŞENUR ATIN

İSTANBUL, 2022

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI VE ARKADAŞA
BAĞLANMA İLE SOSYAL, DUYGUSAL ÖĞRENME
BECERİLERİNİN İNCELENMESİ: ERGENLER
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**AYŞENUR ATIN
(200133043)**

**Danışman
(Prof. Dr. Ayşe Pınar Vural)**

İSTANBUL, 2022

16/06/2022

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Tezli yüksek lisans öğrencisi 200133043 numaralı Ayşenur ATIN'ın hazırladığı "Sosyal Medya Bağımlılığı ve Arkadaşa Bağlanma İle Sosyal, Duygusal Öğrenme Becerilerinin İncelenmesi: Ergenler Üzerinde Bir Araştırma" konulu Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 16/06/2022 Perşembe günü saat 09:00'da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **Kabulüne Oy Çokluğu/Oy Birliği** ile karar verilmiştir.

Düzeltilme verilmesi halinde:

Adı geçen öğrencinin Tez Savunma Sınavı .../.../20... tarihinde, saat ...:.. da yapılacaktır.

Tez adı değişikliği yapılması halinde: Tez adının

.....
şeklinde değiştirilmesi uygundur.

Jüri Üyesi

Karar

1. Prof. Dr. Ayşe Pınar VURAL (Danışman) <i>Kabul</i>
2. Prof. Dr. Haşim Ercan ÖZMEN <i>Kabul</i>
3. Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Oğuzhan KILINÇEL <i>Kabul</i>

*2. Danışman varsa doldurulması gerekmektedir.

ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Ayşenur Atın

TEŞEKKÜR

Öncelikle mevcut çalışma boyunca bilgisini, desteğini ve güler yüzünü bizden esirgemeyen kıymetli tez danışmanım Prof. Dr. Ayşe Pınar VURAL'a teŐekkürlerimi sunarım.

Tüm alıŐma süreci boyunca destekleri ve bilgileri ile yanımda duran, manevi destekleri ile beni besleyen ve bana yol gösteren kıymetli dostlarım Nidanur MUTLU'ya, Didem GENÇTÜRK'e, Melike ACAR'a ve Zeyno ATMACA'ya çok teşekkür ederim.

Tüm süreç boyunca hiçbir yardımını benden esirgemeyen, her aşamada desteğini hissettiğim, çalışma motivasyonumu sağlayan ve tüm tecrübelerini benim ile paylaşan kıymetli dostum Beyza İLDAN'a emekleri için özellikle teşekkür ederim.

Son olarak ilköğretim hayatımdan bu yana eğitimim için her fedakarlığı yapan ve maddi manevi hiçbir desteğini esirgemeyen kıymetli anneme, babama, ağabeyime ve ablama, bir kız çocuğu olarak çok teşekkür ediyorum.

Ayşenur Atın

SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI VE ARKADAŞA BAĞLANMA İLE SOSYAL, DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ: ERGENLER ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Ayşenur Atın

ÖZET

Mevcut araştırmanın amacı lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı, arkadaşına bağlanma stilleri ve sosyal duygusal öğrenme becerileri arasında ilişki olup olmadığını incelemektir. Diğer yandan araştırmadaki esas değişkenlerin cinsiyet, eğitim gördükleri sınıf, sosyo-ekonomik düzey ve günlük internet kullanım süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve bireylerin günlük internet kullanım süresinin cinsiyete göre değişiklik gösterip göstermediği incelenmiştir. Çalışmaya 14-19 yaş arasındaki 345 lise öğrencisi katılmıştır. Araştırmada bireylerin sosyo-demografik bilgilerini inceleyen demografik bilgi formu, Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (ESMBÖ), Ergenler İçin Arkadaşına Bağlanma Ölçeği (EİABÖ) ve Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Öğrenme Ölçeği (ESDÖÖ) kullanılmıştır. Veri analizinde normal dağılım gösteren değişkenler için Bağımsız Örnek t-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Welch Testi, Kısmi Korelasyon Analizi; normal dağılım göstermeyen değişkenler için Kruskal Wallis, Mann Whitney U, Ki-Kare Bağımsızlık Testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda bireylerin ESMBÖ puanının, ESDÖÖ toplam puan ve alt boyutlarının ve EİABÖ alt boyutlarının; cinsiyet, sınıf ve ekonomik düzey değişkenlerinin bazılarında göre farklılaştığı görülmektedir. Bireylerin ESMBÖ toplam puanları ve ESDÖÖ toplam puan ve alt boyutları günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşırken; EİABÖ alt boyut düzeylerinin farklılaşmadığı gözlenmiştir. Bireylerin ESMBÖ toplam puanı ile ESDÖÖ toplam puanı ve ESDÖÖ alt boyutlarından bazıları arasında negatif yönlü

doğrusal ilişkiler bulunmuştur. Arkadaşa güvenli bağlanma ile ESDÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarından bazıları arasında negatif yönlü ve pozitif yönlü doğrusal ilişkiler olduğu görülmüştür. Bireylerin ESMBÖ puanı ile arkadaşına kaygılı-korkulu bağlanma arasında pozitif yönlü doğrusal bir ilişki gözlenirken diğer bağlanma stilleri ile arasında bir ilişki gözlenmemiştir. Bulgular detaylı olarak literatür kapsamında tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler; Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri, Arkadaşa Bağlanma, Sosyal Medya Bağımlılığı, Ergenlik, Farkındalık

INVESTIGATION OF SOCIAL MEDIA ADDICTION, PEER ATTACHMENT AND SOCIAL EMOTIONAL LEARNING SKILLS: A STUDY ON ADOLESCENTS

Ayşenur Atın

ABSTRACT

The aim of this study is to examine whether there is a relationship between individuals' social media addiction, peer attachment styles and social emotional learning skills. It was additionally examined whether the variables in the research differed according to their gender, grade level, socio-economic status and daily internet usage duration and whether the individuals' daily internet usage duration differed according to gender. 345 high school students aged 14-19 participated in the study. In the research, demographic information form, Social Media Addiction Scale for Adolescents (SMAS), Peer Attachment Scale for Adolescents (PAS), Adolescent Social and Emotional Learning Scale (SELS) were administered to the participants. Independent Sample t-Test, One-Way ANOVA, Welch Test, Partial Correlation Analysis for the normally distributed variables; Kruskal Wallis, Mann Whitney U, Chi-Square Test of Independence for the non-normally distributed variables were applied. It was found that SMAS scores of the individuals, SELS's total score and sub-dimensions, and PAS's sub-dimensions differed according to the participants' gender, grade level and socio-economic status. It was found while participants' SMAS and SELS scores differed according to daily internet usage duration, FAS scores did not differ. A negative linear relationship was found between individuals' total SMAS score and SELS's total score and some of its sub-dimensions. It was found that positive and negative linear relationships between FAS scores and SELS scores. While a positive linear relationship was observed between individuals' SMAS

score and anxious/ambivalent peer attachment, no relationship was observed between other peer attachment styles.

Keywords; Social Emotional Learning Skills, Friendship Attachment, Social Media Addiction, Adolescence, Awareness

ÖNSÖZ

Sosyal duygusal öğrenme becerileri, bireylerin yaşam boyu ihtiyaç duyacakları yetenekleri içermektedir. Gelişmiş duygusal öğrenme becerileri; kişilerin daha duyarlı bireyler haline gelmeleri, kendilerine karşı olumlu bakış açıları kazanmaları ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin artması gibi birçok farklı açıdan önem taşımaktadır. Günümüzde ergenlik dönemindeki bireylerin hayatlarında en önemli ve aktif şekilde yer kaplayan şeylerden birinin sosyal medya, diğerinin ise akran ilişkileri olduğu düşünülmektedir. Yine hayatın birçok alanını etkileyen sosyal duygusal öğrenme becerisi; sosyal medya bağımlılığı ve arkadaşla bağlanma stilleri açılarından incelenmiştir.

Sosyal duygusal öğrenme ile ilgili yapılan araştırmalar dünya genelinde ve özellikle ülkemizde oldukça yeni olduğundan, bu konuda yapılan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Söz konusu değişkenlerin de birbirleri ile ilişkisi daha önce doğrudan incelenmediğinden, mevcut çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Mevcut çalışmamın hazırlanma sürecinde bana destek olan tez danışmanım Prof. Dr. Ayşe Pınar VURAL hocama çok teşekkür ederim.

Haziran, 2022

Ayşenur Atın

İÇİNDEKİLER

ÖZET	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ	ix
TABLolar LİSTESİ	xii
KISALTMALAR	xiv
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	7
1. ALAN YAZIN TARAMASI	7
1.1. SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI	7
1.1.1. Sosyal Medya Kavramı	7
1.1.2. Yaygın Kullanılan Sosyal Medya Araçları	8
1.1.2.1. Twitter	8
1.1.2.2. YouTube	8
1.1.2.3. LinkedIn.....	8
1.1.2.4. TikTok	9
1.1.2.5. Facebook.....	9
1.1.2.6. SnapChat.....	10
1.1.2.7. Instagram	10
1.1.2.8. WhatsApp	10
1.1.3. Sosyal Medya Bağımlılığı	11
1.1.4. Ergenlik ve Sosyal Medya Bağımlılığı	12
1.2. BAĞLANMA	14
1.2.1. Bağlanma Kuramı	14
1.2.1.1. Güvenli Bağlanma.....	15
1.2.1.2. Kaçınan Bağlanma	16
1.2.1.3. Kaygılı-Kararsız Bağlanma	16
1.2.2. Ergenlik Döneminde Bağlanma	17

1.2.3. Arkadaşa Bağlanma.....	18
1.3. SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME.....	19
1.3.1. Çoklu Zekâ Kuramı.....	19
1.3.2. Duygusal Zekâ Kuramı.....	20
1.3.3. Sosyal Duygusal Öğrenme Becerilerinin Sınıflandırılması.....	21
1.3.3.1. Öz Farkındalık.....	22
1.3.3.2. Sosyal Farkındalık.....	22
1.3.3.3. Öz Yönetim.....	23
1.3.3.4. İlişki Kurma Becerileri.....	23
1.3.3.5. Sorumlu Bir Şekilde Karar Verme.....	24
1.4. SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI, ARKADAŞA BAĞLANMA VE SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ.....	24
İKİNCİ BÖLÜM.....	28
2. YÖNTEM.....	28
2.1. KATILIMCILAR.....	28
2.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	28
2.2.1. Demografik Bilgi Formu.....	29
2.2.2. Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (ESMBÖ).....	29
2.2.3. Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği (EİABÖ).....	29
2.2.4. Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Öğrenme Ölçeği (ESDÖÖ).....	30
2.3. UYGULAMA.....	30
2.4. VERİLERİN ANALİZİ.....	31
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	32
3. BULGULAR.....	32
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	65
TARTIŞMA.....	65
3.1. SINIRLILIKLAR.....	77
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	78
KAYNAKÇA.....	82
EKLER.....	96

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Örneklemin Demografik Değişkenler Açısından Dağılımı	32
Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Tanımlayıcı İstatistikler ve İç Tutarlılık Katsayıları	33
Tablo 3. Ölçeklerden Elde Edilen Puanlar Arası Korelasyon Analizi Sonuçları	35
Tablo 4. Ergenler İçin Sosyal Duygusal Öğrenme Ölçeği Toplam Puanının ve Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkeni Kategorileri için Bağımsız Örnek t-Testi ile Karşılaştırılması	39
Tablo 5. Ergenler İçin Sosyal Duygusal Öğrenme Ölçeği Toplam Puanının ve Alt Boyut Puanlarının Eğitim Gördükleri Sınıf Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırılması.....	41
Tablo 6. Ergenler İçin Sosyal Duygusal Öğrenme Ölçeği Toplam Puanının ve Alt Boyut Puanlarının Ekonomik Düzey Açısından Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması	44
Tablo 7. Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkeni Kategorileri için Bağımsız Örnek t-Testi ile Karşılaştırılması	46
Tablo 8. Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Güvenli Bağlanma Alt Boyutu Toplam Puanının Eğitim Gördükleri Sınıf Açısından Welch Testi ile Karşılaştırılması.....	47
Tablo 9. Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Kaçınan ve Kaygılı-Korkulu Bağlanma Alt Boyutlarının Eğitim Gördükleri Sınıf Değişkeni Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırılması.....	47
Tablo 10. Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Ekonomik Düzey Açısından Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması.....	49
Tablo 11. Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Toplam Puanının Cinsiyet Değişkeni Açısından Mann Whitney U Testi ile Karşılaştırılması.....	50

Tablo 12. Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Toplam Puanının Eğitim Gördükleri Sınıf Değişkeni Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırılması	50
Tablo 13. Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Toplam Puanının Ekonomik Düzey Açısından Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması.....	51
Tablo 14. Günlük İnternet Kullanım Süresi ile Cinsiyet Gruplarının Ki-Kare Analiziyle Karşılaştırılması	52
Tablo 15. Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Toplam Puanının Günlük İnternet Kullanım Süresi Açısından Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması.....	52
Tablo 16. Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Güvenli ve Kaçınan Bağlanma Alt Boyutlarının Günlük İnternet Kullanım Süresi Açısından Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması.....	53
Tablo 17. Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Kaygılı-Korkulu Bağlanma Alt Boyutunun Günlük İnternet Kullanım Süresi Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırılması.....	54
Tablo 18. Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Öğrenme Toplam Puanının Günlük İnternet Kullanım Süresi Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırılması....	55
Tablo 19. Ergenlerde Sosyal Duygusal Öğrenme Ölçeği (ESDÖÖ) Alt Boyutlarının Günlük İnternet Kullanım Süresi Açısından Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması.....	56
Tablo 20. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Toplam Puan ve Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi ile İncelenmesi.....	58
Tablo 21. Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Alt Boyut Toplam Puanları ve Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Toplam Puan ve Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi ile İncelenmesi.....	60
Tablo 22. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi ile İncelenmesi.....	63

KISALTMALAR

AGB	Arkadaşa güvenli bağlanma
AKB	Arkadaşa kaçınan bağlanma
AKKB	Arkadaşa kaygılı-korkulu bağlanma
bs.	Basım sayısı
CASEL	Akademik, Sosyal ve Duygusal Öğrenme İşbirlikçisi
çev.	Çeviren
EİABÖ	Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği
ESDÖÖ	Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Öğrenme Ölçeği
ESMBÖ	Ergenler İçin SMB Ölçeği
İKİB	İlişki kurma becerileri
ÖF	Öz farkındalık
ÖY	Öz yönetim
SDÖ	Sosyal duygusal öğrenme
SDÖB	Sosyal duygusal öğrenme becerileri
SF	Sosyal farkındalık
SKV	Sorumlu bir şekilde karar verme
SMB	Sosyal medya bağımlılığı
SMS	Kısa mesaj hizmeti
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
vd.	Çok yazarlı eserlerde ilk yazardan sonrakiler

GİRİŞ

Bulduğumuz çağda internet kullanımının hayatımızın kaçınılmaz bir parçası olduğu görülmektedir. Çalışma, iletişim ve eğlence gibi birçok alanda kullanılan internet, günümüzde hemen her eve girmiştir. TÜİK verilerine göre 2021 yılında araştırmaya katılan hanelerin %92'sinin evden internete erişebildiği belirlenmiştir (TÜİK, 2021). Kullanım amacı olarak değerlendirildiğinde ise; kişilerin %82,4'ünün internet kullanma amacının sosyal medya olduğu tespit edilmiştir (TÜİK, 2016). Teknolojik cihazların hızlı değişimleriyle birlikte insanların sosyal medyaya ulaşma ve sosyal medyayı kullanma oranı artmıştır ancak özellikle ergen bireyler arasında hızlı şekilde yaygınlaştığı görülmektedir (Bilgin vd., 2020). Sosyal medyayı en aktif kullanan grupların ergen bireyler ve genç yetişkinler olduğu bilinmektedir (Schønning vd., 2020). Sosyal medyayı uzun süreler aktif kullanmanın ise bireyler için riskli hale gelebileceği düşünülmektedir. Çünkü sosyal medya platformları, bireylerin başkaları tarafından geri bildirim alabilecekleri interaktif araçlar olduğundan, bağımlılığı pekiştirebilir (Zivnuska, vd., 2019). Sosyal medya bağımlılığı en yalın haliyle bireylerin normal düzeyin üzerinde sosyal medyaya ulaşma isteğidir. Bireylerin arkadaş edinme, sosyalleşme, bireyselleşme ihtiyaçlarının oldukça yüksek olduğu ergenlik döneminde; sosyal medya platformları bireylerin söz konusu ihtiyaçlarını sanal olarak doyurmaktadır.

Bebeklik dönemi ve çocukluk dönemlerinde bireyler için aile ilişkileri ön plandayken, ergenlik döneminde akran ilişkileri ön plana çıkmaktadır. Ergenlik döneminde bireylerin önemli kararlar aldıkları ve bağımsızlaşmaya başladıkları görülmektedir. Bu süreç içerisinde ise etkilendikleri ve öğrendikleri en önemli sosyal grup akran gruplarıdır (Köse, 2015). Arkadaşa bağlanma ile ilgili yapılan çalışmaların sayısı çok az olsa da literatür incelendiğinde arkadaşına güvenli bağlanan bireylerin psikolojik olarak daha sağlıklı olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrenme, hayat boyu devam etmektedir. Bireylerin sosyal ve duygusal süreçleri, yaşamlarının birçok alanına da etki etmektedir. Ellias ve arkadaşları (2006) sosyal duygusal öğrenmeyi, bireyin kendisinin ve başkalarının duygularını anlayabilmesi ve farkında olabilmesi, diğer bireylerle iletişim kurup duygu ve düşüncelerini ifade edebilmesi, ihtiyaçlarını bilmesi, güçlü ve zayıf yönlerini farkedebilmesi olarak tanımlamaktadır. CASEL (2013) sosyal duygusal öğrenme becerilerinin öz farkındalık, sosyal farkındalık, öz yönetim, ilişki kurma becerileri ve sorumlu bir şekilde karar verme olmak üzere beş farklı boyutta olduğunu belirtmiştir.

Sosyal duygusal öğrenme becerileri ile ilgili birçok araştırma bulunmaktadır ancak bu konuyla ilgili çalışmaların ülkemizde yaklaşık son 10 yıldır yapıldığı bilinmektedir (Uşaklı, 2017). Bağlanma ile ilgili yapılan çalışmalar ise genellikle ebeveyne bağlanma üzerinde yoğunlaşmaktadır. Sosyal medya bağımlılık düzeyinin, arkadaşına bağlanma stiline ve sosyal duygusal öğrenme becerilerinin birbirleri ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir ancak söz konusu değişkenler ile daha önce yapılan bir araştırma bulunmamaktadır. Benzer araştırmalar ise söz konusu değişkenler arasında ilişki olabileceği görüşünü desteklemektedir. Filistin’de yapılan bir çalışmada bireylere sosyal beceriler eğitimi verildiği ve sonrasında bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin azaldığı görülmüştür (Affouneh, 2021). Yapılan bir diğer araştırmada ise Facebook bağımlılığı ile kişilerin iletişim, problem çözme ve baş etme becerilerinin arasında negatif bir ilişki olduğu görülmüştür (Aftab vd., 2015).

Ergen bireylerin arkadaşlarıyla kurmuş oldukları ilişkilerin, kişilere sosyal duygusal öğrenme becerileri (SDÖB) kazandırdığı bilinmektedir (Çiftçi, 2018). SDÖB, bireylerin karşılıklı etkileşim kurması ile gelişmektedir. Ancak sanal platformlarda olan iletişimler karşımızdaki kişiden sözlü mesajları alabilmemizi sağlarken; ses tonu, yüz ifadesi, kelime vurguları gibi sözsüz mesajları almamızı engellemektedir. Bu durum bireylerin duyguları ve düşünceleri uygun şekilde anlamasını zorlaştırabilir ve ilişkileri olumsuz etkileyebilir. Kumcağız ve arkadaşları (2019) yapmış oldukları araştırmada sosyal medya kullanım süresinin artmasının, kişilerin akademik başarılarını ve arkadaş ilişkilerini olumsuz etkilediğini gözlemlemiştir. Suatin ve Wijayanti (2019), arkadaşına güvenli bağlanan bireylerin

sosyal becerilerinin daha yüksek, arkadaşına güvensiz bağlanan bireylerin sosyal becerilerinin ise daha düşük olacağını savunmaktadır. Yapılan araştırmalar ve günlük yaşamda yapılan gözlemler; bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin, arkadaşına bağlanma stillerinin ve sosyal duygusal öğrenme becerilerinin ilişkili olabileceğini düşündürdüğünden bu araştırmada söz konusu ilişkiler ayrı ayrı incelenmiştir.

PROBLEM

Bu araştırmanın problem cümlesi “Ergen bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri, arkadaşına bağlanma stilleri ve sosyal duygusal öğrenme becerileri aralarında doğrusal bir ilişki var mıdır?” şeklindedir.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı sosyal medya bağımlılık düzeyinin, arkadaşına bağlanma stillerinin, sosyal duygusal öğrenme becerilerinin bireylerin sosyo-demografik özelliklerine ve günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek; arkadaşına bağlanma stili ile sosyal duygusal öğrenme becerileri arasında, sosyal medya bağımlılığı ile arkadaşına bağlanma stili arasında ve sosyal medya bağımlılığı ile sosyal duygusal öğrenme becerileri arasında doğrusal bir ilişki olup olmadığını incelemektir.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Sosyal duygusal öğrenmenin bireylerin yaşamlarını yalnızca sosyal ve duygusal alanlarda değil, akademik başarı gibi farklı alanlarda da etkilediği bilinmektedir (Pasi, 2001). Yurt dışında okullarda yapılan sosyal duygusal öğrenme becerilerini geliştirme programlarının özellikle şiddet ve madde kötüye kullanımı gibi olumsuz davranışları önleme konusunda oldukça önemli olduğu görülmektedir (CASEL, 2013). Bireyleri gelecek hayata hazırlarken yalnızca akademik becerilerin değil, duygusal ve sosyal becerilerin de kazandırılması gerekmektedir (Poplawski, 2021). Değişme ve gelişme çağındaki ergen bireylerin, kendi duygu ve düşüncelerini anlayan, başkaları ile empati kuran duyarlı bireyler olarak topluma kazandırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın hipotezlerinin doğrulanması halinde, sonrasında yapılabilecek sosyal duygusal becerilerini güçlendirme programlarının,

sosyal medya bağımlılık düzeyini azaltılabileceği ya da önleyebileceği ve arkadaş ilişkilerini güçlendirebileceği umulmaktadır.

Sosyal duygusal öğrenme becerileri oldukça yeni bir kavram olduğundan, hakkında yapılan çalışmalar da azdır. Ancak günümüze kadar yapılan araştırmalar, söz konusu becerilerin insan yaşamı için oldukça gerekli olduğunu ortaya koymaktadır. Sosyal duygusal öğrenme ile arkadaş bağlanma stiline ve sosyal medya bağımlılığının arasında bir ilişki olabileceği düşünüldüğünden, bu çalışmada söz konusu ilişkiler incelenmiştir. Sosyal medya bağımlılığının veya uzun süreli internet kullanımının bireylerin duygusal zekâlarını, iletişim becerilerini, problem çözme becerilerini, öz saygılarını, psikolojik iyi oluşlarını etkilediği bilinmektedir (Ergen ve Akacan, 2021; Acar vd., 2020; Aysan, 2017). Arkadaşa bağlanma ve akran ilişkilerinin ise sosyal duygusal öğrenme becerileri, duygusal zekâ, davranım problemleri ile ilişkili olduğu bilinmektedir (Demirci vd., 2022; Suatin ve Wijayanti, 2019; Schoeps vd., 2020). Sosyal medya ve akran ilişkilerinin özellikle ergenlik döneminde hayatın kritik birer parçası olduğu düşünüldüğünden; sosyal duygusal öğrenme söz konusu iki değişken ile birlikte incelenmiştir.

Ülkemizde lise öğrencileri için sosyal duygusal öğrenme becerileri geliştirme programları yapılması halinde, arkadaş ilişkileri ve sosyal medya bağımlılığı faktörlerinin de dikkate alınması açısından araştırmanın önemli olacağı düşünülmektedir. Araştırmanın amacı sosyal duygusal öğrenme becerilerinin önemini gözler önüne sermek ve bireylerin yaşları gereği hayatında büyük yer kaplayan iki değişken açısından, söz konusu becerilerin incelemektir. Bunun yanı sıra araştırmada kullanılan değişkenlerin ilişkilerinin daha önce incelenmemiş olması, bağlanma ile yapılan çalışmaların çoğunlukla ebeveyne bağlanma üzerinde odaklanıyor olması ve sosyal duygusal öğrenme kavramının da literatürde oldukça yeni olmasından dolayı araştırmanın, gelecek araştırmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

H_1 : Bireylerin sosyal duygusal öğrenme becerileri toplam puanı ve alt boyutları, sosyo-demografik özelliklerine (cinsiyet, eğitim gördükleri sınıf, ekonomik düzey) göre farklılaşmaktadır.

H_2 : Bireylerin arkadaşına bağlanma stilleri, sosyo-demografik özelliklerine (cinsiyet, eğitim gördükleri sınıf, ekonomik düzey) göre farklılaşmaktadır.

H_3 : Bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri, sosyo-demografik özelliklerine (cinsiyet, eğitim gördükleri sınıf, ekonomik düzey) göre farklılaşmaktadır.

H_4 : Bireylerin günlük internet kullanma süreleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_5 : Bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri, günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşmaktadır.

H_6 : Bireylerin arkadaşına bağlanma stillerinin düzeyleri, günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşmaktadır.

H_7 : Bireylerin sosyal duygusal öğrenme becerileri toplam puanı ve alt boyut düzeyleri, günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşmaktadır.

H_8 : Bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyi ile sosyal duygusal öğrenme becerileri toplam puanı ve alt boyutları arasında anlamlı doğrusal ve negatif yönlü bir ilişki vardır.

H_9 : Arkadaşına bağlanma stili güvenli olan bireylerin sosyal duygusal öğrenme becerileri toplam puanı ve alt boyutları arasında anlamlı doğrusal ve pozitif yönlü; arkadaşına bağlanma stili kaçınan ve korkulu-kaygılı olan bireylerin sosyal duygusal öğrenme becerileri toplam puanı ve alt boyutları arasında anlamlı doğrusal ve negatif yönlü bir ilişki vardır.

H_{10} : Bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyi ile arkadaşına güvenli bağlanma düzeyi arasında negatif yönlü doğrusal; sosyal medya bağımlılık düzeyi ile arkadaşına kaçınan bağlanma ve korkulu-kaygılı bağlanma düzeyleri arasında pozitif yönlü doğrusal ilişki vardır.

VARSAYIMLAR

Mevcut çalışma bazı varsayımlara sahiptir.

1. Araştırmaya katılan tüm bireylerin Türkiye uyruklu lise öğrencileri olduğu varsayılmıştır.
2. Araştırmaya katılan bireylerin soruları doğru bir şekilde ve içtenlikle yanıtladığı varsayılmıştır.
3. Araştırmaya katılan bireylerin psikiyatrik bir hastalığının olmadığı varsayılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ALAN YAZIN TARAMASI

Bu bölümde sosyal medya bağımlılığı, bağlanma kuramı ve arkadaşla bağlanma, ergenlik dönemi, sosyal ve duygusal öğrenme becerileri ile ilgili bilimsel alan yazın açıklamalarına yer verilmiştir.

1.1. SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI

Bu bölümde sosyal medya kavramı, sosyal medya araçları, sosyal medya bağımlılığı ve ergenlik dönemi ile ilişkisi üzerine literatür açıklamalarına yer verilmiştir.

1.1.1. Sosyal Medya Kavramı

Sosyal medya, kişilerin birbirleriyle iletişim kurmasına aracılık eden platformların genel adıdır (Kırcaburun, 2016). Eraslan (2018) sosyal medyayı insanların bakış açılarını, düşünce ve duygularını gerek görsel, gerek yazılı olarak çeşitli yollarla paylaşabildikleri platformlar olarak tanımlamıştır. Sosyal medya; bilgisayar ve telefon gibi teknolojik cihazlar aracılığıyla kullanılan ve sürekli gelişen, güncellenen, piyasaya sürülen çeşitli platformları içerir (Obar ve Wildman, 2020). YouTube, Twitter, Snapchat, Instagram, LinkedIn gibi daha birçok farklı sosyal medya platformunu çatısı altında toplayan sosyal medya, temelde kişilerin birbirleriyle olan iletişimlerini kolaylaştırmaktadır.

Sosyal medyanın başlangıcının Web 2.0 olduğu söylenebilir. Web 2.0 öncesinde içerikler daha çok platformun kurucuları tarafından oluşturulurken, Web 2.0 sonrasında içerikleri söz konusu platformlardaki kullanıcılar oluşturmaya başlamıştır. Web 2.0 terimi ise 2003'te MySpace ve 2004'te Facebook platformlarının açılmasının ardından 2004 yılında kullanılmaya başlamıştır. Özetle sosyal medya; Web 2.0 temelleri üzerine kurulan, içeriğin kullanıcı tarafından

oluşturulmasına izin verilen internet tabanlı platformların genel adıdır (Kaplan ve Haenlein, 2009).

1.1.2. Yaygın Kullanılan Sosyal Medya Araçları

Günümüzde birçok farklı sosyal medya platformu bulunmaktadır. Platformların popülerliği ise ülkelere göre değişmektedir. Bu bölümde Türkiye’de yaygın olarak kullanılan sosyal medya platformları yer almaktadır.

1.1.2.1. Twitter

İngilizcede kuş cıvıltısı anlamına gelen mavi kuş logolu Twitter, Jack Dorsey ve arkadaşları tarafından 2006 yılında kurulmuştur (Uluç ve Yarcı, 2017). 2021 Kasım ayında Jack Dorsey, CEO’luk görevinden istifa etmiş ve yerine şirketin teknoloji sorumlusu olarak bilinen Parag Agrawal gelmiştir (BBC, 2021). Twitter; kişilerin düşüncelerini kelimeler, görüntü ve ses aracılığıyla paylaşabildiği bir sosyal medya platformudur. Yapılan her bir paylaşıma “tweet” adı verilmektedir. Her bir tweet için karakter sınırı olduğundan, kişilerin aktaracakları bilgi ya da düşünceyi özetle aktarması gerekmektedir ve bu yüzden Twitter, “mikroblogging” olarak da bilinmektedir (Yıldırım, 2014). Web 2.0 sonrasında ortaya çıkmış olan Twitter, kişilerin içerikleri kendilerinin oluşturduğu ve anlık olarak birbirlerine cevap verebilecekleri aktif bir sosyal medya aracıdır.

1.1.2.2. YouTube

YouTube, içerisinde çevrimiçi videoların bulunduğu sosyal medya araçlarından biridir. Ortaya çıkışı 4 Şubat 2005 tarihinde, Steve Chen, Chad Hurley ve Jawed Kerim’in girişimleri ile olmuştur (Hosch, 2021). İçerisinde 7 milyardan fazla video bulunan YouTube, internet bağlantısı olan tüm kişilere açıktır ve içeriklere ulaşmak ücretsizdir. YouTube’a üye olan kişiler, kendi oluşturdukları videoları bu platformda ücretsiz olarak paylaşma, başkalarının videolarına yorum yapma, videoyu beğenme şansına sahiptirler (Farag vd., 2019).

1.1.2.3. LinkedIn

LinkedIn, profesyonel iş bağlantıları kurmanın yanı sıra arkadaşlıkların da kurulabildiği bir platformdur (Garcia vd., 2018). Ancak LinkedIn’in esas odak

noktası kariyer gelişimi ve iş bağlantıları olmuştur (Carril vd., 2020). LinkedIn'in temelleri 2002 yılında kurucu ortaklardan biri olan Reid Hoffman'ın evinde atılmış olsa da resmi olarak kuruluşu 2003 yılıdır. Şu an ise tüm dünyadaki kişilerin profesyonel olarak birbirleriyle iletişime geçmesine ve ekonomik fırsatlar elde etmesine aracılık etmektedir (LinkedIn). Platform içerisinde kişiler birbirleri ile bağlantı kurabilmekte ve birbirlerine mesaj gönderebilmektedirler. Kişilerin profillerini düzenlerken paylaştıkları bilgiler ağırlıklı olarak eğitim ve iş ile ilgilidir. Aynı zamanda kurumlar iş ilanlarında bulunabilirken, dileyen üyeler de paylaşılan iş ilanlarına kolay şekilde başvurabilmektedir.

1.1.2.4. TikTok

TikTok, 15 saniyelik video akışlarının olduğu eğlence amaçlı kullanılan bir sosyal medya platformudur (Basch vd., 2020). Videolar; popüler şarkılar eşliğinde dans etme, ünlü kişileri taklit etme, kişisel bakım önerileri, kişilerin yaşantılarından kesitler ve daha fazlasını içeren geniş bir içeriğe sahiptir. TikTok, 13-24 yaş arası bireylerin yoğunlukla kullandığı sosyal medya platformlarından biridir (Basch vd.,2020). TikTok 2017 yılında, "musical.ly" platformunu satın almış ve bu hamleyle birlikte Amerika'dan 80 milyon kullanıcıyı bünyesine kazandırmıştır (Iqbal, 2021). Kendisini eğlence platformu olarak tanımlayan TikTok'u dünya genelinde 1 milyardan fazla kişinin kullandığı bilinmektedir (CNN, 2021).

1.1.2.5. Facebook

Facebook, sosyal etkileşim amacıyla kullanılan sosyal platformlardan biri olup; kişilere fotoğraf, video ve yazı gibi paylaşımlar yapma şansı sunmaktadır (Siqueira vd., 2020). 2004 yılında Harvard Üniversitesi öğrencileri olan Mark Zuckerberg, Eduardo Saverin, Dustin Moskovitz ve Chris Hughes tarafından kurulmuştur (Hall, 2021). Facebook, tüm sosyal medya platformları içerisinde en fazla popülerlik kazanan platformdur ve aylık 2,27 milyonun üzerinde aktif kullanıcısı bulunmaktadır (Rajesh ve Rangaiah, 2019). Fakat Facebook kullanım yaşı zaman içerisinde değişime uğramıştır. Başlarda daha çok gençler tarafından kullanılan Facebook'un, gençlerin Instagram gibi diğer sosyal medya platformlarına

yönelmesiyle birlikte katılımcıları daha çok yetişkinlerden oluşmaya başlamıştır (Gramlich, 2019).

1.1.2.6. SnapChat

SnapChat, kişilerin video ve fotoğraflar paylaşmasını sağlayan bir sosyal medya platformudur. Bununla birlikte kişilerin mesajlaşmasına da olanak sağlamaktadır. 2011 yılında kullanılmaya başlanılmıştır ve zaman içerisinde bütün dünyaya yayılmıştır (Spieler, vd., 2020). SnapChat'te kişiler, gönderilerin diğer üyeler tarafından bir ile on saniye arasında kaç saniye görüntülenebileceğine karar verebilmektedirler ve eğer bir başkası paylaşmış olduğu gönderiyi ekran fotoğrafı olarak kaydederse, uygulama gönderi sahibine haber vermektedir (Vaterlaus, vd., 2016). SnapChat, içerisindeki verileri uzun süre saklı tutmaması sebebiyle diğer sosyal medya platformlarına göre daha özel bir alan sağlamaktadır.

1.1.2.7. Instagram

Instagram, kişilerin ücretsiz olarak fotoğraf ve video paylaşabildikleri bir sosyal medya platformudur. Her ne kadar bilgisayardan da giriş yapılabiliyor olsa da dizaynı akıllı telefonlara uygun olacak şekilde yapılmıştır (Oii ve Kelleher, 2021). Instagram'a üye olan kişiler, paylaşımlarının herkese mi yoksa sadece bağlantı kurduğu kişilere mi açık olacağına karar verebilmektedir. Instagram, bir süredir özellikle ticaret ve reklam amacıyla kullanılmaktadır. İçerikleri günlük yaşam, ticaret, eğlence amaçlı çekilen videolar, reklam ve eğitim için paylaşılan görseller gibi çok geniş bir yelpazeden oluşmaktadır.

1.1.2.8. WhatsApp

WhatsApp, günümüzde kısa mesaj hizmetinin (SMS) yerini alan ücretsiz bir mesajlaşma uygulamasıdır. 2009 yılında oluşturulmuş ve 2014'te ise Facebook tarafından satın alınmıştır. Ağırlıklı olarak akıllı telefonlar üzerinden kullanılıyor olsa da bilgisayar ile de giriş yapılabilmektedir (Masoni ve Guelfi, 2019). Uygulamanın amacı kişilerin sohbet etmesini, iletişim kurmasını, belge (fotoğraf, video, metin dosyaları, ses kaydı vb.) alışverişini sağlamaktır (Giansanti, 2019). WhatsApp'ın iletişim olarak sağladığı birçok kolaylık vardır; kişilere sohbet grubu açma imkânı sunar ve iş görüşmeleri, toplu yapılan etkinlikler, kalabalık sohbetler

için kişilerin iletişim kurmasını kolaylaştırır. Ayrıca kişilerin yüz ifadelerini ve duygularını temsil eden emojilerin kullanılabilmesi de iletişimi keyifli hale getirmektedir.

1.1.3. Sosyal Medya Bağımlılığı

Medya bağımlılık teorisini, literatürde ilk olarak Sandra Ball-Rokeach ve Melvin DeFleur, 1976 yılında kullanmıştır. Öne sürdükleri teorilerden birisi; kişilerin neler olup bittiğini öğrenmek ve bilgilendirilmek amacıyla medyaya bağımlı oldukları, bu bağımlılığın ise o toplumda yaşanan olaylar ve kitle iletişim araçlarının toplum içerisindeki konuma göre şekillendiğidir (Işık ve Topbaş, 2015).

Sosyal medya bağımlılığı (SMB), sosyal medya platformlarının ortaya çıkması ile başlamıştır. Akıllı telefonların ve internet kullanımının yaygınlaşması ile sosyal medyaya ulaşmak çok daha kolay hale gelmiştir. SMB; kişinin normalin üzerinde sosyal medyaya ulaşma isteği, ortalama saatlerin oldukça üstüne çıkan sosyal medya kullanımı ve kullanım sıklığının artmasıyla kişinin fiziksel, sosyal ve psikolojik sağlığına zarar vermesine ve günlük işlevselliğini bozacak dereceye gelmesine verilen addır (İliş ve Gülbahçe, 2019).

Bazı kişiler uzun süre telefona bakmadıklarında, insanların ne yazdıklarını veya ne paylaştıklarını görmediklerinde kendilerini kötü hissetmektedir. Eğer sosyal medya kullanımı kişilerin günlük yaşamlarında yaptıkları işleri ya da aktiviteleri engelliyorsa, kişiler hesaplarını kontrol edemedikleri durumlarda huzursuzluk duyuyorsa, telefonda geçirdikleri vakit kişilerde dikkat eksikliğine sebep oluyor ve gerçeklik algılarını bozuyor ise, gerçek yaşamdaki ilişkilere geçerken kişiler güçlük çekiyorsa, kişilerin ders başarılarını olumsuz etkiliyorsa, bedensel belirtilere sebep oluyorsa bağımlılık derecesine ulaşmış denilebilir (Çiftçi, 2018).

Tutgun Ünal (2015), sosyal medya bağımlılığını kişilerin günlük hayatını, akademik ve iş yaşamını, özel ve sosyal yaşantılarını olumsuz yönde etkileyen; duygusal, bilişsel ve davranışsal olarak gelişerek kişilerin hayatında çeşitli problemlere yol açan bir psikolojik bozukluk olarak tanımlamaktadır.

Sosyal medya oldukça interaktif bir platform olduğundan kişiler için oldukça pekiştiricidir. Sosyal medya kullanıcıları yaptıkları aktiviteler ve paylaşımlar ile ilgili

geri dönüş aldıkları için kişilerde alışkanlık ya da bağımlılık haline gelmesi de olasıdır (Zivnuska, vd., 2019).

Psikiyatristlerin “sosyal medya bağımlılığı” teriminin kullanıldığında bilinen patolojik bağımlılıkların ciddiyetini azaltabileceğinden endişe ettikleri için, “sosyal medya bağımlılığı” literatürde daha önce farklı isimlerle kullanılmıştır. Ancak sonrasında diğer kullanımlar anlam karışıklığına yol açtığı için literatürde yeteri kadar yer edinememiş ve “sosyal medya bağımlılığı” olarak kullanılmaya devam edilmiştir (Sun ve Zhang, 2020).

1.1.4. Ergenlik ve Sosyal Medya Bağımlılığı

Sosyal medyanın hayatımıza girmesiyle yetişkinlerin ve ergen bireylerin sosyalleşme biçimleri yeni bir boyut kazanmıştır. Günlük ve yüz yüze etkileşimlerin yanı sıra kişiler sosyal medya üzerinden birbirleriyle anlarını, düşüncelerini paylaşmakta ve yeni insanlarla tanışmaktadır. Yaşam içerisinde ise özellikle ergenlik dönemindeki bireylerin, akıllı telefon ve sosyal medya ile oldukça iç içe olduğu gözlenmektedir.

Ergenlik; çocukluk çağının sonlandığı ve yetişkinlik döneminin başladığı bir geçiş dönemidir. Bu dönemde kişi rolleri keşfetmeye başlar ancak bir yetişkin kadar da sorumluluk sahibi değildir. Genel görüşe göre ergenlik dönemi yaş aralığı 12-18 olsa bile, çocukluğun ne zaman bittiğini ve yetişkinliğin ne zaman başlayacağını net şekilde açıklamak oldukça zordur (Cloutier ve Onur, 2019). Ergenlik döneminde bireyler birçok değişiklik yaşar, bunlardan en gözle görünür olanı fiziksel değişimdir. Fiziksel değişimin yanı sıra bilişsel değişim de bu döneme eşlik eder. Bireyler artık soyut kavramlar ile daha meşgul olmaktadırlar, toplumun ahlaki ve etik kurallarına uyum sağlama ve anlama düzeyleri artmaktadır (Gül ve Güneş, 2009). Bir gelişim evresi olarak ergenlik; fizyolojik, sosyolojik, duygusal ve bilişsel gibi birçok farklı bağlamda incelenebilir. Ergenlik döneminde bireylerin duyguları eskiye göre daha yoğundur ancak istikrarlı değildir. Sosyal gelişim kapsamında bakıldığında ise bireyin sosyalleşme ortamı aileyi aşmış ve kurmuş olduğu arkadaşlıklar eskiye göre daha fazla önem kazanmıştır (Koç, 2004).

Sosyal medya kullanımının artmasıyla, öncesinde alışık olduğumuz yüz yüze iletişimin yanı sıra çevrimiçi olarak iletişim kurmak oldukça yaygın hale gelmiştir. Bazı araştırmacılara göre, sosyal medya platformlarının belli bir ölçüde kullanılmasının özellikle çocuklar ve ergen bireyler için düşük benlik saygısı ile ilgili olabileceği düşünülürken; bazı araştırmacılara göre ise sosyal medya kullanımının kişinin benlik saygısına katkıda bulunabileceği düşünülmektedir. Sosyal medya kullanımı ile kişilerin mental sağlığı arasındaki ilişkinin yönü hala tartışmalıdır (Pantic, 2014).

Genç bireyler, sosyal medyayı daha çok sosyalleşme ve arkadaşlık kurma amacı ile kullanmaktadırlar. Ergen bireyler ve genç yetişkinler, sosyal medyayı en aktif kullanan gruplardır (Schønning vd., 2020). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada, kişilerin gün içerisinde uzun vakitler sosyal medyaya girdikleri ve sosyalleşmek için sanal olan bu platformları tercih ettikleri görülmüştür (Akçay, 2011). Ergenlik dönemindeki bireyleri sosyal medya kullanmaya en motive eden şeylerden biri de akran grupları ile iletişime geçmektir (Barker, 2009). Ancak kişiliğin şekillendiği ve sosyal becerilerin daha da geliştiği ergenlik döneminde, kişilerin gerçek deneyimlerden mahrum kalarak, sanal deneyimlere odaklanmasının ergen bireyler üzerinde olumsuz etkilerinin olabileceği düşünülmüştür (Güney ve Taştepe, 2020).

Sosyal medya platformları, ergen bireylerin başkaları hakkında bilgi edinmek ve başkalarıyla iletişime geçmek için öncelikli olarak tercih ettiği yollardan biridir. Bunların yanı sıra sosyal medya platformları gençlere; arkadaşlarıyla iletişimde kalma, birbirlerini daha iyi tanıma ve kendilerini diğer insanlara daha görünür kılma olanakları sağlamaktadır. Yapılan araştırmalar sonucunda sosyal medya platformları ile ergen bireylerin sosyal etkileşimlerinin, kimlik gelişimlerinin ve özsaygılarının ilişkili olduğu görülmektedir (Spies Shapiro ve Margolin, 2013).

Stockdale ve Coyne (2020) tarafından 17-19 yaş arası bireylerle yapılan araştırmada; bireylerin başlangıçta sıkıntılarını gidermek için sosyal medya kullandıkları bilinmektedir. Ancak zaman içerisinde sosyal medya kullanım sebebinin kaygı, suçluluk ve empati ile ilişki olduğu anlaşılmıştır. Araştırmacılar, sosyal medya sitelerini can sıkıntısını gidermek ya da sosyalleşmek amacıyla

kullanmanın, bireylerin sonrasında sosyal medya sitelerine karşı patolojik eğilimler geliştirme riskinin olduğunu düşünmektedir. Bunlara ek olarak; herhangi bir sebeple sosyal medya kullanmak ile depresif belirtiler arasında bir ilişki görülmemekle birlikte, bilgi edinmek için sosyal medyaya giren bireylerin sosyal medya kullanımı zaman içinde artmış olmasına rağmen, herhangi bir olumsuz davranış ya da eğilim ile sonuçlanmamıştır.

1.2. BAĞLANMA

Bu bölümde Bowlby'nin kuramına göre bağlanmanın anlamı ve ebeveyne bağlanma stilleri açıklanmıştır. Ayrıca ergenlik döneminde bağlanmanın nasıl olduğu ve arkadaşla bağlanma kavramı açıklanmıştır.

1.2.1. Bağlanma Kuramı

Anne ile bebek ilişkisi, tarih boyunca psikolojide önemsenen ve incelenen bir konu olmuştur. Melanie Klein ve Winnicott gibi birçok önemli bilim insanı da bağlanma konusunda araştırmalar yapmıştır (Tüzün ve Sayar, 2006). Ancak bağlanma teorisi esas olarak John Bowlby ve Mary Ainsworth'un ortak çalışması olarak bilinmektedir (Demirdağ, 2017).

Bağlanma teorisinin temel iddialarından biri; doğmuş bebeklerin kendi ihtiyaçlarını karşılayacak güç ve durumda olmadıkları için, ancak kendilerine bakmayı talep eden bir yetişkin insanın varlığında yaşayabilecek olmasıdır. Bebeklerin davranışları da bu ihtiyaçlar doğrultusunda gelişir ve gülmek, ağlamak gibi çeşitli davranışlarla bir başka yetişkinin kendisine bakım vermeyi talep etmesini kolaylaştırırlar. Bakım veren ile bebek arasındaki bu ilişkinin bozulmaması ve sağlıklı şekilde devam etmesi ile bebekler güven ve sevgi duygularını hissederken, aradaki ilişkinin bozulması ile kaygı, öfke, üzüntü gibi duygular hissedebilirler. (Hazan ve Shaver, 1994).

Bağlanma; bebek ile bakım veren arasında güvenin geliştiği ilişkiyi temsil eder ve içerisinde bebeğin bakım vereni araması, ona yönelmesi gibi davranışları barındırır (Soysal vd., 2005). İnsanlar doğuştan gelen ilişki kurma ve ilişkiyi sürdürme eğilimine sahiptir (Bowlby vd., 1989). Duygusal gelişimin temelini kurduğumuz ilişkilerin oluşturduğu düşünülürse; duygusal gelişimin ilk evrelerinin

sağlıklı olması, bakım veren ile çocuk ilişkisinin kalitesine bağlı olduğu söylenebilir. Hornor'a (2019) göre bireyin ilk ilişkisi olan bakım veren ile çocuk ilişkisi, kişinin hayatındaki en önemli ilişkilerden biridir. Bu ilişkinin sağlığı, kişinin ilerleyen yıllardaki sosyal ve duygusal gelişimi üzerinde oldukça önemli bir etkiye sahiptir. İlk yıllardaki bakım veren ile çocuk ilişkisi kişinin bağlanma şeklini etkilemektedir, bağlanma şekli ise kişinin gelecek hayatında farklı şekillerde önüne çıkacaktır. Soysal ve arkadaşlarına (2005) göre kişinin bakım verenine bağlanma şekli, çocukluk ve ergenlik döneminde yaşadığı psikolojik zorlukların açıklamalarından birisi olabilir.

Ainsworth 1969'da yapmış olduğu "Strange Situation" yani "Yabancı Durum" isimli deneyi ile bağlanmanın farklı türlerinin olduğunu keşfetmiştir. Yapmış olduğu çalışmada anne ile bebek birlikte bir ortamda durmaktadır. Ardından yanlarına yabancı bir kişi gelir, sonrasında anne ayrılır ve bebek yabancıyla kalır. Anne geri döner, yabancı kişi ayrılır. Sonrasında anne de ortamdan ayrılır ve bebek yalnız bırakılır. Sonrasında yabancı kişi bebeğin yanına döner, ardından anne de gelir ve yabancı kişi ortamdan ayrılır. Sekiz aşamada gerçekleşen bu deneyin her aşamasında bebeğin davranışları içeri giren anne veya yabancıya verdiği tepkiye göre puanlanmıştır (Ainsworth, 1969). Yapılan araştırmanın sonucunda farklı bağlanma stilleri olduğu keşfedilmiş ancak bunlardan en temel olan üçü; güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı-kararsız bağlanma olmuştur (Goldberg vd., 2005).

1.2.1.1. Güvenli Bağlanma

Güvenli bağlanma, olabilecek en sağlıklı bağlanma stilidir. Bu bağlanma stiline sahip olan bebekler, bakım verenlerini güvenli bir dayanak gibi görürler. Diğer insanlara karşı bağımlılıkları ve onlardan kaçınma davranışları azdır çünkü bu bebekler ihtiyaçları olduğunda yardıma ulaşabileceklerini bilirler (Yıldızhan, 2016). Bakım veren ile güvenli bağlanan bebekler, stresli durumlarda bakım verene yönelirler ve onunla duygusal olarak etkileşime geçerler (Onur, 2006). Bağlanma stili kişinin gelecek yaşamındaki ilişkilerini ve benlik algısını etkileyebilmektedir. Güvenli bağlanan bireyler, çevrelerine karşı daha olumlu bir bakış açısına sahiptir. Bakım verenleriyle olan geçmiş yaşam deneyimleri, başkalarını daha güven verici ve destekleyici; kendilerini de ilgi ve alakaya layık olarak görmelerini sağlamaktadır

(Akbyay, 2015). Güvenli bağlanmış çocuklar, gelecekte daha sağlam ilişkiler kurma, diğer insanlarla iletişimde olma ve kendileri ile ilgili olumlu düşüncelere sahip olma konusunda iyidirler (Hayta, 2006). Bebekliğinde güvenli bağlanmış olan bireyler, sonraki yıllarda kurdukları ilişkiler içerisinde daha az agresif görünmekte ve kişilere ılımlı yaklaşmaktadır (Öztürk vd., 2020).

1.2.1.2. Kaçınan Bağlanma

Kaçınan bağlanan bebekler, anne ile ayrıldıklarında kaygılanmazlar, anne geri döndüğünde ise oldukça az ilgilenirler (Goldberg vd., 2005). Kaçınan bağlanmaya sahip olan bebekler, bakım verenlerinin ilgisini aramazlar ve bu tabloda bakım verenlerin yatıştırma ve güven verme gibi alanlarda ilgi gösterme kapasiteleri düşüktür (Rholes vd., 2006). Söz konusu bebeklerin stresli durumlarda ihtiyaç duydukları yakınlık ve ilgi, bakım verenden gelen ceza, ihmal ya da mesafeli tutum ile sonuçlandığında; bebeğin kaçınan bağlanmaya uyumlu bir tutum içerisinde olduğu bilinmektedir (Obegi ve Berant, 2010).

Bebekler bir yetişkine ihtiyaç duydukları zaman bunu çeşitli yollarla ifade etmeye çalışırlar. Ancak anne ya da bakımverenin bebekten gelen bu taleplere istikrarlı olarak tepkisiz kalması ya da reddetmesi, bebeğin güvensiz bağlanma tiplerinden biri olan kaçınan bağlanmaya zemin oluşturmaktadır. Bağlanma her ne kadar yalnızca anne ile bebek arasında geçen iki kişilik bir ilişki ve sadece anneyi kapsayan bir tutum gibi görünse de bu dönemde gerçekleşen bağlanmalar, bireylerin gelecek hayatlarını etkilemektedir. Kaçınan bağlanan bireyler, gelecek dönemdeki ilişkilerinde reddedilme beklentisine girebilmekte yahut ilişkilerde kaçınmacı davranabilmektedir. (Hazan ve Shaver, 1994).

1.2.1.3. Kaygılı-Kararsız Bağlanma

Bu stilde bağlanan bebekler, annelerinden ayrılmakta güçlük çeken bebeklerdir. Yapılan çalışmada bebekler annelerinin gitmesiyle oldukça huzursuz olup, geri döndüklerinde anneleriyle iletişim kursalar bile tekrar rahatça oyuna dönmek konusunda güçlük yaşamışlardır (Goldberg vd., 2005).

Kaygılı bağlanan bebekler, bakımverenin ilgisini korumak için göremediği durumlarda bağlanma figürünü aramakta ve ondan ayrılmamak için elinden geleni

yapmaktadır. Bebek, bakımverenin orada bir yerde kendisiyle ilgilenilmesi için hazır olup olmadığına dair ipuçları aramaktadır. Eğer kendisini rahatlatıcak bir ipucu bulamadıysa ve bakım verenden gelecek ilgi onun için kesin değilse, bebek diğer şeylere olan odağını kaybetmekte ve yalnızca bakım verene odaklanmaktadır. Ayrıca bakım verene sıkıca yapışma, kıskançlık, kaygı, bağırma gibi durumlar da davranış olarak gözlenebilmektedir (Cassidy ve Shaver, 1999).

Ainsworth (1978) yapmış olduğu araştırmada bebeklerin, anneleri onları ihmal etse ya da görmezden gelse dahi onlara bağlanabildiğini söylemiştir. Söz konusu anneler genellikle bebeklerinin ihtiyaçlarına ve isteklerine karşı yeterince ilgili olmadığından, bebekleri anneye kaygılı şekilde bağlanmaktadır.

1.2.2. Ergenlik Döneminde Bağlanma

Bağlanma dönemi genellikle bağlanmanın başladığı dönem olan bebeklik dönemi üzerinden ele alınmaktadır. Ancak Bowlby (1989)'e göre bağlanmanın yalnızca bebeklik ya da çocukluk döneminde değil, ergenlik ve yetişkinlik döneminde de devam ettiği görülmektedir. Bireyler, bebeklik ve çocukluk dönemindeki yaşam tecrübelerinden yola çıkarak kendileri ile ilgili çıkarım yaparlar ve bu çıkarımları ebeveynlerinin çıkarımları ile birleştirerek, daha özgür ve ayrışmış bir dönem olan ergenliğe adım atarlar (Doksat ve Çiftçi, 2016).

Birçok gelişim türünde ergenlik bir geçiş dönemi olarak görülmektedir, bağlanma için de ergenlik dönemi bir geçiş dönemidir. Bireyin ebeveynine olan bağları, ergen için kendisini sınırlandıran nitelikte görünebilir. Yine bu dönemde söz konusu bağlar ebeveyniden, arkadaş gruplarına geçebilir (Yıldız, 2012). Her ne kadar ergen bireylerin odakları, aile ilişkisinden çok arkadaşlık ilişkilerine yoğunlaşsa da ebeveynin, çocuğunun gelişimine olan kritik katkıları ergenlik döneminde de devam etmektedir.

Bakım vereni ile güvenli bağlanan bireylerin daha az mental problem yaşadıkları ve sosyal becerileri ile baş etme becerilerinin daha kuvvetli olduğu bilinmektedir. Ergenlik döneminde, bireyin çevresiyle ve özellikle ailesi ile yaşadığı çatışmalar oldukça normaldir. Ancak burada önemli olan söz konusu çatışmaların aile içerisinde nasıl çözüldüğüdür. Güvenli bağlanmaya sahip ergen bireyler, bu tarz

çatışmalardan kaçınmazlar çünkü ebeveynleri tarafından kabul görececeklerini bilirler (Moretti ve Peled, 2004). Güvenli bağlanan bireyler için ilişkiler ve olayları anlamlandırmak genellikle pozitif yönlü olmaktadır. Fakat güvenli bağlanamayan ergen bireylerde içselleştirme ve dışsallaştırma problemleri, kişilik bozuklukları gibi patolojilerin olabileceği düşünülmektedir. Güvenli bağlanamamış ergen bireyler; hayatlarında kendisine ihtiyacı olan ilgiyi verecek, tutarlı davranan bir yetişkin figürüne ihtiyaç duymaktadırlar (Shumaker vd., 2009).

1.2.3. Arkadaşa Bağlanma

Literatüre bakıldığında bağlanma ile yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun bakım veren ve çocuk bağlanması ile ilgili olduğu görülmektedir. Ancak, bir geçiş dönemi olarak kabul edilen ergenlikte bireyler için arkadaş ilişkileri en az aile ilişkileri kadar önem kazanmaktadır. Bu dönemdeki bireyler, arkadaşlarının düşüncelerini ve bakış açılarını oldukça önemserler. Böylece bu dönemde kurulan ilişkilerin kalitesi, kişinin kendisiyle ve çevresindekiler ile ilgili düşüncelerini etkilemekte ve gelişim dönemi açısından önem kazanmaktadır (Ercan, 2015). Ergenlik döneminde bireylerin arkadaşlarıyla olan bağları önceki yıllardan farklıdır, çünkü artık cinsiyetler ön plana çıkmakta ve hayatlarına cinsellik, bağımsızlık, güç, kontrol gibi dinamikler dahil olmaya başlamaktadır. Bu yüzden ergen bireylerin akranları ile kurdukları ilişkiler, gelecek yaşamları için de oldukça büyük bir öneme sahiptir (Gorrese ve Ruggieri, 2012).

Schoeps ve arkadaşlarının (2020) yapmış olduğu araştırmada arkadaşlarına güvenli bağlanan ergen bireylerin, duygusal ve bilişsel empati düzeylerinin yüksek olduğu ve prososyal davranışlar gösterdiği görülmektedir. Laible ve arkadaşlarının (1999) yapmış olduğu bir çalışmada ise hem ebeveynine hem arkadaşlarına güvenli bağlanan ergen bireylerin çalışmadaki diğer akranlarına göre daha az agresif ve depresif olduğu görülürken hem arkadaşlarına hem ebeveynine güvenli bağlanmamış ergen bireylerin ise yüksek düzeyde agresyon ve depresyon gösterdikleri görülmüştür. Ancak, ailesine güvenli bağlanamayıp arkadaşlarına güvenli bağlanan katılımcıların; ailesine güvenli bağlanan fakat arkadaşlarına güvenli bağlanamayan katılımcılara göre daha az depresif ve agresif oldukları da anlaşılmaktadır. Aileye ve

arkadaşa bağlanma şekli ile ilgili yapılan bu çalışmada arkadaşlık bağlarının, kişinin psikolojik sağlığı üzerinde göz ardı edilemez bir anlamı olduğu görülmektedir.

2020 yılında yapılmış olan bir diğer araştırmada, ergen bireylerin ebeveynleri ve arkadaşları ile olan ilişkilerinin kalitesinin, kişilerin psikolojik iyi oluşları üzerinde önemli bir etkisi olduğu bulunmuştur (Wilkinson, 2020). Murphy ve arkadaşlarının 2017’de yaptığı çalışmada ise ebeveynine ve arkadaşlarına güvenli bağlanan ergen bireylerin okulda daha az zorbalık yaptığı ve zorbalığa karşı durdukları görülmüştür.

Arkadaşa bağlanma ile ilgili yapılan araştırmaların geneline bakıldığında ergenlik dönemindeki arkadaşlık ilişkilerinin önemi vurgulanmaktadır. Bu dönemde bireylerin arkadaşlarına bağlanma stillerinin güvenli olup olmadığı, hayatlarını farklı yönlerde etkilemektedir.

1.3. SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME

Literatüre bakıldığında Gardner’a ait olan çoklu zekâ kuramı ve Goleman’a ait olan duygusal zekâ kuramının, sosyal duygusal öğrenme becerileri (SDÖB) kavramının ortaya çıkışında önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bu bölümde çoklu zekâ kuramı, duygusal zekâ kuramı ve sosyal duygusal öğrenme becerisinin ne anlama geldiğini açıklamak amaçlanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğin alt boyutları olan; öz farkındalık, sosyal farkındalık, öz yönetim, ilişki kurma becerileri ve sorumlu şekilde karar verme alanları yakından incelenmiş ve açıklanmıştır.

1.3.1. Çoklu Zekâ Kuramı

Çoklu zekâ kuramı, 1983 yılında Gardner tarafından ileri sürülmüş önemli bir kuramdır. Gardner’ın zekâyâ olan bakış açısı, sosyal duygusal öğrenme becerilerinin de keşfedilmesine aracı olmuştur. Gardner, bireylerin zekâsının tek bir alanda değil, birçok farklı alanda olduğunu savunmaktadır. Gardner (1983) bireylerin sözel/dilbilimsel, müziksel, mantıksal/matematikselsel, bedensel/duygusal, uzaysal/görsel, bireysel/içsel ve bireylerarası/sosyal olmak üzere 7 farklı zekâyâ sahip olduklarını savunmaktadır. Gardner’ın belirlemiş olduğu zekâ türlerinden özellikle bireysel/içsel ve bireylerarası/sosyal zekâ, sosyal duygusal öğrenme

becerilerinin ortaya çıkmasına zemin oluşturmuştur (Arslan Şeker, 2021). Gardner (2010) bireysel/içsel zekâyı bireylerin kendileri ile ilgili zihinsel bir model oluşturması ve bu modelden yola çıkarak eylemleri hakkında karar verebilme becerileri olarak tanımlamaktadır. Bireylerarası/sosyal zekâyı ise başkalarının duygularını, düşüncelerini ve bunların anlamlarını anlayabilme kapasitesi olarak tanımlamaktadır. Gardner, içsel zekâ ile sosyal zekâyı hiçbir zaman bir tutmamıştır. İçsel zekâ bireyin doğrudan kendisi ile ilgili bir süreç iken, sosyal zekâ dışarıdaki insanlar ve onlar ile nasıl etkileşime geçildiği ile alakalı bir süreçtir (Gardner ve Moran, 2006). Sosyal Duygusal Öğrenme Ölçeği'nde bulunan sosyal farkındalık, öz farkındalık, ilişki kurma becerileri alt boyutlarının, Gardner'ın belirttiği bireysel/içsel ve bireylerarası/sosyal zekâ ile benzer özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Ancak Gardner'ın çoklu zekâ teorisi ile sosyal duygusal öğrenme becerileri tamamen aynı şeyler değildir. Bireylerarası/sosyal zekâ daha çok insanlar arasındaki becerilere odaklanırken, sosyal duygusal öğrenme becerileri, kişinin bireyler ile olan becerilerinin yanı sıra çevredeki olaylar ve diğer canlılar ile olan becerilerine de odaklanmaktadır (Esen Aygün, 2017).

1.3.2. Duygusal Zekâ Kuramı

Salovey ve Meyer (1990) duygusal zekâyı, bireyin kendisindeki ve başkalarındaki duyguları ifade edebilme ve değerini anlayabilme, varmak istediği hedef için duygularını bir aracı olarak kullanarak kendisini motive edebilme, kendisinin ve diğerlerinin duygularını düzenleyebilme becerileri olarak tanımlamaktadır. Goleman (1995) ise duygusal zekâyı kendini motive edebilme, hayal kırıklıklarına karşı direnme, dürtüleri kontrol edebilme ve hazzı erteleyebilme, ruh halini düzenleyebilme, ümit etme ve empati kurabilme becerileri olarak tanımlamaktadır. Goleman (1998) duygusal zekâyı; öz farkındalık, öz düzenleme, motivasyon, sosyal beceriler ve empati olmak üzere 5 farklı boyutta incelemiştir. Öz farkındalık becerisini bireyin kendisinin içsel kaynaklarını bilmesi olarak tanımlarken, öz düzenleme becerisini ise bireyin içsel dürtülerini ve diğer zihinsel süreçlerini yönetebilmesi olarak tanımlamaktadır. Motivasyon, bireylere hedeflerine ulaşma konusunda fayda sağlayan bir güdü olarak tanımlanırken; empati becerisi ise bireylerin başkalarının duygu, düşünce ve ihtiyaçlarını anlamayı kolaylaştıran bir

beceri olarak tanımlanmıştır. Goleman'ın öz düzenleme becerisi ile sosyal duygusal öğrenme becerilerindeki öz yönetim, dürtülerin kontrolü becerisi açısından birbirine benzemektedir (Aygün, 2017). Ayrıca Goleman'ın öz farkındalık becerisi ile sosyal duygusal öğrenme becerilerindeki öz farkındalık becerisi de birbiri ile yakın anlamlar taşımaktadır. Tüm bu benzerlikler göz önünde bulundurulduğunda sosyal duygusal öğrenme becerilerinin duygusal zekâ ve çoklu zekâ kuramlarından etkilendiği düşünülmektedir.

1.3.3. Sosyal Duygusal Öğrenme Becerilerinin Sınıflandırılması

Öğrenme, hayat boyu devam eden bir eylemdir. Bireyler, bebeklikten yaşlılığa kadar birçok farklı alanda öğrenmeye ve gelişmeye devam eder. Dil gelişimi, sosyal gelişim, duygusal gelişim, bilişsel gelişim ve akademik gelişim; öğrenmenin merkezinde yer alan gelişim alanlarıdır (Jones ve Kahn, 2017).

Sosyal Duygusal Öğrenme (SDÖ); insanların duygularını anlamak ve duygularla baş etmek, başkalarıyla olumlu şekilde ilişki kurabilmek, sorumlu şekilde karar verebilmek ve başkalarıyla ilişki kurma ve sürdürme becerileri açısından da olumlu kararlar alabilmek, diğer bireylere karşı empati gösterebilmek gibi becerileri ve bu becerileri hayatlarına yansıtılabilmek için edindikleri bilgileri ve bireysel tutumlarını, duygusal ve sosyal alanda nasıl kullandıklarını kapsayan bir öğrenme alanıdır (Schonert-Reichl, 2017). SDÖ adı altında birçok farklı beceriden bahsedilmektedir. Bilişsel olmayan beceriler, bulunduğumuz yüzyılda ihtiyaç duyduğumuz beceriler ve “soft skills” olarak bilinen sosyal becerilerimiz ve bunların yanı sıra daha birçok farklı beceri SDÖ başlığı altında toplanabilir (Jones ve Doolittle, 2017).

SDÖ, ilk olarak 1994 yılında CASEL (Collaborative to Advance Social and Emotional Learning) tarafından kavramsal bir çerçeve içerisinde tanıtılmıştır (Im vd., 2019). CASEL, sosyal duygusal öğrenmeyi bir teori olarak ele almakla kalmayıp bu alanı oldukça önemseyen ve eğitimin bir parçası haline getiren bir oluşumdur. CASEL, 2013 yılında yayınlamış olduğu bir yazıda SDÖ becerilerinin beş başlık altında incelenebileceğini belirtmiştir. Söz konusu başlıklar; öz farkındalık, sosyal

farkındalık, öz yönetim, ilişki kurma becerileri, sorumlu bir şekilde karar verme olarak Türkçeye çevrilmiştir.

1.3.3.1. Öz Farkındalık

Öz farkındalık (ÖF); bir bireyin kendi düşünce ve duygularını fark etmesi ve bunların kendi davranışları üzerindeki etkisini anlama becerisidir. ÖF becerisi aynı zamanda bireyin kendi sınırlılıklarını ve güçlüklerini bilmesini, kendisi ile ilgili gerçekçi düzeyde olumlu düşüncelere ve özgüvene sahip olmasını da kapsamaktadır (CASEL, 2013). ÖF, bulunduğumuz küme içerisindeki diğer bireylerin duygularını anlamayı ve ona göre hareket edebilmeyi temsil etmektedir (Totan, 2018). Zins ve arkadaşları 2007’de yaptıkları çalışmada SDÖ becerilerinin beş ayrı alanda incelenmesi gerektiğini savunmuş ve ÖF becerileri açısından bireylerin duygularını tanımlayabilmelerinin ve fark edebilmelerinin, kendi güçlüklerinin, ihtiyaçlarının ve değerlerinin farkında olmalarının, maneviyat ile ilgili olmalarının önemli olabileceğini savunmuştur.

1.3.3.2. Sosyal Farkındalık

CASEL (2013)’e göre sosyal farkındalık (SF), içerisinde çeşitli becerileri barındırmaktadır. Bireylerin, farklı kültürlerden gelen kişilerin farklı altyapılarının olduğunu anlayabilmeleri ve bu anlayış ile onlara empati gösterebilmeleri SF becerilerinden birisidir. Ayrıca toplumu korumak için var olan kuralların, etik ve ahlaki değerlerin davranışları nasıl düzenlediğinin anlaşılması da SF becerisi olarak değerlendirilmektedir.

SF becerileri; bireylerin bakış açılarının farklılaşabileceğini bilmeyi ve olaylara onların gözlerinden bakabilmeyi, başkalarının görüşlerine ve onların gerek kültürel gerek diğer alanlardaki farklılıklarına saygı duyabilmeyi içermektedir (Zins vd., 2007). SF; bireyin nerede, ne zaman, ne yapacağını anlayabilmesi ve ona göre davranış sergilemesidir (Akkuzu, 2019).

1.3.3.3. Öz Yönetim

CASEL (2013), öz yönetimi (ÖY) bireylerin kendilerini birçok farklı alanda düzenleyebilme becerisi olarak aktarmaktadır. İnsanlar, günlük hayatta birçok farklı süreç içerisine girip çıkmaktadır. Bu süreçler bazen stresli, üzücü ya da öfkelenirici olabilir. ÖY becerisi, söz konusu süreçler içerisinde bireyin kendi duygularını, düşüncelerini, davranışlarını, dürtülerini kontrol edebilme becerisini temsil etmektedir. Bunların yanı sıra bir hedef belirleyebilme, hedefe ulaşmak için gereken çabayı gösterebilme ve motivasyonu sağlama da bireyin ÖY becerilerinin içerisinde görülmüştür.

ÖY becerisi, kişinin kendi duygu ve düşüncelerini düzenleyebilme becerisi, aynı zamanda kişinin kendisiyle ilgili gerçekçi ve olumlu düşüncelere sahip olmasına katkı sağlamaktadır. Kişiler günlük hayatta birçok farklı olumsuz duygu ve düşünce ile karşı karşıya gelebilmektedirler. Ancak böyle durumlarda söz konusu duygu ve düşüncelerin farkında olmak ve bu duyguları düzenleyebilmek, kişinin geliştireceği özgüven ve kendisi ile ilgili düşünceleri açısından oldukça önem taşımaktadır (Payton vd., 2000).

1.3.3.4. İlişki Kurma Becerileri

İlişki kurma becerileri (İKB), bireylerin çeşitli gruplar ya da bireyler ile sağlıklı ilişkiler kurabilme becerisini temsil etmektedir. İKB güçlü olan bireylerin aktif bir dinleyici olabilmeleri, kendilerine yapılan sosyal baskıya karşı direnebilmeleri, ihtiyaç duyduklarında başkalarından yardım isteyebilmeleri, açık iletişim kurabilmeleri, iş birliği yapabilmeleri beklenmektedir (CASEL, 2013). İKB; bireylerin pozitif ilişki kurabilmeleri ve bu ilişkileri devam ettirebilmelerini, ortaya çıkan fikir ayrılıkları ve çatışmaları yapıcı ve sağlıklı bir şekilde çözüme ulaştırabilmelerini içermektedir (Grazzani vd., 2022).

İKB, bireylere sosyal normlara uyabilmeleri için ihtiyaç duydukları becerileri sağlamaktadır. Açık iletişim kurmak, iyi bir dinleyici olmak, başkaları ile iş birliği içerisinde olmak, çıkan sorunları şiddete başvurmadan çözmeye çalışmak, iyi bir takım arkadaşı ya da takım lideri olmak bireylerin iletişim kurma becerilerine örnektir (LeBuffe vd., 2009).

1.3.3.5. Sorumlu Bir Şekilde Karar Verme

CASEL (2013)'e göre sorumlu bir şekilde karar verme (SKV) becerisi; bireylerin yapıcı yönde ve başkalarının haklarına saygı duyarak davranışları ve sosyal ilişkileri hakkında karar vermeleridir. Sorumlu bir şekilde karar verebilen bireyler, vermiş oldukları kararların etik bir çerçevede olup olmadığına, toplumdaki normlara uyup uymadığına ve davranışının güvenlik açısından bir risk oluşturup oluşturmadığına dikkat etmektedir. Ayrıca herhangi bir davranışta bulduklarında bu davranışlarının gerçekçi sonuçlarını görebilmekte, çevrelerindeki bireylerin ve kendilerinin olumsuz yönde etkilenip etkilenmediklerini fark edebilmekte ve bu şartlara uygun kararlar alabilmektedirler.

LeBuffe ve arkadaşlarına (2009) göre SKV becerisi, bireylerin yapmış oldukları davranışların olası sonuçlarını tahmin edebilmelerini, başkalarına saygı duyabilmelerini ve davranışlarının ardından yapmış oldukları eylemin sorumluluğunu alabilmelerini kapsamaktadır.

1.4. SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI, ARKADAŞA BAĞLANMA VE SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ

Sosyal duygusal öğrenme becerileri (SDÖB), duygusal zekânın ve sosyal zekânın araştırılmaya başlanmasından bir süre sonra ortaya çıkmış, literatür için oldukça yeni bir kavramdır. SDÖB ile ilgili çalışmalar ülkemizde yaklaşık 10 yıldır yapılmaktadır (Uşaklı, 2017). Bağlanma ile ilgili yapılan çalışmalar ise ebeveyne bağlanma stilleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ebeveyne bağlanma stili, bireylerin gelecek yaşamlarında birçok farklı alana yön vermektedir. Ancak özellikle ergenlik döneminde bireylerin arkadaşlık ilişkileri önceki senelere göre ön plana çıktığından, bu dönemde arkadaşına bağlanma stillerinin de birçok açıdan önemli olduğu düşünülmektedir. Sosyal medyanın ergen bireyler tarafından gerek iletişim gerekse yaşantılarını paylaşmak amaçlarıyla yaygın şekilde kullanıldığı bilinmektedir. Söz konusu konular ile ilgili yurtiçinde ve yurtdışında birçok farklı araştırma yapılmıştır.

Bireylerin ergenlik dönemindeki sosyal medya kullanım kalıpları ve söz konusu kalıpların sosyal ve duygusal işlevlerini nasıl etkilediği hakkında oldukça az şey bilinmektedir (Vannuci ve Ohannessian, 2019). Ancak sosyal medya kullanım düzeyinin bireylerin SDÖB ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Örneğin Filistin'de

üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada, internet bağımlılığı ölçeğinden yüksek puan alan bireylere sosyal becerileri geliştirmek amacıyla eğitim verilmiştir. Eğitimin neticesinde bireylerin sosyal becerilerinin yükseldiği ve bununla birlikte internet bağımlılık düzeylerinin de düştüğü gözlenmiştir (Affouneh, 2021). Schwarzer ve arkadaşlarının 2022’de 2,5 yaşındaki okul öncesi çocuklar ile yapmış oldukları çalışmada ise katılımcıların ekrana maruz kaldıkları süre arttıkça, SDÖB’lerinin azaldığı görülmüştür. Ergen ve Akacan (2021) tarafından sosyal zekâ ile ilgili yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılık düzeyleri ve sosyal zekâ düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş; bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri ile duygusal zekâları arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Aftab ve arkadaşlarının (2015) lise öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmada katılımcıların Facebook bağımlılığı ile iletişim becerileri, problem çözme becerileri, baş etme becerileri ve özsayıları arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Yapılan bir diğer çalışmada ise yüksek düzeyde duygusal problemleri olan ve sosyal medya bağımlılığı (SMB) olan ergen bireylerin öz saygılarının düşük olduğu saptanmıştır (Acar vd., 2020). Sosyal medya kullanımının bireylerin duygulanımlarını ve psikolojik iyi oluşlarını etkilediği de görülmektedir. Savcı ve Aysan’ın (2017) yapmış oldukları çalışmada bireylerin sosyal medya kullanım düzeyleri arttıkça sosyal kaygıları ve negatif duygulanım düzeyleri artmaktadır.

Literatüre bakıldığında arkadaş ilişkileriyle ve SDÖB ile ilgili olabileceği düşünülen yalnızlık düşüncesinin de sosyal medya kullanım düzeyi ile ilişkili olduğu görülmektedir. Yapılan bir çalışmada yalnızlık düşüncesinin, Facebook gibi sosyal medya platformlarını kullanmak için bir motivasyon aracı olabileceği görülmüştür (Teppers vd., 2014). Aynı araştırmaya göre kendisini arkadaş ilişkilerinde daha yalnız hisseden ergen bireylerin, Facebook uygulamasını diğer bireylerle iletişimde hissetmek adına daha fazla kullandığı gözlenmiştir. Türkiye’deki üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada ise bireylerin sosyal medya kullanım düzeyleri arttıkça yalnızlık puanlarının da arttığı görülmüştür (Uyaroğlu vd., 2022). Bir diğer araştırmaya göre sosyal medyada uzun süre vakit geçiren bireylerin duygusal iyi oluş düzeyleri azalmakta ve bu da bireylerin kurduğu ilişkileri negatif yönde etkilemektedir (Christensen, 2018). Sosyal medya bağımlılığı olan bireyler negatif

duygularını yakından değerlendirmektense, bu duygulardan kaçınma ve onları bastırma eğilimindedirler. Söz konusu durum ise fiziksel ve psikolojik olarak bireylere zarar verebilmektedir (Fokker vd., 2021).

Ergenlik dönemindeki bireyler için arkadaşlığın çok önemli olduğu bilinmektedir. Ancak sosyal medyanın kullanımının artması ile bireylerin yüz yüze etkileşimi azalmıştır. Kişiler birbirlerinin duygularını sözlü ve sözsüz iletişim ile anlamaktadırlar. Fakat iletişimin yalnızca ekranda kalıyor olması; ses tonundan, jest ve mimiklerden, göz temasından ve daha birçok faktörden algılanabilecek duyguyu anlama becerimizi olumsuz etkilemektedir (Koller, 2021). Ergen bireyler ile yapılan araştırmada; bireylerin sosyal medya kullanım sürelerinin artmasıyla akademik başarılarının ve arkadaş ilişkilerinin olumsuz etkilendiği görülmüştür (Kumcağız vd., 2019). Demirci ve arkadaşları (2022) ise sosyal duygusal öğrenme becerileri (SDÖB) ve arkadaş ilişkilerinin ergenlik dönemi için önemli olduğunu vurgulamaktadır. Yapmış oldukları çalışmada SDÖB'nin alt boyutlarından olan öz farkındalık ve ilişki kurma becerisinin, ergen bireylerin akran ilişkilerini etkilediği gözlenmiştir. Buna ek olarak, akran ilişkisi ile SDÖB arasında pozitif yönde ilişki olduğu gözlenmiştir. Aynı çalışmada SDÖB'nin, akran ilişkileri ölçeği alt boyutu olan bağlılık ile arasında da pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Songül (2019) tarafından 7. ve 8. sınıf öğrencileri ile yapılan çalışmada arkadaş iletişimleri çok iyi ve iyi düzeyde olan bireylerin iletişim kurma becerilerinin, düşük olan bireylere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Aynı çalışmada, ebeveynine güvenli bağlanma ile problem çözme becerileri ve kendilik değerini arttıran beceriler arasında pozitif yönde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Suatin ve Wijayanti'nin (2019) 7-18 yaş arası bireylerle yapmış oldukları çalışmada da arkadaşına bağlanmanın duygusal becerileri etkilediği görülmektedir. Çalışmada arkadaşına güvenli bağlanan bireylerin, gelecekte daha yüksek sosyal becerilere sahip olacağı; arkadaşına güvensiz bağlanan bireylerin ise gelecekte daha düşük sosyal becerilere sahip olacağı ön görülmektedir. SDÖB'nin duygusal zekâ ve sosyal zekâ kavramlarından alınan ilham ile ortaya çıktığı bilinmektedir. Wahab ve Mansor (2017) tarafından Malezya'da yapılan bir araştırmada 11-19 yaş arasındaki bireylerin anneye bağlanma, babaya bağlanma ve

arkadaşa bağlanmaları ile duygusal zekâ düzeyleri arasında ilişki olduğu görülmektedir.

Ayrıca arkadaşşa bağlanma stiline, psikolojik problemler ile de ilişkili olabileceği düşünölmektedir. Vannuci ve Ohannessian'ın (2019) ergen bireyler ile yapmış oldukları çalışmada yüksek düzeyde sosyal medya kullanan bireylerin depresif semptomları, panik atak belirtilerini ve suçş yönelik davranışları daha fazla gösterdiğini gözlemlemişlerdir. Söz konusu bireylerin aile ve arkadaş desteklerinin az olduğu da bilinmektedir. Aynı çalışmada Instagram ve SnapChat uygulamalarını yüksek düzeyde kullanan bireylerin sosyal medyanın genelini yüksek ve düşük düzeyde kullanan iki gruptan daha iyi düzeyde yakın arkadaşlıklar kurdukları saptanmıştır. Schoeps ve arkadaşlarının (2020) 12-15 yaş arası bireyler ile yapmış oldukları çalışmada ise arkadaşşa bağlanma ile davranım problemleri ve duygusal güçlükler arasında negatif yönlü, prososyal davranışlar ile de pozitif yönlü ilişki olduğu anlaşılmıştır. Araştırmaya göre sağlıklı arkadaş ilişkileri, bireylerin duygusal iyi oluşlarını ve psikolojik problemlerini yordamaktadır. 12-15 yaşları arasındaki katılımcılarla yapılan bir diğer çalışmada bireylerin SDÖB düzeyleri arttıkça akran ilişkilerinin daha olumlu olduğu anlaşılmıştır (Yükçü vd., 2021)

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1. KATILIMCILAR

Çalışmaya amaçlı örnekleme yoluyla seçilen ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden toplam 387 lise öğrencisi katılmıştır. Psikiyatrik tanı varlığının değişkenleri etkileyeceği literatürde bilindiğinden ve ayrıca sosyal duygusal öğrenme becerilerinin kültürden etkilenebileceği ve iyi düzeyde Türkçe bilgisinin gerekliliği düşünülerek psikiyatrik tanı varlığı ve Türkiye Cumhuriyeti uyruklu olmamak dışlama kriteri olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda 30 kişi psikiyatrik tanı varlığından dolayı, 5 kişi farklı uyruklu olduğundan dolayı ve 1 kişi hem psikiyatrik tanılı hem farklı uyruklu olduğu için araştırmaya dahil edilmemiştir. Ayrıca yapılan Aykırı Değer Analizi sonucu 6 katılımcının soruları dikkatsiz ya da özensiz cevapladığı düşünülerek verileri analize dahil edilmemiş olup, nihai olarak analiz 345 lise öğrencisinin verileri ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların %51,9'u (179 kişi) kadın, %48,1'i (166 kişi) erkektir. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin yaşları 14 ile 19 arasındadır ($\bar{x}=15,93\pm 1,34$). Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin %27,2'si (94 kişi) 9. sınıf düzeyinde, %29,3'ü (101 kişi) 10. sınıf düzeyinde, %20,6'sı (71 kişi) 11. sınıf düzeyinde ve %22,9'u (79 kişi) 12. sınıf düzeyinde eğitim görmektedir.

2.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (ESMBÖ), Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği (EİABÖ), Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Öğrenme Ölçeği (ESDÖÖ) ve araştırmacının hazırlamış olduğu demografik bilgi formu kullanılmıştır.

2.2.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan söz konusu formda katılımcılara cinsiyeti, uyuğu, yaşı, İstanbul'da yaşıyıp yaşamadıkları, öğrenim gördükleri sınıf düzeyi, kimle birlikte yaşadıkları, kardeş sayısı, algılanan ekonomik düzeyleri, psikiyatrik tanı varlığı, aldıkları tanının ne olduğu, evlerinde internet bağlantısı olup olmadığı, hangi sosyal medya uygulamalarını kullandıkları ve günde kaç saat internet kullandıkları sorulmuş olup; form toplam 13 sorudan oluşmaktadır.

2.2.2. Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (ESMBÖ)

Özgenel ve arkadaşları (2019) tarafından geliştirilmiş olan ölçek, ergen bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilen Likert tipi bir ölçektir. Ölçek geliştirilirken katılımcılar devlet okullarında öğrenim gören ortaokul ve lise öğrencilerinden toplanmıştır. Açıklayıcı faktör analizi için 439, doğrulayıcı faktör analizi için ise 195 öğrenci çalışmaya katılmıştır. 27 soruluk taslak ölçeğe uygulanan analizin sonucunda, 9 maddelik tek faktörlü bir ölçek elde edilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,904 olarak hesaplanmıştır. Ölçekte ters puanlanan madde yoktur ve ölçek toplam puan ile kullanılmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan bağımlılık derecesinin yüksek olduğunu, düşük puan ise bağımlılık derecesinin düşük olduğunu göstermektedir.

2.2.3. Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği (EİABÖ)

Ercan (2015) tarafından yapılan araştırmada Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Türkçeye uyarlanmıştır. Çalışmanın örneklem grubunu Sivas ve Adana'da eğitim gören 420 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Ölçek Likert tipi olup, 23 maddeden oluşmaktadır. Güvenli, kaçınan ve kaygılı/kararsız olmak üzere üç alt boyutu vardır. Güvenli alt boyutu için Cronbach Alfa değeri 0,89; kaçınan alt boyutu için Cronbach Alfa değeri 0,63 ve kaygılı/kararsız alt boyutu için Cronbach Alfa değeri 0,60 olarak bulunmuştur. Ölçekteki 1., 3., 6., 7., 11., 17., 18., 20., 21. ve 23. maddeler güvenli bağlanmayı; 2., 5., 10., 13., 16., 19. maddeler kaçınan bağlanmayı; 4., 8., 9., 12., 14., 15., 22. maddeler ise kaygılı/kararsız bağlanmayı ölçmektedir. Ölçekteki 2., 10., 16. ve 19. maddeler ters olarak puanlanmaktadır. Ölçeğin her alt

boyutundan alınan yüksek puan, alt boyut olan bağlanma stilinin güçlülüğünü göstermektedir.

2.2.4. Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Öğrenme Ölçeği (ESDÖÖ)

Totan (2018) tarafından geliştirilen Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Öğrenme Ölçeği (ESDÖÖ), bireylerin sosyal duygusal öğrenme becerilerini beş boyutta incelemektedir. Bu boyutlar öz farkındalık, sosyal farkındalık, öz yönetim, ilişki kurma becerileri ve sorumlu karar verme olarak belirlenmiştir. Araştırmaya lise ve ortaokul öğrencilerinden toplam 905 ergen birey katılmıştır. Ölçeğin bir de 5 soruluk kısa formu bulunmaktadır. Öz farkındalık alt boyutunun Cronbach Alfa değeri 0,76; sosyal farkındalık alt boyutunun Cronbach Alfa değeri 0,70; öz yönetim alt boyutunun Cronbach Alfa değeri 0,73; ilişki kurma becerileri alt boyutunun Cronbach Alfa değeri 0,74; sorumlu bir şekilde karar verme alt boyutunun Cronbach Alfa değeri 0,83; ölçeğin toplam puanının Cronbach Alfa değeri 0,92 ve kısa formun Cronbach Alfa değeri 0,79 olarak saptanmıştır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Ölçeğin toplamından ve alt puanlarından alınan yüksek puanlar, kişinin söz konusu becerisinin yüksekliğini göstermektedir. Ölçekteki 1., 6., 11., 15., 17. ve 22. sorular öz farkındalık alt boyutuna; 2., 7., 12. ve 18. sorular sosyal farkındalık alt boyutuna; 3., 8., 13. ve 19. sorular öz yönetim alt boyutuna; 4., 9., 16., 20. ve 23. sorular ilişki kurma becerileri alt boyutuna; 5., 10. 14. ve 21. sorular ise sorumlu bir şekilde karar verme alt boyutuna aittir. Maddelerin tümünün toplamı ise bireylerin toplam sosyal duygusal öğrenme becerisini ölçmektedir.

2.3. UYGULAMA

Araştırmada kullanılacak olan demografik bilgi formu ve ölçeklerin kullanımı için etik kurul onayı alındıktan sonra, veriler pandemi şartları da göz önünde bulundurularak internet üzerinden hazırlanmış form aracılığı ile sosyal medya üzerinden toplanmıştır. Araştırma hakkında gerekli bilgi formun giriş sayfasında verilmiş olup, gönüllülük esasına dayalı olduğu belirtilmiştir. Formun yaklaşık 8 dakikada doldurulacağı ön görülmüş ve yine katılımcılar bu konuda bilgilendirilmiştir. Veri toplama süreci yaklaşık 3 ay sürmüştür. Dışlama kriterlerini taşıyan 36 kişinin ve Aykırı Değer Analizi sonucunda sorulara özensiz ya da

dikkatsiz cevap verdiği tespit edilen 6 kişinin verileri, araştırmanın sonucunu yanıtmasını önlemek amacıyla araştırmaya dahil edilmemiştir.

2.4. VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizi SPSS.21 (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Öncelikle Aykırı Değer Analizi yapılmış olup, sorulara dikkatsiz ya da özensiz cevap verdiği düşünölen bireylerin verileri araştırmadan çıkarılmıştır. Ardından normallik analizi yapılmıştır. Dağılımlar hakkında karar verilirken Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi'ne, ortalama ile kırpılmış ortalamanın birbirine olan yakınlığına, ortalama ile medyanın birbirine olan yakınlığına, basıklık değerlerinin ± 1 aralığında olmasına (Hair vd., 2013), eğiklik/basıklık değerlerinin kendi standart hatalarına bölünmesi sonucunda $\pm 1,96$ aralığında bir değer elde edilmesine, çeyrekler açıklığının standart sapmaya bölünmesi ile çıkan sonucun 1,3'e yakınlığına, değerim katsayısının %30'un altında olmasına, histograma, kutu grafiklerine, gövde-yaprak diyagramına bakılmıştır. İncelemeler ışığında tüm ölçeklerin toplam puan ve alt boyut toplam puanlarında normal dağılım olduğu tespit edilmiştir. Yapılan çok değerkenli normallik incelemeleri sonucunda ise; demografik değerkenlerin bağımsız değerken olarak kullanıldığı analizlerin bir kısmında normal dağılım sağlanmadığından parametrik olmayan testler tercih edilmiştir, normal dağılımı sağlayan durumlar için ise parametrik testler kullanılmıştır.

Aykırı Değer Analizi ve normallik incelemeleri sonrasında bireylerin demografik bilgilerinin frekans analizi yapılmış ve ardından ölçeklerin Cronbach Alfa değerlerine bakılmıştır. Sonrasında ölçeklerin toplam puanları ve alt boyutlarının toplam puanları elde edilmiş olup, gelecek analizlerde ölçeklerin toplam puanları kullanılmıştır. Gruplara ait parametrik değerlerin arasında fark olup olmadığını incelemek için Bağımsız Örnek t Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Welch Testi'nden yararlanılmıştır. Gruplara ait parametrik olmayan değerlerin arasında fark olup olmadığını incelemek için Kruskal Wallis Testi, Mann Whitney U Testi; ilişkiyi incelemek içinse Ki-Kare Bağımsızlık Testi kullanılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak parametrik olan ölçek toplam puanlarının arasındaki ilişkiye bakmak amacıyla Kısmi Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Bu bölüm katılımcılardan elde edilen verilerin analizini içermektedir. Öncelikle bireylerin demografik forma verdikleri yanıtların frekans analizi ile elde edilen sonuçlar verilmiştir.

Tablo 1. Örneklemin Demografik Değişkenler Açısından Dağılımı

Değişkenler	Değişken Grupları	Kişi Sayısı	%
Cinsiyet	Kadın	179	51,9
	Erkek	166	48,1
	Toplam	345	100,0
Yaş Grubu	Orta ergenlik	221	64,1
	Geç ergenlik	124	35,9
	Toplam	345	100,0
Ekonomik Düzey	Düşük	52	15,1
	Orta	266	77,1
	Yüksek	27	7,8
	Toplam	345	100,0
Eğitim Gördükleri Sınıf	9. Sınıf	94	27,2
	10. Sınıf	101	29,3
	11. Sınıf	71	20,6
	12. Sınıf	79	22,9
	Toplam	345	100,0
İnternet Kullanım Süresi	0-1 Saat	42	12,2
	2-3 Saat	143	41,4
	4-6 Saat	112	32,5
	7 saat ve Üzeri	48	13,9
	Toplam	345	100,0

Lise öğrencilerinden oluşan toplam 345 katılımcının %51,9'u (179 kişi) kadın, %48,1'i (166 kişi) erkektir. Katılımcıların %64,1'i (221 kişi) 14-16 yaşları arasında orta ergenlik döneminde, %35,9'u (124 kişi) 17 yaş ve üzeri geç ergenlik dönemindedir. Bireylerin %15,1'i (52 kişi) ekonomik düzeylerini düşük, %77,1'i (266 kişi) orta ve %7,8'i (27 kişi) yüksek olarak ifade etmiştir. Katılımcıların %27,2'si (94 kişi) 9. sınıfta, %29,3'ü (101 kişi) 10. sınıfta, %20,6'sı (71 kişi) 11. sınıfta ve %22,9'u (79 kişi) ise 12. sınıfta eğitim görmektedir. Araştırmaya katılan bireylerin %12,2'si (42 kişi) 0-1 saat arası, %41,4'ü (143 kişi) 2-3 saat arası, %32,5'i

(112 kişi) 4-6 saat arası ve %13,9'u (48 kişi) 7 saat ve üzerinde internet kullandığını belirtmiştir.

Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Tanımlayıcı İstatistikler ve İç Tutarlılık Katsayıları

Ölçek	En Düşük Değer	En Yüksek Değer	Ortalama	Standart Sapma	k	Cronbach Alfa
ESMBÖ Puanı	9	43	23,30	8,70	9	0,903
EİABÖ Puanı					23	
Güvenli Bağlanma Puanı	17	50	39,56	6,525	10	0,873
Kaçınan Bağlanma Puanı	6	30	16,19	4,429	6	0,674
Kaygılı-Korkulu Bağlanma Puanı	9	32	19,01	4,780	7	0,619
ESDÖÖ Toplam Puanı	50	115	84,41	10,954	23	0,875
Öz Farkındalık Puanı	11	30	22,42	3,133	6	0,656
Sosyal Farkındalık Puanı	7	20	14,42	2,781	4	0,697
Öz Yönetim Puanı	5	20	14,03	3,008	4	0,786
İlişki Kurma Becerileri Puanı	6	25	18,00	3,386	5	0,719
Sorumlu Bir Şekilde Karar Verme Becerileri Puanı	7	20	15,21	2,506	4	0,729

Katılımcıların Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (ESMBÖ)'nden aldıkları en küçük puan 9, en yüksek puan 43'tür. Katılımcıların ölçekten aldıkları toplam puan ortalaması 23,30 ve standart sapması ise 8,70'tir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,903 olarak elde edilmiştir.

Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği (EİABÖ) toplam puan ile çalışmamakta, yalnızca alt ölçeklerin toplam puanı ile çalışmaktadır. Katılımcıların EİABÖ arkadaşına güvenli bağlanma (AGB) alt ölçeğinden aldıkları en düşük puan 17, en yüksek puan 50 iken; AGB puan ortalamaları 39,56 ve standart sapması ise 6,525

olarak bulunmuştur. AGB alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı ise 0,873'tür. Katılımcılar söz konusu ölçeğin arkadaşına kaçınan bağlanma (AKB) alt ölçeğinden en düşük 6, en yüksek 30 puan almış olup; puan ortalaması 16,19 ve standart sapması ise 4,429 olarak bulunmuştur. AKB alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı 0,674'tür. Araştırmaya katılan bireyler aynı ölçeğin kaygılı-korkulu bağlanma (AKKB) alt ölçeğinden en düşük 9, en yüksek 32 puan alırken; puan ortalaması 19,01 ve standart sapması ise 4,780'dir. AKKB alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı 0,619'dur.

Araştırmaya katılan bireyler, Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Öğrenme Ölçeği (ESDÖÖ) ölçeği toplam puanından en düşük 50, en yüksek 115 puan alırken; ESDÖÖ toplam puan ortalamaları 84,41 ve standart sapması ise 10,954 olarak bulunmuştur. ESDÖÖ toplam puan iç tutarlılık katsayısı ise 0,875'tir. Katılımcılar ölçeğin alt ölçeği olan öz farkındalık (ÖF) boyutundan en düşük 11, en yüksek 30 puan almış olup; ÖF puanları ortalaması 22,42 ve standart sapması da 3,133 olarak bulunmuştur. Söz konusu alt boyutun iç tutarlılık katsayısı 0,656'dır. Katılımcılar ölçeğin sosyal farkındalık (SF) alt boyutundan en düşük 7, en yüksek 20 puan alırken; puanları ortalaması 14,42 ve standart sapması 2,781 olarak tespit edilmiştir. Alt boyutun iç tutarlılık katsayısı 0,697'dir. Bireyler aynı ölçeğin öz yönetim alt boyutundan en düşük 5, en yüksek 20 puan almıştır. Puanları ortalaması 14,03 ve standart sapması ise 3,008'dir. Ayrıca alt boyutun iç tutarlılık katsayısı 0,786 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin ilişki kurma becerileri (İKB) alt boyutundan alınan en düşük puan 6 ve en yüksek puan 25 iken; puanları ortalamaları 18,00 olup, standart sapması ise 3,386'dır. Alt boyutun iç tutarlılık katsayısı 0,719'dur. Bireyler, ölçeğin sorumlu şekilde karar verme alt boyutundan aldıkları en düşük puan 7 ve en yüksek puan ise 20 iken; puanları ortalaması 15,21 ve standart sapması 2,506 olarak tespit edilmiştir. Söz konusu alt boyutun iç tutarlılık katsayısı ise 0,729'dur.

Tablo 3. Ölçeklerden Elde Edilen Puanlar Arası Korelasyon Analizi Sonuçları

n=345	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Toplam Puanı									
2.Ergenler İçin Sosyal Duygusal Öğrenme Ölçeği Toplam Puanı	-0,290***								
3.ESDÖÖ Öz Farkındalık Puanı	-0,080	0,796***							
4.ESDÖÖ Sosyal Farkındalık Puanı	-0,063	0,660***	0,555***						
5.ESDÖÖ Öz Yönetim Puanı	-0,414***	0,739***	0,389***	0,333***					
6.ESDÖÖ İlişki Kurma Becerileri Puanı	-0,263***	0,694***	0,400***	0,173**	0,438***				
7.ESDÖÖ Sorumlu Bir Şekilde Karar Verme Puanı	-0,244***	0,819***	0,605***	0,448***	0,582***	0,466***			
8. EİABÖ Güvenli Bağlanma Puanı	-0,092	0,233***	0,174**	0,068	0,153**	0,327***	0,099		
9. EİABÖ Kaçınan Bağlanma Puanı	0,031	-0,126*	-0,027	0,043	-0,054	-0,323***	-0,062	-0,617***	
10. EİABÖ Kaygılı- Korkulu Bağlanma Puanı	0,302***	-0,092	0,017	0,122*	-0,173**	-0,228***	-0,042	-0,486***	0,327***

*p<0,05; **p<0,01; *** p<0,001.

Araştırmada kullanılan ölçekler ve alt boyutları arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyon Analizi ile incelenmiştir. Ergenler İçin Sosyal Duygusal Öğrenme Ölçeği (ESDÖÖ) toplam puanı ve alt boyutları ilişkisine bakıldığında, yapılan inceleme sonucu ESDÖÖ toplam puanı ile ESDÖÖ alt boyutu olan öz farkındalık (ÖF) toplam puanı ($r=0,796$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, oldukça kuvvetli bir ilişki bulunmuştur. ESDÖÖ toplam puanı ile ESDÖÖ alt boyutu olan sosyal farkındalık (SF) toplam puanı ($r=0,660$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, oldukça kuvvetli bir ilişki gözlenmiştir. ESDÖÖ toplam puanı ile ESDÖÖ alt boyutu olan öz yönetim (ÖY)

toplam puanı ($r=0,739$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, kuvvetli bir ilişki bulunmuştur. ESDÖÖ toplam puanı ile ESDÖÖ alt boyutu olan ilişki kurma becerileri (İKB) toplam puanı ($r=0,694$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, kuvvetli bir ilişki bulunmuştur. ESDÖÖ toplam puanı ile ESDÖÖ alt boyutu olan sorumlu bir şekilde karar verme (SKV) toplam puanı ($r=0,819$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, oldukça kuvvetli bir ilişki bulunmuştur.

ESDÖÖ alt boyutu olan ÖF toplam puanı ile ESDÖÖ'nün diğer alt boyutu olan SF toplam puanı ($r=0,555$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, kuvvetli; ESDÖÖ alt boyutu olan ÖF toplam puanı ile ESDÖÖ'nün diğer alt boyutu olan ÖY toplam puanı ($r=0,389$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, orta kuvvette bir ilişki; ESDÖÖ alt boyutu olan ÖF toplam puanı ile ESDÖÖ'nün diğer alt boyutu olan İKB toplam puanı ($r=0,400$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, orta kuvvette bir ilişki; ESDÖÖ alt boyutu olan ÖF toplam puanı ile ESDÖÖ'nün diğer alt boyutu olan SKV toplam puanı ($r=0,605$; $p<0,01$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, kuvvetli bir ilişki bulunmuştur.

ESDÖÖ alt boyutu olan SF toplam puanı ile ESDÖÖ'nün diğer alt boyutu olan ÖY toplam puanı ($r=0,333$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, orta derecede kuvvetli; ESDÖÖ alt boyutu olan SF toplam puanı ile ESDÖÖ'nün diğer alt boyutu olan İKB toplam puanı ($r=0,173$; $p<0,01$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, zayıf bir ilişki; ESDÖÖ alt boyutu olan SF toplam puanı ile ESDÖÖ'nün diğer alt boyutu olan SKV toplam puanı ($r=0,448$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, orta kuvvette bir ilişki bulunmuştur. ESDÖÖ alt boyutu olan ÖY toplam puanı ile ESDÖÖ'nün diğer alt boyutu olan İKB toplam puanı ($r=0,438$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, orta derecede kuvvetli; ESDÖÖ alt boyutu olan ÖY toplam puanı ile ESDÖÖ'nün diğer alt boyutu olan SKV toplam puanı ($r=0,582$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, kuvvetli bir ilişki bulunmuştur. ESDÖÖ alt boyutu olan İKB toplam puanı ile ESDÖÖ'nün diğer alt boyutu olan SKV becerileri toplam puanı ($r=0,466$; $p<0,001$)

arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, orta derecede kuvvetli bir ilişki olduğu görülmüştür.

Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği (EİABÖ) ve alt boyutları ilişkisine bakıldığında, yapılan inceleme sonucu EİABÖ alt boyutu olan arkadaşça güvenli bağlanma (AGB) toplam puanı ile EİABÖ alt boyutu olan arkadaşça kaçınan bağlanma (AKB) toplam puanı ($r=-0,617$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü, kuvvetli bir ilişki; EİABÖ alt boyutu olan AGB toplam puanı ile EİABÖ alt boyutu olan arkadaşça kaygılı-korkulu bağlanma (AKKB) toplam puanı ($r=-0,486$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü, orta derecede kuvvetli bir ilişki bulunurken; EİABÖ alt boyutu olan AKB toplam puanı ile EİABÖ alt boyutu olan AKKB toplam puanı ($r=0,327$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü, orta derecede kuvvetli bir ilişki olduğu gözlenmiştir.

Yapılan inceleme sonucu Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (ESMBÖ) toplam puanı ile Ergenler İçin Sosyal Duygusal Öğrenme Ölçeği (ESDÖÖ) toplam puanı ($r=-0,290$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü, orta derecede kuvvetli bir ilişki bulunmuş olup; ESMBÖ toplam puanı ile ESDÖÖ alt boyutu olan öz farkındalık (ÖF) toplam puanı ($r=-0,080$; $p>0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. ESMBÖ toplam puanı ile ESDÖÖ alt boyutu olan SF toplam puanı ($r=-0,063$; $p>0,05$) arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir. ESMBÖ toplam puanı ile ESDÖÖ alt boyutu olan ÖY toplam puanı ($r=-0,414$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü, bir ilişki bulunmuştur. ESMBÖ toplam puanı ile ESDÖÖ alt boyutu olan İKB toplam puanı ($r=-0,263$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü, orta kuvvetle bir ilişki bulunmaktadır. ESMBÖ toplam puanı ile ESDÖÖ alt boyutu olan SKV becerileri toplam puanı ($r=-0,244$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü, zayıf bir ilişki bulunmaktadır.

ESMBÖ toplam puanı ile EİABÖ alt boyutu olan AGB toplam puanı ($r=-0,092$; $p>0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. ESMBÖ toplam puanı ile EİABÖ alt boyutu olan AKB toplam puanı ($r=0,031$; $p>0,05$)

arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. ESMBÖ toplam puanı ile EİABÖ alt boyutu olan AKKB toplam puanı ($r=0,302$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, orta kuvvetle bir ilişki gözlenmiştir.

Yapılan analiz sonucu EİABÖ alt boyutu olan AGB ile ESDÖÖ toplam puanı ($r=0,233$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, zayıf bir ilişki; EİABÖ alt boyutu olan AGB ile ESDÖÖ alt boyutu olan ÖF toplam puanı ($r=0,174$; $p<0,01$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, zayıf bir ilişki olduğu görülmekteyken; EİABÖ alt boyutu olan güvenli bağlanma ile ESDÖÖ alt boyutu olan SF toplam puanı ($r=0,068$; $p>0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir. EİABÖ alt boyutu olan güvenli bağlanma ile ESDÖÖ alt boyutu olan ÖY toplam puanı ($r=0,153$; $p<0,01$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, zayıf bir ilişki; EİABÖ alt boyutu olan güvenli bağlanma ile ESDÖÖ alt boyutu olan İKB toplam puanı ($r=0,327$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, orta kuvvette bir ilişki görülmüştür. EİABÖ alt boyutu olan güvenli bağlanma ile ESDÖÖ alt boyutu olan SKV toplam puanı ($r=0,099$; $p>0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemiştir.

Yapılan analiz sonucu EİABÖ alt boyutu olan arkadaşça kaçınan bağlanma (AKB) ile ESDÖÖ toplam puanı arasında ($r=-0,126$; $p<0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü, zayıf bir ilişki bulunurken; EİABÖ alt boyutu olan AKB ile ESDÖÖ alt boyutu olan ÖF toplam puanı ($r=-0,027$; $p>0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. EİABÖ alt boyutu olan AKB ile ESDÖÖ alt boyutu olan SF toplam puanı ($r=0,043$; $p>0,05$) arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir. EİABÖ alt boyutu olan AKB ile ESDÖÖ alt boyutu olan ÖY toplam puanı arasında ($r=-0,054$; $p>0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir. EİABÖ alt boyutu olan AKB ile ESDÖÖ alt boyutu olan İKB toplam puanı arasında ($r=-0,323$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü, orta kuvvette bir ilişki görülmüştür. EİABÖ alt boyutu olan AKB ile ESDÖÖ alt boyutu olan SKV toplam

puanı arasında ($r=-0,062$; $p>0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir.

Yapılan analiz sonucu EİABÖ alt boyutu olan arkadaşta kaygılı-korkulu bağlanma (AKKB) ile ESDÖÖ toplam puanı arasında ($r=-0,092$; $p>0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir. EİABÖ alt boyutu olan AKKB ile ESDÖÖ alt boyutu olan ÖF toplam puanı ($r=0,017$; $p>0,05$) arasında da istatistiksel olarak anlamlı, bir ilişki bulunamamıştır. EİABÖ alt boyutu olan AKKB ile ESDÖÖ alt boyutu olan SF toplam puanı ($r=0,122$; $p<0,05$) arasında da istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, zayıf bir ilişki görülmüştür. EİABÖ alt boyutu olan AKKB ile ESDÖÖ alt boyutu olan ÖY toplam puanı arasında ($r=-0,173$; $p<0,01$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü, zayıf bir ilişki gözlenmektedir. EİABÖ alt boyutu olan AKKB ile ESDÖÖ alt boyutu olan İKB toplam puanı arasında ($r=-0,228$; $p<0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü, zayıf bir ilişki görülmüştür. EİABÖ alt boyutu olan AKKB ile ESDÖÖ alt boyutu olan SKV toplam puanı arasında ($r=-0,042$; $p>0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir.

Tablo 4. Ergenler İçin Sosyal Duygusal Öğrenme Ölçeği Toplam Puanının ve Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkeni Kategorileri için Bağımsız Örnek t-Testi ile Karşılaştırılması

Toplam Puan	Kategoriler	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
ESDÖÖ Toplam Puanı	Kadın	179	85,55	10,882	2,004	343	0,046
	Erkek	166	83,19	10,933			
Öz Farkındalık	Kadın	179	23,38	2,979	3,917	343	0,000
	Erkek	166	22,08	3,163			
Sosyal Farkındalık	Kadın	179	15,25	2,428	6,019	324,609	0,000
	Erkek	166	13,52	2,864			
Öz Yönetim	Kadın	179	14,08	3,122	0,315	343	0,753
	Erkek	166	13,98	2,888			
İlişki Kurma Becerileri	Kadın	179	17,45	3,466	-3,192	343	0,002
	Erkek	166	18,60	2,202			
Sorumlu Şekilde Karar Verme	Kadın	179	15,39	3,466	1,405	343	0,161
	Erkek	166	15,01	2,202			

Katılımcıların cinsiyetlerine göre sosyal duygusal öğrenme (SDÖ) toplam puanları arasında farklılık olup olmadığının incelenmesi için yapılan Bağımsız Örnek t Testi sonucuna göre kadınların SDÖ toplam puan ortalaması ($\bar{x}_{kadın}=85,55$) ile erkeklerin SDÖ toplam puan ortalaması ($\bar{x}_{erkek}=83,19$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $t(343)=2,004$; $p<0,05$. Bu sonuca göre cinsiyet değişkeninin SDÖB üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Ölçeğin alt boyutlarına bakıldığında; bireylerin cinsiyetlerine göre öz farkındalık (ÖF) puanları arasında farklılık olup olmadığının incelenmesi için yapılan Bağımsız Örnek t Testi sonucuna göre kadınların ÖF puan ortalaması ($\bar{x}_{kadın}=23,38$) ile erkeklerin ÖF puan ortalaması ($\bar{x}_{erkek}=22,08$) arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $t(343)=3,917$; $p<0,001$. Bu sonuca göre cinsiyet değişkeninin ÖF becerisi üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre, bir diğer alt boyut olan sosyal farkındalık (SF) puanları arasında farklılık olup olmadığının incelenmesi için yapılan Bağımsız Örnek t Testi sonucuna göre kadınların SF puan ortalaması ($\bar{x}_{kadın}=15,25$) ile erkeklerin SF puan ortalaması ($\bar{x}_{erkek}=13,52$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $t(324,609)=6,019$; $p<0,001$. Bu sonuca göre cinsiyet değişkeninin SF becerisi üzerinde de etkili olduğu söylenebilir.

Bireylerin cinsiyetlerine göre öz yönetim (ÖY) puanları arasında farklılık olup olmadığının incelenmesi için yapılan Bağımsız Örnek t Testi sonucuna göre kadınların ÖY puan ortalaması ($\bar{x}_{kadın}=14,08$) ile erkeklerin ÖY puan ortalaması ($\bar{x}_{erkek}=13,98$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $t(343)=0,315$; $p>0,05$. Bu sonuca göre cinsiyet değişkeninin ÖY becerisi üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre ilişki kurma becerileri (İKB) puanları arasında farklılık olup olmadığının incelenmesi için yapılan Bağımsız Örnek t Testi sonucuna göre kadınların İKB puan ortalaması ($\bar{x}_{kadın}=17,45$) ile erkeklerin İKB puan ortalaması ($\bar{x}_{erkek}=18,60$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $t(343)=-3,192$; $p<0,01$. Bu sonuca göre cinsiyet değişkeninin İKB üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetlerine göre sorumlu şekilde karar verme (SKV) puanları arasında farklılık olup olmadığının incelenmesi için yapılan Bağımsız Örnek t Testi sonucuna göre kadınların SKV puan ortalaması ($\bar{x}_{kadın}=15,39$) ile erkeklerin SKV puan ortalaması ($\bar{x}_{erkek}=15,01$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $t(343)=1,405$; $p>0,05$. Bu sonuca göre cinsiyet değişkeninin SKV becerisi üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

Tablo 5. Ergenler İçin Sosyal Duygusal Öğrenme Ölçeği Toplam Puanının ve Alt Boyut Puanlarının Eğitim Gördükleri Sınıf Grupları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırılması

Toplam Puan	Eğitim Gördükleri Sınıf	Kişi Sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
ESDÖÖ	9. Sınıf	94	83,21	10,38
	10. Sınıf	101	86,50	11,55
	11. Sınıf	71	84,27	10,99
	12. Sınıf	79	83,32	10,59
	Toplam	345	84,41	10,95
Öz Farkındalık	9. Sınıf	94	22,69	3,18
	10. Sınıf	101	23,26	2,91
	11. Sınıf	71	22,62	9,39
	12. Sınıf	79	22,32	3,38
	Toplam	345	22,76	3,13
Sosyal Farkındalık	9. Sınıf	94	14,47	2,77
	10. Sınıf	101	14,85	2,52
	11. Sınıf	71	14,44	2,90
	12. Sınıf	79	13,80	2,92
	Toplam	345	14,42	2,78
Öz Yönetim	9. Sınıf	94	13,39	3,18
	10. Sınıf	101	14,66	3,14
	11. Sınıf	71	13,96	2,94
	12. Sınıf	79	14,04	2,52
	Toplam	345	14,03	3,00
İlişki Kurma Becerileri	9. Sınıf	94	17,59	3,74
	10. Sınıf	101	18,37	3,37
	11. Sınıf	71	18,06	3,17
	12. Sınıf	79	17,97	3,13
	Toplam	345	18,00	3,38
Sorumlu Bir Şekilde Karar Verme	9. Sınıf	7	15,07	4,54
	10. Sınıf	59	15,36	4,32
	11. Sınıf	15	15,20	9,39
	12. Sınıf	81	15,19	5,60
	Toplam	345	15,21	2,50

Toplam Puan	Kaynak	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
ESDÖÖ	Gruplar arası	669,731	3	223,244	1,875	0,134
	Gruplar içi	40607,996	341	119,085		
	Toplam	41277,728	344			
Öz Farkındalık	Gruplar arası	42,367	3	14,122	1,445	0,230
	Gruplar içi	3333,181	341	9,775		
	Toplam	3375,548	344			
Sosyal Farkındalık	Gruplar arası	49,657	3	16,552	2,132	0,092
	Gruplar içi	2610,401	341	7,655		
	Toplam	2660,058	344			
Öz Yönetim	Gruplar arası	78,960	3	26,320	2,959	0,032
	Gruplar içi	3032,750	341	8,894		
	Toplam	3111,710	344			
İlişki Kurma Becerileri	Gruplar arası	30,011	3	10,004	0,872	0,456
	Gruplar içi	3913,988	341	11,478		
	Toplam	3944,000	344			
Sorumlu Bir Şekilde Karar Verme	Gruplar arası	3,936	3	1,312	0,207	0,891
	Gruplar içi	2157,038	341	6,326		
	Toplam	2160,974	344			

Araştırmaya katılan ergen bireylerin toplam sosyal duygusal öğrenme (SDÖ) puanlarının, eğitim gördükleri sınıfa göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucuna göre 9. sınıfta eğitim gören bireylerin toplam SDÖ puanı ortalaması ($\bar{X}_{9.sınıf}=83,21$), 10. sınıfta eğitim gören bireylerin toplam SDÖ puanı ortalaması ($\bar{X}_{10.sınıf}=86,50$), 11. sınıfta eğitim gören bireylerin toplam SDÖ puanı ortalaması ($\bar{X}_{11.sınıf}=84,27$) ve 12. sınıfta eğitim gören bireylerin toplam SDÖ puanı ortalaması ($\bar{X}_{12.sınıf}=83,32$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $F(3,341)=1,875$; $p>0,05$.

Alt boyutlara bakıldığında ise; katılımcıların öz farkındalık (ÖF) puanlarının, eğitim gördükleri sınıfa göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucuna göre 9. sınıfta eğitim gören bireylerin ÖF puanı ortalaması ($\bar{X}_{9.sınıf}=22,69$), 10. sınıfta eğitim gören bireylerin ÖF puanı ortalaması ($\bar{X}_{10.sınıf}=23,26$), 11. sınıfta eğitim gören bireylerin ÖF puanı ortalaması ($\bar{X}_{11.sınıf}=22,62$) ve 12. sınıfta eğitim gören bireylerin ÖF puanı ortalaması ($\bar{X}_{12.sınıf}=22,32$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiş olup $F(3,341)=1,445$; $p>0,05$; sosyal farkındalık (SF) puanlarının, eğitim gördükleri sınıfa göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan

Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucuna göre 9. sınıfta eğitim gören bireylerin SF puanı ortalaması ($\bar{X}_{9.sınıf}=14,47$), 10. sınıfta eğitim gören bireylerin SF puanı ortalaması ($\bar{X}_{10.sınıf}=14,85$), 11. sınıfta eğitim gören bireylerin ÖF puanı ortalaması ($\bar{X}_{11.sınıf}=14,44$) ve 12. sınıfta eğitim gören bireylerin SF puanı ortalaması ($\bar{X}_{12.sınıf}=13,80$) arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $F(3,341)=2,132$; $p>0,05$.

Diğer bir alt boyut olan öz yönetime (ÖY) bakıldığında, bireylerin ÖY puanlarının, eğitim gördükleri sınıfa göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucuna göre 9. sınıfta eğitim gören bireylerin ÖY puanı ortalaması ($\bar{X}_{9.sınıf}=13,39$), 10. sınıfta eğitim gören bireylerin ÖY puanı ortalaması ($\bar{X}_{10.sınıf}=14,66$), 11. sınıfta eğitim gören bireylerin ÖY ($\bar{X}_{11.sınıf}=13,96$) ve 12. sınıfta eğitim gören bireylerin ÖY puanı ortalaması ($\bar{X}_{12.sınıf}=14,04$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $F(3,341)=2,959$; $p<0,05$. Yapılan Tukey Çoklu Karşılaştırma Testi sonucuna göre farklılığın 9. Sınıf ve 10. Sınıf öğrencilerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Katılımcıların ilişki kurma becerileri (İKB) puanlarının, eğitim gördükleri sınıfa göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucuna göre 9. sınıfta eğitim gören bireylerin İKB puanı ortalaması ($\bar{X}_{9.sınıf}=17,59$), 10. sınıfta eğitim gören bireylerin İKB puanı ortalaması ($\bar{X}_{10.sınıf}=18,37$), 11. sınıfta eğitim gören bireylerin İKB puanı ortalaması ($\bar{X}_{11.sınıf}=18,06$) ve 12. Sınıfta eğitim gören bireylerin İKB puanı ortalaması ($\bar{X}_{12.sınıf}=17,97$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiş olup $F(3,341)=0,872$; $p>0,05$; söz konusu bireylerin sorumlu bir şekilde karar verme (SKV) puanlarının, eğitim gördükleri sınıfa göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucuna göre 9. sınıfta eğitim gören bireylerin SKV puanı ortalaması ($\bar{X}_{9.sınıf}=15,07$), 10. Sınıfta eğitim gören bireylerin SKV puanı ortalaması ($\bar{X}_{10.sınıf}=15,36$), 11. sınıfta eğitim gören bireylerin SKV puanı ortalaması ($\bar{X}_{11.sınıf}=15,20$) ve 12. sınıfta eğitim gören

bireylerin SKV puanı ortalaması ($\bar{X}_{12.sınıf}=15,19$) arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $F(3,341)=0,207$; $p>0,05$.

Tablo 6. Ergenler İçin Sosyal Duygusal Öğrenme Ölçeği Toplam Puanının ve Alt Boyut Puanlarının Ekonomik Düzey Açısından Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Toplam Puan	Ekonomik Düzey	Kişi Sayısı	Sıra Ortalaması	Serbestlik Derecesi	X^2	p
ESDÖÖ	Düşük	52	159,85	2	2,211	0,331
	Orta	266	173,35			
	Yüksek	27	194,89			
	Toplam	345				
Öz Farkındalık	Düşük	52	159,91	2	1,068	0,586
	Orta	266	175,41			
	Yüksek	27	174,48			
	Toplam	345				
Sosyal Farkındalık	Düşük	52	137,61	2	7,878	0,019
	Orta	266	178,82			
	Yüksek	27	183,83			
	Toplam	345				
Öz Yönetim	Düşük	52	174,11	2	0,201	0,904
	Orta	266	171,99			
	Yüksek	27	180,80			
	Toplam	345				
İlişki Kurma Becerileri	Düşük	52	179,63	2	5,155	0,076
	Orta	266	167,74			
	Yüksek	27	212,00			
	Toplam	345				
Sorumlu Bir Şekilde Karar Verme	Düşük	52	164,85	2	0,803	0,669
	Orta	266	173,30			
	Yüksek	27	185,70			
	Toplam	345				

Araştırmaya katılan ergen bireylerin sosyal duygusal öğrenme (SDÖ) toplam puanlarının ekonomik düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre ekonomik düzeyini düşük olarak belirten katılımcıların SDÖ puan ortalaması ($Me_{düşük}=82,50$), ekonomik düzeyini orta olarak belirten katılımcıların SDÖ puan ortalaması ($Me_{orta}=84,00$) ve ekonomik düzeyini yüksek olarak belirten katılımcıların SDÖ puan ortalaması ($Me_{yüksek}=87,00$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $X^2_2=2,211$; $p>0,05$.

Söz konusu ölçeğin alt boyutlarına bakıldığında ise; katılımcıların öz farkındalık (ÖF) puanlarının ekonomik düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre ekonomik düzeyini düşük olarak belirten katılımcıların ÖF puan ortalaması ($Me_{düşük}=22,00$), ekonomik düzeyini orta olarak belirten katılımcıların ÖF puan ortalaması ($Me_{orta}=23,00$) ve ekonomik düzeyini yüksek olarak belirten katılımcıların ÖF puan ortalaması ($Me_{yüksek}=23,00$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmezken, $X^2_2=1,068$; $p>0,05$; sosyal farkındalık (SF) puanlarının ekonomik düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre ekonomik düzeyini düşük olarak belirten katılımcıların SF puan ortalaması ($Me_{düşük}=13,50$), ekonomik düzeyini orta olarak belirten katılımcıların SF puan ortalaması ($Me_{orta}=15,00$) ve ekonomik düzeyini yüksek olarak belirten katılımcıların SF puan ortalaması ($Me_{yüksek}=15,00$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmektedir, $X^2_2=7,878$; $p<0,05$. Mann Whitney U Testi ile yapılan Bonferroni Düzeltmeli çoklu karşılaştırma testleri sonucu anlamlı farklılığın ekonomik düzeyini düşük ve yüksek olarak belirten kişilerden kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmanın bir diğer alt boyutuna bakıldığında, ergen bireylerin öz yönetim (ÖY) puanlarının ekonomik düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre ekonomik düzeyini düşük olarak belirten katılımcıların ÖY puan ortalaması ($Me_{düşük}=14,50$), ekonomik düzeyini orta olarak belirten katılımcıların ÖY puan ortalaması ($Me_{orta}=14,00$) ve ekonomik düzeyini yüksek olarak belirten katılımcıların ÖY puan ortalaması ($Me_{yüksek}=14,00$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $X^2_2=0,201$; $p>0,05$. Katılımcıların ilişki kurma becerileri (İKB) puanlarının ekonomik düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre ekonomik düzeyini düşük olarak belirten katılımcıların İKB puan ortalaması ($Me_{düşük}=18,50$), ekonomik düzeyini orta olarak belirten katılımcıların İKB puan ortalaması ($Me_{orta}=18,00$) ve ekonomik düzeyini yüksek olarak belirten katılımcıların İKB puan ortalaması ($Me_{yüksek}=20,00$) arasında

istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir $X^2=5,155$; $p>0,05$. Sorumlu bir şekilde karar verme (SKV) puanlarının ekonomik düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre ekonomik düzeyini düşük olarak belirten katılımcıların SKV puan ortalaması ($Me_{düşük}=15,00$), ekonomik düzeyini orta olarak belirten katılımcıların SKV puan ortalaması ($Me_{orta}=15,00$) ve ekonomik düzeyini yüksek olarak belirten katılımcıların SKV puan ortalaması ($Me_{yüksek}=16,00$) arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $X^2=0,803$; $p>0,05$.

Tablo 7. Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkeni Kategorileri için Bağımsız Örnek t-Testi ile Karşılaştırılması

Toplam Puan	Kategoriler	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Güvenli Bağlanma	Kadın	179	39,59	6,580	0,080	343	0,936
	Erkek	166	39,53	6,458			
Kaçınan Bağlanma	Kadın	179	16,59	4,539	1,739	343	0,083
	Erkek	166	15,76	4,280			
Kaygılı-Korkulu Bağlanma	Kadın	179	20,44	4,912	3,770	343	0,000
	Erkek	166	18,53	4,440			

Katılımcıların cinsiyetlerine göre arkadaşça güvenli bağlanma (AGB) toplam puanları arasında farklılık olup olmadığının incelenmesi için yapılan Bağımsız Örnek t Testi sonucuna göre kadınların AGB toplam puan ortalaması ($\bar{x}_{kadın}=39,59$) ile erkeklerin AGB toplam puan ortalaması ($\bar{x}_{erkek}=39,53$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $t(343)=0,080$; $p>0,05$.

Ölçeğin diğer boyutlarına bakıldığında; ergen bireylerin cinsiyetlerine göre arkadaşça kaçınan bağlanma (AKB) toplam puanları arasında farklılık olup olmadığının incelenmesi için yapılan Bağımsız Örnek t Testi sonucuna göre kadınların AKB toplam puan ortalaması ($\bar{x}_{kadın}=16,59$) ile erkeklerin AKB toplam puan ortalaması ($\bar{x}_{erkek}=15,76$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmezken, $t(343)=1,739$; $p>0,05$; arkadaşça kaygılı-korkulu bağlanma (AKKB) toplam puanları arasında farklılık olup olmadığının incelenmesi için yapılan Bağımsız Örnek t Testi sonucuna göre kadınların AKKB toplam puan

ortalaması ($\bar{x}_{kadın}=20,44$) ile erkeklerin AKKB toplam puan ortalaması ($\bar{x}_{erkek}=18,53$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmektedir, $t(343)=3,770$; $p<0,001$ Bu sonuçlara göre cinsiyet değişkeninin AGB ve AKB üstünde etkili olmadığı ancak AKKB üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 8. Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Güvenli Bağlanma Alt Boyutu Toplam Puanının Eğitim Gördükleri Sınıf Açısından Welch Testi ile Karşılaştırılması

Eğitim Gördükleri Sınıf	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	Welch	p
9. Sınıf	94	37,98	7,528	2		
10. Sınıf	101	39,98	6,195		5,037	0,002
11. Sınıf	71	38,90	6,352	183,832		
12. Sınıf	79	41,49	5,233			
Toplam	345	22,93	6,525			

Araştırmaya katılan ergen bireylerin arkadaşına güvenli bağlanma (AGB) puan ortalamalarının eğitim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Welch Testi sonucuna göre 9. sınıf öğrencilerinin AGB puan ortalaması ($\bar{x}_{9.sınıf}=37,98$), 10. sınıf öğrencilerinin AGB puan ortalaması ($\bar{x}_{10.sınıf}=39,98$), 11. sınıf öğrencilerinin AGB puan ortalaması ($\bar{x}_{11.sınıf}=38,90$) ve 12. sınıf öğrencilerinin AGB puan ortalaması ($\bar{x}_{12.sınıf}=41,49$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, Welch (2-183,832)=5,037; $p<0,01$. Yapılan Tamhane Çoklu Karşılaştırma testi sonucuna göre farklılığın 9. sınıf-12. sınıf ve 11. sınıf-12. sınıf öğrencilerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 9. Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Kaçınan ve Kaygılı-Korkulu Bağlanma Alt Boyutlarının Eğitim Gördükleri Sınıf Değişkeni Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırılması

Toplam Puan	Eğitim Gördükleri Sınıf	Kişi Sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
Kaçınan Bağlanma	9. Sınıf	94	16,84	4,64
	10. Sınıf	101	15,63	4,29
	11. Sınıf	71	16,94	4,17
	12. Sınıf	79	14,45	4,42
	Toplam	345	16,19	4,42
Kaygılı-Korkulu Bağlanma	9. Sınıf	94	19,44	5,14
	10. Sınıf	101	20,38	4,43
	11. Sınıf	71	19,03	4,55
	12. Sınıf	79	18,96	4,88
	Toplam	345	19,52	4,78

Toplam Puan	Kaynak	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Kaçınan Bağlanma	Gruplar arası	155,433	3	51,811	2,680	0,047
	Gruplar içi	6593,320	341	19,335		
	Toplam	6748,754	344			
Kaygılı-Korkulu Bağlanma	Gruplar arası	116,478	3	38,826	1,710	0,165
	Gruplar içi	7743,650	341	22,709		
	Toplam	7860,128	344			

Araştırmaya katılan ergen bireylerin arkadaşına kaçınan bağlanma puanlarının (AKB), eğitim gördükleri sınıfa göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucuna göre 9. sınıfta eğitim gören bireylerin AKB puanı ortalaması ($\bar{X}_{9.sınıf}=16,84$), 10. sınıfta eğitim gören bireylerin AKB puanı ortalaması ($\bar{X}_{10.sınıf}=15,63$), 11. sınıfta eğitim gören bireylerin AKB puanı ortalaması ($\bar{X}_{11.sınıf}=16,94$) ve 12. sınıfta eğitim gören bireylerin AKB puanı ortalaması ($\bar{X}_{12.sınıf}=14,45$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $F(3,341)= 2,680$; $p<0,05$. Yapılan LSD Çoklu Karşılaştırma Testi sonucuna göre farklılığın 9. sınıf -12. sınıf ve 11. sınıf -12. sınıf öğrencilerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Katılımcıların arkadaşına kaygılı-korkulu bağlanma (AKKB) puanlarının, eğitim gördükleri sınıfa göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucuna göre 9. sınıfta eğitim gören bireylerin AKKB puanı ortalaması ($\bar{X}_{9.sınıf}=19,44$), 10. sınıfta eğitim gören bireylerin AKKB puanı ortalaması ($\bar{X}_{10.sınıf}=20,38$), 11. sınıfta eğitim gören bireylerin AKKB puanı ortalaması ($\bar{X}_{11.sınıf}=19,03$) ve 12. sınıfta eğitim gören bireylerin AKKB puanı ortalaması ($\bar{X}_{12.sınıf}=18,96$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $F(3,341)= 1,710$; $p>0,05$.

Tablo 10. Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Ekonomik Düzey Açısından Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Toplam Puan	Ekonomik Düzey	Kişi Sayısı	Sıra Ortalaması	Serbestlik Derecesi	X^2	p
Güvenli Bağlanma	Düşük	52	151,81	2	3,467	0,177
	Orta	266	175,22			
	Yüksek	27	191,98			
	Toplam	345				
Kaçınan Bağlanma	Düşük	52	193,71	2	7,680	0,021
	Orta	266	173,47			
	Yüksek	27	128,44			
	Toplam	345				
Kaygılı-Korkulu Bağlanma	Düşük	52	185,19	2	1,074	0,584
	Orta	266	171,57			
	Yüksek	27	163,63			
	Toplam	345				

Araştırmaya katılan ergen bireylerin arkadaşına güvenli bağlanma (AGB) toplam puanlarının ekonomik düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre ekonomik düzeyini düşük olarak belirten katılımcıların AGB puan ortalaması ($Me_{düşük}=40,00$), ekonomik düzeyini orta olarak belirten katılımcıların AGB puan ortalaması ($Me_{orta}=41,00$) ve ekonomik düzeyini yüksek olarak belirten katılımcıların AGB puan ortalaması ($Me_{yüksek}=41,00$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $X^2_2=3,467$; $p>0,05$.

Diğer alt boyutlar incelendiğinde katılımcıların arkadaşına kaçınan bağlanma (AKB) toplam puanlarının ekonomik düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre ekonomik düzeyini düşük olarak belirten katılımcıların AKB puan ortalaması ($Me_{düşük}=16,00$), ekonomik düzeyini orta olarak belirten katılımcıların kaçınan bağlanma puan ortalaması ($Me_{orta}=16,00$) ve ekonomik düzeyini yüksek olarak belirten katılımcıların AKB puan ortalaması ($Me_{yüksek}=14,00$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmektedir, $X^2_2=7,680$; $p<0,05$. Mann Whitney U Testi ile yapılan Bonferroni Düzeltmeli çoklu karşılaştırma testleri sonucu anlamlı farklılığın ekonomik düzeyini düşük ve yüksek olarak belirten kişilerden kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan bireylerin arkadaşça kaygılı-korkulu bağlanma (AKKB) toplam puanlarının ekonomik düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre ekonomik düzeyini düşük olarak belirten katılımcıların AKKB puan ortalaması ($Me_{düşük}=20,50$), ekonomik düzeyini orta olarak belirten katılımcıların AKKB puan ortalaması ($Me_{orta}=19,00$) ve ekonomik düzeyini yüksek olarak belirten katılımcıların AKKB puan ortalaması ($Me_{yüksek}=19,00$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $X^2=1,074$; $p>0,05$.

Tablo 11. Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Toplam Puanının Cinsiyet Değişkeni Açısından Mann Whitney U Testi ile Karşılaştırılması

Toplam Puan	Kategoriler	Kişi Sayısı	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	Z	p
ESMBÖ	Kadın	179	194,99	34903,50	10920,50	-4,256	0,000
	Erkek	166	149,29	24781,50			

Araştırmaya katılan ergen bireylerin cinsiyetlerine göre Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nden aldıkları toplam puanlar arasında farklılık olup olmadığının incelenmesi için yapılan Mann Whitney U Testi sonucuna göre kadınların sosyal medya bağımlılığı (SMB) toplam puan ortalaması ($Me_{kadın}=25,00$) ile erkeklerin SMB toplam puan ortalaması ($Me_{erkek}=19,50$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $U=10920,50$; $p<0,001$. Bu sonuca göre cinsiyet değişkeninin SMB üzerinde etkili olduğu ve kadınların ortalamasının erkeklerden daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 12. Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Toplam Puanının Eğitim Gördükleri Sınıf Değişkeni Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırılması

Eğitim Gördükleri Sınıf	Kişi Sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
9. Sınıf	94	23,53	8,71
10. Sınıf	101	23,54	8,80
11. Sınıf	71	22,17	8,16
12. Sınıf	79	23,75	9,07
Toplam	345	23,30	8,70

Kaynak	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	117,681	3	39,227		
Gruplar içi	25919,362	341	76,010	0,516	0,671
Toplam	26037,043	344			

Araştırmaya katılan ergen bireylerin sosyal medya bağımlılığı (SMB) toplam puanlarının, eğitim gördükleri sınıfa göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucuna göre 9. sınıfta eğitim gören bireylerin SMB toplam puan ortalaması ($\bar{X}_{9.sınıf}=23,53$), 10. Sınıfta eğitim gören bireylerin SMB toplam puan ortalaması ($\bar{X}_{10.sınıf}=23,54$), 11. sınıfta eğitim gören bireylerin SMB toplam puan ortalaması ($\bar{X}_{11.sınıf}=22,17$) ve 12. sınıfta eğitim gören bireylerin SMB toplam puan ortalaması ($\bar{X}_{12.sınıf}=23,75$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $F(3,341)= 0,516$; $p>0,05$.

Tablo 13. Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Toplam Puanının Ekonomik Düzey Açısından Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Ekonomik Düzey	Kişi Sayısı	Sıra Ortalaması	Serbestlik Derecesi	χ^2	p
Düşük	52	166,42			
Orta	266	174,78	2	0,377	0,828
Yüksek	27	168,09			
Toplam	345				

Söz konusu katılımcıların sosyal medya bağımlılığı (SMB) toplam puanlarının ekonomik düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre ekonomik düzeyini düşük olarak belirten katılımcıların SMB toplam puan ortalaması ($Me_{düşük}=22,00$), ekonomik düzeyini orta olarak belirten katılımcıların SMB toplam puan ortalaması ($Me_{orta}=22,00$) ve ekonomik düzeyini yüksek olarak belirten katılımcıların SMB toplam puan ortalaması ($Me_{yüksek}=21,00$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $\chi^2_2=0,377$; $p>0,05$.

Tablo 14. Günlük İnternet Kullanım Süresi ile Cinsiyet Gruplarının Ki-Kare Analiziyle Karşılaştırılması

		Günlük İnternet Süresi				Toplam	
		0-1 Saat	2-3 Saat	4-6 Saat	7 Saat ve Üzeri		
Cinsiyet	Kadın	Sayı	11	79	70	19	179
		Satır Yüzdesi (%)	6,1	44,1	39,1	10,6	100,0
	Erkek	Sayı	31	64	42	29	166
		Satır Yüzdesi (%)	18,7	38,6	25,3	17,5	100,0
	Toplam	Sayı	42	143	112	48	345
		Satır Yüzdesi (%)	12,2	41,4	32,5	13,9	100,0

Ki- Kare Analizi Sonuçları

	X^2 Değeri	Serbestlik Derecesi	p
Pearson X^2	19,719	3	0,000

Yapılan inceleme sonucunda kadın katılımcıların %6,1'inin (11 kişi) günlük 0-1 saat arası, %44,1'inin (79 kişi) 2-3 saat arası, %39,1'inin (70 kişi) 4-6 saat arası ve %10,6'sının (19 kişi) 7 saat ve üzerinde internet kullandığı görülürken; erkek katılımcıların ise %18,7'sinin (31 kişi) 0-1 saat, %38,6'sının (64 kişi) 2-3 saat, %25,3'ünün (42 kişi) 4-6 saat ve %17,5'inin (29 kişi) 7 saat ve üzerinde internet kullandığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan ergen bireylerin günlük internet kullanım süreleri ile cinsiyetleri arasında bir ilişki olup olmadığını incelemek için yapılan Ki-Kare Bağımsızlık Testi sonucuna göre, bireylerin günlük internet kullanım süreleri ile cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı bir ilişki gözlenmiştir, $X^2_3=19,719$; $p<0,001$. Bu sonuca göre katılımcıların cinsiyetleri ile günlük internet kullanım süreleri arasında bağımsızlığın söz konusu olmadığı söylenebilir.

Tablo 15. Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Toplam Puanının Günlük İnternet Kullanım Süresi Açısından Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Günlük İnternet Süresi	Kişi Sayısı	Sıra Ortalaması	Serbestlik Derecesi	X^2	p
0-1 Saat	42	88,57	3	114,412	0,000
2-3 Saat	143	134,91			
4-6 Saat	112	210,98			
7 Saat ve Üzeri	48	271,75			
Toplam	345				

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı (SMB) toplam puanlarının, günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre günlük 0-1 saat internet kullanan katılımcıların SMB toplam puan ortalaması ($Me_{0-1 \text{ Saat}}=14,00$), günlük 2-3 saat internet kullanan katılımcıların SMB toplam puan ortalaması ($Me_{2-3 \text{ Saat}}=19,00$), günlük 4-6 saat internet kullanan katılımcıların SMB toplam puan ortalaması ($Me_{4-6 \text{ Saat}}=26,00$) ve günlük 7 saat ve üzeri internet kullanan katılımcıların SMB toplam puan ortalaması ($Me_{7 \text{ Saat ve üzeri}}=34,00$) arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $X^2_3=114,412$; $p<0,001$. Mann Whitney U Testi ile yapılan Bonferroni Düzeltmeli çoklu karşılaştırma testleri sonucu anlamlı farklılığın günlük internet kullanım süresi gruplarının tümünden kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 16. Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Güvenli ve Kaçınan Bağlanma Alt Boyutlarının Günlük İnternet Kullanım Süresi Açısından Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Arkadaşa Bağlanma Alt Boyutu	Günlük İnternet Süresi	Kişi Sayısı	Sıra Ortalaması	Serbestlik Derecesi	X^2	p
Güvenli	0-1 Saat	42	170,98	3	5,449	0,142
	2-3 Saat	143	162,03			
	4-6 Saat	112	190,58			
	7 Saat ve Üzeri	48	166,43			
	Toplam	345				
Kaçınan	0-1 Saat	42	171,50	3	6,718	0,081
	2-3 Saat	143	188,14			
	4-6 Saat	112	155,86			
	7 Saat ve Üzeri	48	169,22			
	Toplam	345				

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin arkadaşına güvenli bağlanma (AGB) düzeylerinin, günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre günlük 0-1 saat internet kullanan katılımcıların AGB düzeyleri puan ortalaması ($Me_{0-1 \text{ Saat}}=40,00$), günlük 2-3 saat internet kullanan katılımcıların AGB düzeyleri puan ortalaması ($Me_{2-3 \text{ Saat}}=40,00$), günlük 4-6 saat internet kullanan katılımcıların AGB düzeyleri puan ortalaması ($Me_{4-6 \text{ Saat}}=42,00$) ve günlük 7 saat ve üzeri internet kullanan katılımcıların AGB düzeyleri puan ortalaması ($Me_{7 \text{ Saat ve üzeri}}=41,00$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $X^2_3=5,449$; $p>0,05$.

Katılımcıların Arkadaşa kaçınan bağlanma (AKB) düzeylerinin, günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre günlük 0-1 saat internet kullanan katılımcıların AKB düzeyleri puan ortalaması ($Me_{0-1 \text{ Saat}}=15,00$), günlük 2-3 saat internet kullanan katılımcıların AKB düzeyleri puan ortalaması ($Me_{2-3 \text{ Saat}}=16,00$), günlük 4-6 saat internet kullanan katılımcıların AKB düzeyleri puan ortalaması ($Me_{4-6 \text{ Saat}}=14,50$) ve günlük 7 saat ve üzeri internet kullanan katılımcıların AKB düzeyleri puan ortalaması ($Me_{7 \text{ Saat ve üzeri}}=15,00$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $X^2_3=6,718$; $p>0,05$.

Tablo 17. Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Kaygılı-Korkulu Bağlanma Alt Boyutunun Günlük İnternet Kullanım Süresi Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırılması

İnternet Kullanım Süresi	Kişi Sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
0-1 Saat	42	19,21	4,63
2-3 Saat	143	19,48	4,68
4-6 Saat	112	19,23	4,91
7 Saat ve Üzeri	48	20,56	4,87
Toplam	345	19,52	4,78

Kaynak	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	65,573	3	21,858	0,956	0,414
Gruplar içi	7794,555	341	22,858		
Toplam	7860,128	344			

Katılımcıların arkadaşına kaygılı-korkulu bağlanma (AKKB) puanlarının, günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucuna göre günlük 0-1 saat internet kullanan katılımcıların AKKB düzeyleri puan ortalaması ($\bar{X}_{0-1 \text{ Saat}}=19,21$), günlük 2-3 saat internet kullanan katılımcıların AKKB düzeyleri puan ortalaması ($\bar{X}_{2-3 \text{ Saat}}=19,48$), günlük 4-6 saat internet kullanan katılımcıların AKKB düzeyleri puan ortalaması ($\bar{X}_{4-6 \text{ Saat}}=19,23$) ve günlük 7 saat ve üzeri internet kullanan katılımcıların AKKB düzeyleri puan ortalaması ($\bar{X}_{7 \text{ Saat ve üzeri}}=20,56$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir, $F(3,341)= 0,956$; $p>0,05$.

Tablo 18. Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Öğrenme Ölçeği (ESDÖÖ) Toplam Puanının Günlük İnternet Kullanım Süresi Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırılması

İnternet Kullanım Süresi	Kişi Sayısı (n)	Ortalama	Standart Sapma
0-1 Saat	42	85,95	10,93
2-3 Saat	143	86,27	9,97
4-6 Saat	112	85,10	10,47
7 Saat ve Üzeri	48	75,96	11,28
Toplam	345	74,41	10,95

Kaynak	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	4074,084	3	1358,028	12,447	0,000
Gruplar içi	37203,643	341	109,102		
Toplam	41277,728	344			

Katılımcıların arkadaşça kaygılı-korkulu bağlanma puanlarının, günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucuna göre günlük 0-1 saat internet kullanan katılımcıların sosyal duygusal öğrenme becerileri (SDÖB) toplam puan ortalaması ($\bar{X}_{0-1\text{ saat}}=85,95$), günlük 2-3 saat internet kullanan katılımcıların SDÖB toplam puan ortalaması ($\bar{X}_{2-3\text{ saat}}=86,27$), günlük 4-6 saat internet kullanan katılımcıların SDÖB toplam puan ortalaması ($\bar{X}_{4-6\text{ saat}}=85,10$) ve günlük 7 saat ve üzeri internet kullanan katılımcıların SDÖB toplam puan ortalaması ($\bar{X}_{7\text{ saat ve üzeri}}=75,96$) arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $F(3,341)= 12,447$; $p<0,001$. Yapılan Tukey Çoklu Karşılaştırma Testi sonucuna göre günlük 7 saat ve üzerinde internet kullanan bireylerden kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 19. Ergenlerde Sosyal Duygusal Öğrenme Ölçeği (ESDÖÖ) Alt Boyutlarının Günlük İnternet Kullanım Süresi Açısından Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması

ESDÖÖ Alt Ölçeği	Günlük İnternet Süresi	Kişi Sayısı	Sıra Ortalaması	Serbestlik Derecesi	X^2	p
Öz Farkındalık	0-1 Saat	42	164,35		24,141	0,000
	2-3 Saat	143	188,79			
	4-6 Saat	112	182,88	3		
	7 Saat ve Üzeri	48	110,47			
	Toplam		345			
Sosyal Farkındalık	0-1 Saat	42	170,29		25,368	0,000
	2-3 Saat	143	186,05			
	4-6 Saat	112	185,49	3		
	7 Saat ve Üzeri	48	107,35			
	Toplam		345			
Öz Yönetim	0-1 Saat	42	214,26		33,756	0,000
	2-3 Saat	143	189,21			
	4-6 Saat	112	165,63	3		
	7 Saat ve Üzeri	48	105,80			
	Toplam		345			
İlişki Kurma Becerileri	0-1 Saat	42	201,44		11,637	0,009
	2-3 Saat	143	174,28			
	4-6 Saat	112	177,93	3		
	7 Saat ve Üzeri	48	132,81			
	Toplam		345			
Sorumlu Bir Şekilde Karar Verme	0-1 Saat	42	191,45		25,189	0,000
	2-3 Saat	143	192,49			
	4-6 Saat	112	166,95	3		
	7 Saat ve Üzeri	48	112,91			
	Toplam		345			

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin öz farkındalık (ÖF) toplam puanlarının, günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre günlük 0-1 saat internet kullanan katılımcıların ÖF toplam puan ortalaması ($Me_{0-1 \text{ Saat}}=23,00$), günlük 2-3 saat internet kullanan katılımcıların ÖF toplam puan ortalaması ($Me_{2-3 \text{ Saat}}=23,00$), günlük 4-6 saat internet kullanan katılımcıların ÖF toplam puan ortalaması ($Me_{4-6 \text{ Saat}}=23,00$) ve günlük 7 saat ve üzeri internet kullanan katılımcıların ÖF toplam puan ortalaması ($Me_{7 \text{ Saat ve üzeri}}=21,00$) arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $X^2_3=24,141$; $p<0,001$. Mann Whitney U Testi ile yapılan Bonferroni Düzeltmeli çoklu karşılaştırma testleri sonucu anlamlı farklılığın günlük internet kullanım süresi 4-6 saat ile 7 saat ve üzeri olan gruplardan ve 2-3 saat ile 7 saat ve üzeri olan gruplardan kaynaklandığı söylenebilir.

Katılımcıların sosyal farkındalık (SF) toplam puanlarının, günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre günlük 0-1 saat internet kullanan katılımcıların SF toplam puan ortalaması ($Me_{0-1 \text{ Saat}}=14,00$), günlük 2-3 saat internet kullanan katılımcıların SF toplam puan ortalaması ($Me_{2-3 \text{ Saat}}=15,00$), günlük 4-6 saat internet kullanan katılımcıların SF toplam puan ortalaması ($Me_{4-6 \text{ Saat}}=15,00$) ve günlük 7 saat ve üzeri internet kullanan katılımcıların SF toplam puan ortalaması ($Me_{7 \text{ Saat ve üzeri}}=12,50$) arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $X^2_3=25,368$; $p<0,001$. Mann Whitney U Testi ile yapılan Bonferroni Düzeltmeli çoklu karşılaştırma testleri sonucu anlamlı farklılığın günlük internet kullanım süresi 7 saat ve üzeri olan bireylerden kaynaklandığı söylenebilir.

Ergen bireylerin öz yönetim (ÖY) toplam puanlarının, günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre günlük 0-1 saat internet kullanan katılımcıların ÖY toplam puan ortalaması ($Me_{0-1 \text{ Saat}}=15,00$), günlük 2-3 saat internet kullanan katılımcıların ÖY toplam puan ortalaması ($Me_{2-3 \text{ Saat}}=15,00$), günlük 4-6 saat internet kullanan katılımcıların ÖY toplam puan ortalaması ($Me_{4-6 \text{ Saat}}=14,00$) ve günlük 7 saat ve üzeri internet kullanan katılımcıların ÖY toplam puan ortalaması ($Me_{7 \text{ Saat ve üzeri}}=12,00$) arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı bir farklılık gözlenmiştir, $X^2_3=33,756$; $p<0,001$. Mann Whitney U Testi ile yapılan Bonferroni Düzeltmeli çoklu karşılaştırma testleri sonucu anlamlı farklılığın günlük internet kullanım süresi 7 saat ve üzeri olan bireylerden kaynaklandığı söylenebilir.

Söz konusu lise öğrencilerinin ilişki kurma becerileri (İKB) toplam puanlarının, günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre günlük 0-1 saat internet kullanan katılımcıların İKB toplam puan ortalaması ($Me_{0-1 \text{ Saat}}=19,00$), günlük 2-3 saat internet kullanan katılımcıların İKB toplam puan ortalaması ($Me_{2-3 \text{ Saat}}=18,00$), günlük 4-6 saat internet kullanan katılımcıların İKB toplam puan ortalaması ($Me_{4-6 \text{ Saat}}=18,00$) ve günlük 7 saat ve üzeri internet kullanan katılımcıların İKB toplam puan ortalaması ($Me_{7 \text{ Saat ve üzeri}}=17,00$) arasında istatistiksel olarak oldukça

anlamli bir farklılık gözlenmiştir, $X^2_3=11,637$; $p<0,001$. Mann Whitney U Testi ile yapılan Bonferroni Düzeltmeli çoklu karşılaştırma testleri sonucu anlamli farklılığın günlük internet kullanım süresi 7 saat ve üzeri olan bireylerden kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan bireylerin sorumlu bir şekilde karar verme (SKV) toplam puanlarının, günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre günlük 0-1 saat internet kullanan katılımcıların SKV toplam puan ortalaması ($Me_{0-1 \text{ Saat}}=16,00$), günlük 2-3 saat internet kullanan katılımcıların SKV toplam puan ortalaması ($Me_{2-3 \text{ Saat}}=16,00$), günlük 4-6 saat internet kullanan katılımcıların SKV toplam puan ortalaması ($Me_{4-6 \text{ Saat}}=15,00$) ve günlük 7 saat ve üzeri internet kullanan katılımcıların SKV toplam puan ortalaması ($Me_{7 \text{ Saat ve üzeri}}=13,00$) arasında istatistiksel olarak oldukça anlamli bir farklılık gözlenmiştir, $X^2_3=25,189$; $p<0,001$. Mann Whitney U Testi ile yapılan Bonferroni Düzeltmeli çoklu karşılaştırma testleri sonucu anlamli farklılığın günlük internet kullanım süresi 7 saat ve üzeri olan bireylerden kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 20. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Toplam Puan ve Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi ile İncelenmesi

n=345	Ergenler İçin Sosyal Duygusal Öğrenme Ölçeği Toplam Puanı	ESDÖÖ Öz Farkındalık	ESDÖÖ Sosyal Farkındalık	ESDÖÖ Öz Yönetim	ESDÖÖ İlişki Kurma Becerileri	ESDÖÖ Sorumlu Bir Şekilde Karar Verme
Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	-0,298***	-0,102	-0,113*	-0,391***	-0,246***	-0,251***

* $p<0,05$; *** $p<0,001$.

Sosyal medya bağımlılık düzeyi ile sosyal duygusal öğrenme becerileri (SDÖB) toplam puanı ve alt boyut puanları arasındaki ilişkinin incelenmiş olduğu bu çalışmada; arkadaşla bağlanma stillerinin bireylerin sosyal duygusal öğrenme (SDÖ) becerisi ile ilişkili olduğu bilindiğinden, arkadaşla bağlanma stilleri kontrol altında tutularak yapılan Kısmi Korelasyon Analizi sonucuna göre bireylerin sosyal medya

bağımlılık düzeyi ile SDÖB toplam puanı arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı, doğrusal, negatif yönlü ve orta düzeyde kuvvetli bir ilişki gözlenmiştir, $r = -0,298$; $p < 0,001$. Analiz sonucu hesaplanan determinasyon katsayısı SDÖ becerisi toplam puanının %8'inin sosyal medya bağımlılık düzeyi tarafından açıklandığını göstermektedir ($R^2 = 0,08$). Bu sonuca göre kişilerin sosyal medya bağımlılık düzeyi arttıkça, SDÖB'nin azalacağı söylenebilir.

Katılımcıların sosyal medya bağımlılık düzeyi ile ESDÖÖ alt boyutu olan öz farkındalık becerisi toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir, $r = -0,102$; $p > 0,05$.

Bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyi ile ESDÖÖ alt boyutu olan sosyal farkındalık (SF) becerisi toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı doğrusal, negatif yönlü ve zayıf bir ilişki gözlenmiştir, $r = -0,113$; $p < 0,05$. Analiz sonucu hesaplanan determinasyon katsayısı SF becerisinin %1'inin sosyal medya bağımlılık düzeyi tarafından açıklandığını göstermektedir ($R^2 = 0,01$). Bu sonuca göre kişilerin sosyal medya bağımlılık düzeyi arttıkça, SF becerilerinin azalacağı söylenebilir.

Söz konusu ergen bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyi ile ESDÖÖ alt boyutu olan öz yönetim (ÖY) becerisi toplam puanı arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı doğrusal, negatif yönlü ve orta derecede kuvvetli bir ilişki gözlenmiştir, $r = -0,391$; $p < 0,001$. Analiz sonucu hesaplanan determinasyon katsayısı ÖY becerisinin %15'inin sosyal medya bağımlılık düzeyi tarafından açıklandığını göstermektedir ($R^2 = 0,15$). Bu sonuca göre kişilerin sosyal medya bağımlılık düzeyi arttıkça, ÖY becerilerinin azalacağı söylenebilir.

Araştırmaya katılan katılımcıların sosyal medya bağımlılık düzeyi ile ESDÖÖ alt boyutu olan ilişki kurma becerileri (İKB) toplam puanı arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı doğrusal, negatif yönlü ve zayıf bir ilişki gözlenmiştir, $r = -0,246$; $p < 0,001$. Analiz sonucu hesaplanan determinasyon katsayısı ilişki kurma becerisinin %6'sının sosyal medya bağımlılık düzeyi tarafından açıklandığını göstermektedir ($R^2 = 0,06$). Bu sonuca göre kişilerin sosyal medya bağımlılık düzeyi arttıkça İKB'nin azalacağı söylenebilir.

Bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyi ile ESDÖÖ alt boyutu olan sorumlu bir şekilde karar verme (SKV) toplam puanı arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı doğrusal, negatif yönlü ve orta derecede kuvvetli bir ilişki gözlenmiştir, $r = -0,251$; $p < 0,001$. Analiz sonucu hesaplanan determinasyon SKV becerisinin %6'sının sosyal medya bağımlılık düzeyi tarafından açıklandığını göstermektedir ($R^2=0,06$). Bu sonuca göre kişilerin sosyal medya bağımlılık düzeyi arttıkça SKV becerilerinin azalacağı söylenebilir.

Tablo 21. Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Alt Boyut Toplam Puanları ve Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Toplam Puan ve Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi ile İncelenmesi

n=345	Ergenler İçin Sosyal Duygusal Öğrenme Ölçeği Toplam Puanı	ESDÖÖ Öz Farkındalık	ESDÖÖ Sosyal Farkındalık	ESDÖÖ Öz Yönetim	ESDÖÖ İlişki Kurma Becerileri	ESDÖÖ Sorumlu Bir Şekilde Karar Verme
EİABÖ Güvenli Bağlanma	0,216***	0,167**	0,063	0,127*	0,315***	0,079
EİABÖ Kaçınan Bağlanma	-0,122*	-0,025	0,045	-0,045	-0,327***	-0,056
EİABÖ Kaygılı-Korkulu Bağlanma	-0,005	0,043	0,148**	-0,055	-0,162**	0,034

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$.

Bireylerin arkadaşına bağlanma stilleri ile sosyal duygusal öğrenme becerileri (SDÖB) toplam puanı ve alt boyut puanları arasındaki ilişkinin incelenmiş olduğu bu çalışmada; sosyal medya bağımlılık düzeyinin bireylerin sosyal duygusal öğrenme (SDÖ) becerisi ile ilişkili olduğu bilindiğinden, sosyal medya bağımlılık toplam puanı kontrol altında tutularak yapılan Kısmi Korelasyon Analizi sonucuna göre bireylerin EİABÖ alt ölçeği olan arkadaşına güvenli bağlanma (AGB) toplam puanı ile SDÖB toplam puanı arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü ve zayıf bir ilişki gözlenmiştir, $r = 0,216$; $p < 0,001$. Analiz sonucu hesaplanan determinasyon katsayısı SDÖ becerisi toplam puanının %4'ünün AGB tarafından açıklandığını göstermektedir ($R^2=0,04$). Bu sonuca göre kişilerin AGB düzeyleri arttıkça, SDÖB'nin de artacağı söylenebilir.

Katılımcıların EİABÖ alt ölçeği olan arkadaşına güvenli bağlanma (AGB) toplam puanı ile ESDÖÖ alt ölçeği olan öz farkındalık (ÖF) puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü ve zayıf bir ilişki gözlenmiştir, $r = 0,167$; $p < 0,01$. Analiz sonucu hesaplanan determinasyon katsayısı ÖF becerisinin %2'sinin AGB tarafından açıklandığını göstermektedir ($R^2 = 0,02$). Bu sonuca göre kişilerin AGB düzeyleri arttıkça, ÖF becerilerinin de artacağı söylenebilir.

Söz konusu bireylerin EİABÖ alt ölçeği AGB toplam puanı ile ESDÖÖ alt ölçeği olan sosyal farkındalık puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir, $r = 0,063$; $p > 0,05$.

Araştırmaya katılan katılımcıların EİABÖ alt ölçeği olan arkadaşına güvenli bağlanma (AGB) toplam puanı ile ESDÖÖ alt ölçeği olan öz yönetim (ÖY) puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü ve zayıf bir ilişki gözlenmiştir, $r = 0,127$; $p < 0,05$. Analiz sonucu hesaplanan determinasyon katsayısı ÖY becerisinin %1'inin AGB tarafından açıklandığını göstermektedir ($R^2 = 0,01$). Bu sonuca göre kişilerin AGB düzeyleri arttıkça, ÖY becerilerinin de artacağı söylenebilir.

Bireylerin EİABÖ alt ölçeği olan arkadaşına güvenli bağlanma (AGB) toplam puanı ile ESDÖÖ alt ölçeği olan ilişki kurma becerileri (İKB) puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü ve orta derecede kuvvetli bir ilişki gözlenmiştir, $r = 0,315$; $p < 0,001$. Analiz sonucu hesaplanan determinasyon katsayısı İKB'nin %9'unun AGB tarafından açıklandığını göstermektedir ($R^2 = 0,09$). Bu sonuca göre kişilerin AGB düzeyleri arttıkça, İKB'nin de artacağı söylenebilir.

Katılımcıların EİABÖ alt ölçeği olan arkadaşına güvenli bağlanma toplam puanı ile ESDÖÖ alt ölçeği olan sorumlu bir şekilde karar verme puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemektedir, $r = 0,079$; $p > 0,05$.

Söz konusu bireylerin EİABÖ alt ölçeği olan arkadaşına kaçınan bağlanma (AKB) toplam puanı ile sosyal duygusal öğrenme becerileri (SDÖB) toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü ve zayıf bir ilişki gözlenmiştir, $r = -0,122$; $p < 0,05$. Analiz sonucu hesaplanan determinasyon katsayısı SDÖB toplam puanının %1'inin AKB tarafından açıklandığını göstermektedir

($R^2=0,01$). Bu sonuca göre kişilerin AKB düzeyleri arttıkça, SDÖB'lerinin azalacağı söylenebilir.

Katılımcıların EİABÖ alt ölçeği olan kaçınan bağlanma toplam puanı ile ESDÖÖ alt ölçeği olan öz farkındalık puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir, $r = -0,025$; $p > 0,05$.

Söz konusu bireylerin EİABÖ alt ölçeği olan arkadaşına kaçınan bağlanma (AKB) toplam puanı ile ESDÖÖ alt ölçeği olan sosyal farkındalık puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır, $r = 0,045$; $p > 0,05$.

Araştırmaya katılan katılımcıların EİABÖ alt ölçeği olan AKB toplam puanı ile ESDÖÖ alt ölçeği olan öz yönetim puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir, $r = -0,045$; $p > 0,05$.

Bireylerin EİABÖ alt ölçeği olan arkadaşına kaçınan bağlanma (AKB) toplam puanı ile ESDÖÖ alt ölçeği olan ilişki kurma becerileri (İKB) puanı arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı, doğrusal, negatif yönlü ve orta derecede kuvvetli bir ilişki gözlenmiştir, $r = -0,327$; $p < 0,001$. Analiz sonucu hesaplanan determinasyon katsayısı İKB'nin %10'unun AKB tarafından açıklandığını göstermektedir ($R^2=0,10$). Bu sonuca göre kişilerin AKB düzeyleri arttıkça, İKB'nin azalacağı söylenebilir.

Katılımcıların EİABÖ alt ölçeği olan kaçınan bağlanma toplam puanı ile ESDÖÖ alt ölçeği olan sorumlu bir şekilde karar verme puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemektedir, $r = -0,056$ $p > 0,05$.

Söz konusu bireylerin EİABÖ alt ölçeği olan kaygılı-korkulu bağlanma toplam puanı ile sosyal duygusal öğrenme becerileri toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır, $r = -0,005$ $p > 0,05$.

Katılımcıların EİABÖ alt ölçeği olan arkadaşına kaygılı-korkulu bağlanma (AKKB) toplam puanı ile ESDÖÖ alt ölçeği olan ÖF puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir, $r = 0,043$; $p > 0,05$.

Söz konusu bireylerin EİABÖ alt ölçeği olan AKKB toplam puanı ile ESDÖÖ alt ölçeği olan sosyal farkındalık (SF) puanı arasında istatistiksel olarak

anlamli, dogrusal, pozitif yonlu ve zayıf bir iliski gözlenmiştir, $r = 0,148$; $p < 0,01$. Analiz sonucu hesaplanan determinasyon katsayısı SF becerilerinin %2'sinin AKKB tarafından açıklandığını göstermektedir ($R^2 = 0,02$). Bu sonuca göre kişilerin AKKB düzeyleri arttıkça, SF becerilerinin de artacağı söylenebilir.

Araştırmaya katılan katılımcıların EİABÖ alt ölçeği olan kaygılı-korkulu bağlanma toplam puanı ile ESDÖÖ alt ölçeği olan öz yönetim puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir, $r = -0,055$; $p > 0,05$.

Bireylerin EİABÖ alt ölçeği olan AKKB toplam puanı ile ESDÖÖ alt ölçeği olan ilişki kurma becerileri (İKB) puanı arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı, dogrusal, negatif yonlu ve zayıf bir ilişki gözlenmiştir, $r = -0,162$; $p < 0,01$. Analiz sonucu hesaplanan determinasyon katsayısı İKB'nin %2'sinin AKKB tarafından açıklandığını göstermektedir ($R^2 = 0,02$). Bu sonuca göre kişilerin AKKB düzeyleri arttıkça, İKB'nin azalacağı söylenebilir.

Katılımcıların EİABÖ alt ölçeği olan AKKB toplam puanı ile ESDÖÖ alt ölçeği olan sorumlu bir şekilde karar verme puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemektedir, $r = 0,034$; $p > 0,05$.

Tablo 22. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Arkadaşa Bağlanma Ölçeği Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi ile İncelenmesi

N=345	EİABÖ Güvenli Bağlanma	EİABÖ Kaçman Bağlanma	EİABÖ Kaygılı-Korkulu Bağlanma
Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	-0,013	-0,039	0,230***

*** $p < 0,001$.

Bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri ve arkadaşına bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmiş olduğu bu çalışmada, sosyal medya bağımlılık düzeyinin bireylerin sosyal duygusal öğrenme (SDÖ) becerisi ile ilişkili olduğu bilindiğinden sosyal duygusal öğrenme becerilerinin tümü kontrol altında tutularak yapılan Kısmi Korelasyon Analizi sonucuna göre bireylerin EİABÖ alt boyutu olan arkadaşına güvenli bağlanma toplam puanı ile sosyal medya bağımlılığı (SMB) toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemektedir, $r = -0,013$; $p > 0,05$.

Söz konusu katılımcıların EİABÖ alt boyutu olan kaçınan bağlanma toplam puanı ile SMB toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemektedir, $r = -0,039$; $p > 0,05$.

Söz konusu katılımcıların EİABÖ alt boyutu olan arkadaşça kaygılı-korkulu bağlanma (AKKB) toplam puanı ile SMB toplam puanı arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü ve zayıf bir ilişki gözlenmiştir, $r = 0,230$; $p < 0,001$. Analiz sonucu hesaplanan determinasyon katsayısı sosyal medya bağımlılık düzeyinin %5'inin AKKB tarafından açıklandığını göstermektedir ($R^2 = 0,05$). Bu sonuca göre kişilerin AKKB düzeyleri artıkça, sosyal medya bağımlılık düzeylerinin de artacağı söylenebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA

Ergenlik dönemindeki bireylerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin (SDÖB), sosyal medya bağımlılık düzeylerinin ve arkadaşla bağlanma stillerinin ilişkisini incelemek amacıyla yapılan mevcut araştırmada söz konusu değişkenlerin ilişkisi ve ayrıca her bir değişkenin cinsiyet, eğitim görülen sınıf, ekonomik düzey, günlük internet kullanım süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Ayrıca bireylerin gün içerisinde internet kullandıkları süre ve cinsiyet gruplarının ilişkisine de bakılmıştır.

Bireylerin SDÖB toplam puanı ve alt boyutları cinsiyet açısından incelendiğinde; kadınların öz farkındalık (ÖF) ve sosyal farkındalık (SF) becerilerinin ve SDÖB toplam puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Erkeklerin iletişim kurma becerileri ise kadınlardan daha yüksektir. Mevcut çalışmada öz yönetim (ÖY) ve sorumlu bir şekilde karar verme (SKV) becerilerinde cinsiyet açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yapılan geçmiş araştırmaların bazılarında bireylerin SDÖB toplam puanı ile cinsiyet arasında bir fark bulunmamıştır (Melikoğlu ve Bedel, 2021; Aksoy, 2020). Aksoy (2020) yapmış olduğu çalışmada SDÖB toplam puanı ve alt boyutlarından herhangi biri ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulamazken; Durualp (2014) kadın bireylerin iletişim becerilerinin, problem çözme becerilerinin, stresle başa çıkma becerilerinin, kendilik değerini arttıran becerilerin ve SDÖB toplam puanının erkek bireylerden daha yüksek olduğunu bulmuştur. Yükü ile arkadaşları (2021) da kadın bireylerin iletişim becerileri, sosyal problem çözme becerileri ve SDÖB toplam puanının erkek bireylerden daha yüksek olduğunu savunmuştur. Sosyal duygusal öğrenme (SDÖ) ve cinsiyet ile ilgili yapılan geçmiş araştırmaların sonuçlarının bu kadar değişken olmasının sebebi, karşılaştırılan araştırmalarda iki farklı ölçeğin kullanmış olması, örneklemin farklılığı ve atıfta bulunan araştırmaların yalnızca orta ve geç ergen grubuyla değil, ön ergenlik grubuyla da çalışmış olması ile ilgili olabilir. Ayrıca SDÖB ülkemizde oldukça yeni bir konu olduğundan, yapılan çalışma sayısı oldukça azdır. Literatüre bakıldığında genel algı kadın bireylerin SDÖB düzeylerinin erkek

bireylerden daha yüksek olduğu yönündedir. Mevcut araştırmanın sonucu da bunu desteklemektedir. Ancak mevcut çalışmada erkek bireylerin ilişki kurma becerileri, kadın bireylerden daha yüksek çıkmıştır. Sebep olarak ise erkeklerin kadınlara göre daha fazla açık iletişimi tercih etmesi ve sosyal baskıya direnmek gibi konularda kadınların erkeklerden daha kaygılı olabileceği ihtimali düşünülmüştür.

Yapılan çalışmada bireylerin eğitim gördükleri sınıf ile SDÖB arasında yalnızca öz yönetim becerisinde fark bulunmuştur, farklılığın ise 9. ve 10. sınıf öğrencilerinden kaynaklandığı anlaşılmıştır. Diğer alt boyutlarda ve toplam puanda eğitim gördükleri sınıf açısından bir farklılık görülmemektedir. Aksoy'un (2020) yapmış olduğu çalışmada liseli öğrencilerin eğitim gördükleri sınıfa göre yalnızca sosyal farkındalık alt boyutunda farklılık bulunmuş olup, diğer alt boyut ve toplam puanlarda anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Literatürde sosyal duygusal öğrenme becerisinin ağırlıklı olarak ilkökul ve ortaokul düzeyindeki çocuk ya da ön ergenlik grubundaki bireyler üzerinden incelendiği gözlenmektedir. SDÖB'nin liseli bireylerin sınıf düzeyine göre incelenmesi konusunda literatürde kısıtlı çalışma vardır. Ancak Aksoy'un (2020) çalışmasına ve mevcut çalışmaya bakıldığında lise öğrencilerininin SDÖB'leri için eğitim gördükleri sınıf, farklılığa sebep olacak önemli bir faktör gibi görünmemektedir.

Bireylerin SDÖB düzeyleri, ekonomik düzeyleri açısından incelendiğinde ise yalnızca sosyal farkındalık (SF) alt boyutunda anlamlı bir fark görülmüş olup; toplam puanda ve diğer alt boyutlarda bir farklılık görülmemiştir. SF becerisinde görülen farklılığın ise ekonomik durumu düşük ve yüksek olanlardan kaynaklandığı bilinmektedir. Ekonomik düzeyi düşük olan bireylerin, SF becerileri orta ve yüksek olanlara göre daha düşük iken; ekonomik düzeyi yüksek olan bireylerin ise SF becerisi diğer gruplardan daha yüksektir. Kuo ve arkadaşlarının (2020) yapmış oldukları çalışmada sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan bireylerin, orta ve yüksek olan bireylere göre daha düşük SDÖB'ye sahip olduğu görülmüştür. Bireylerin sosyo-ekonomik düzeyleri ile SDÖB'yi karşılaştıran çok az çalışma bulunmaktadır (Kuo vd., 2020). Kuo ve arkadaşlarının (2020) çalışmasında ve mevcut çalışmada düşük ekonomik düzeye sahip olan bireylerin SDÖB düzeylerinin düşük çıkması, gerekli sosyal kaynak ve çevreye ulaşamamalarından ve becerilerini pekiştirme

imkanlarının daha az olduğundan kaynaklanıyor olabilir. Ekonomik düzeyi düşük olan bireylerin sosyalleşecekleri alanlar kısıtlıdır. Maleki ve arkadaşlarının (2019) yapmış olduğu çalışmada, ailesi düşük gelirli olan çocukların sosyal becerilerinin düşük; yüksek olan çocukların sosyal becerilerinin de yüksek olduğu gözlenmiştir. Mevcut çalışmada ekonomik düzeyi yüksek olan bireylerin SF becerilerinin yüksek çıkması da söz konusu katılımcıların sosyalleşmek için gerekli kaynaklara daha rahat ulaşmalarından kaynaklanıyor olabilir.

Çalışmada bireylerin arkadaşına bağlanma stillerinin, cinsiyetlerine göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Arkadaşa güvenli bağlanma (AGB) ve arkadaşına kaçınan bağlanma (AKB) stillerinin cinsiyet açısından farklılaşmadığı görülürken; arkadaşına kaygılı-korkulu bağlanma (AKKB) stilinin farklılaştığı görülmüş ve kadın bireylerin AKKB düzeylerinin erkek bireylere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çalık ve Bal'ın (2020) yapmış oldukları çalışmada ergen bireylerin arkadaşlarına kaygılı-kararsız bağlanma düzeylerinin cinsiyete göre değişmediği ancak kız öğrencilerin AGB ve AKB düzeylerinin erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Güngör'ün (2020) yapmış olduğu çalışmada ise kadın bireylerin AGB oranları erkek bireylerden yüksek iken; kadın bireylerin AKB düzeyleri, erkek öğrencilerden daha düşük çıkmıştır. Haliloğlu'nun (2008) yapmış olduğu çalışmaya göre bireylerin ebeveynlerine kaygılı bağlanma ve kaçınan bağlanma düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı ancak kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre güvenli bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Literatürde bağlanma ile ilgili çalışmalar ağırlıklı olarak ebeveyne bağlanma ile ilgili yapıldığından, arkadaşına bağlanma ile cinsiyeti birlikte inceleyen çok az çalışma vardır. Mevcut çalışmada AGB stilinde cinsiyete göre fark görülmemiştir ancak literatürde ağırlıklı olarak kızların erkeklere göre güvenli bağlanma düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan birbirinden farklı araştırmaların, farklı sonuçlar vermesinin sebebinin örneklemin farklılığı olduğu düşünülmektedir. Kaygı bozukluklarının ergenlik döneminde kadın bireylerde, erkek bireylerden daha fazla görüldüğü bilinmektedir (Kessler vd., 2012). Literatürdeki diğer çalışmalar da ergenlik döneminde depresyon ve anksiyete bozukluklarının kızlarda erkek bireylere göre daha fazla görüldüğünü desteklemektedir (Akça vd., 2018; Görker vd., 2004;

Zahn-Waxler vd., 2008; Chapler vd., 2008). Mevcut araştırmada kadın bireylerin Arkadaşa kaygılı-korkulu bağlanma (AKKB) düzeylerinin daha yüksek çıkmasının sebebinin, araştırmadaki kız öğrencilerin kaygı seviyesinin yüksek olma ihtimali ile ilgili olabileceği düşünülmüştür.

Ergenlik döneminde olan lise ğrencilerinin arkadaşa bağlanma stillerinin, eğitim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre bireylerin AKKB düzeyleri arasında fark bulunamamışken, 9. sınıf-12. sınıf ve 11. sınıf-12. sınıf ğrencilerinin AGB düzeyleri ve AKB düzeyleri, eğitim gördükleri sınıfa göre farklılaşmaktadır. 12. sınıf öğrencileri, 9. ve 11. sınıf öğrencilerine oranla daha yüksek düzeyde güvenli bağlanırken; yine 12. sınıf öğrencileri, 9. sınıf ve 11. sınıf öğrencilerine göre arkadaşlarına daha düşük düzeyde kaçınan stilde bağlanmaktadır. Literatürde yapılan diğer çalışmalarda arkadaşa bağlanma düzeylerinin, eğitim gördükleri sınıfa göre farklılaşmadığı görülmektedir (Güven ve Aslan, 2010; alık ve Bal, 2020; Mckay, 2015). Mevcut araştırmada 12. sınıfların 9. ve 11. sınıfa göre yüksek düzeyde arkadaşlarına güvenli bağlanabilirken; yine alt sınıflara göre daha düşük düzeyde kaçınan bağlanması, bireylerin yaşının arttıkaça arkadaş ilişkilerinin daha güvenilir ve kaliteli hale gelmesini temsil ediyor olabilir. Ayrıca 12. sınıf öğrencileri geç ergenlik dönemini temsil ederken, 9. sınıf öğrencileri ise orta ergenlik grubunu temsil etmektedir. Söz konusu farklılığın yaştan ve örneklemin kendisinden kaynaklandığı dşünlmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin arkadaşa bağlanma stillerinin, ekonomik düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bireylerin arkadaşa güvenli ve kaygılı-korkulu bağlanma stillerinde sosyo-ekonomik düzey açısından bir farklılık görülmezken, kaçınan bağlanma stiline sosyo-ekonomik düzeye göre farklılaştığı görülmüş ve ekonomik düzeyi düşük olan bireylerin, ekonomi düzeyi yüksek olan bireylerden daha yüksek düzeyde kaçınan tarzda bağlandığı gözlenmiştir. Literatüre bakıldığında ise bireylerin arkadaşa bağlanma stillerinin, ekonomik düzeylerine göre farklılaşmadığı görülmektedir (Güngör, 2020). Yapılan bir diğer araştırmada ise arkadaşa güvenli bağlanma düzeyinin, ekonomik düzeye göre farklılaştığı görülmüştür (etin vd., 2016). Katmer (2018)'in yapmış olduğu

çalışmada aylık gelir düzeyleri 0-999 TL arasında olan bireylerin, 1000-1999 TL geliri olan bireylere göre arkadaşlarına daha az güvenli bağlandığı ve daha fazla kaygılı bağlandığı gözlenmiştir. Arkadaşlarına kaçınan bağlanma düzeylerinde ise bir farklılık görülmemiştir. Literatürdeki sonuçlara ve mevcut çalışmanın sonucuna bakıldığında alt boyutlarda birbirinden farklı sonuçlar elde edilmiş olsa da sonuçlar birbirlerini destekler niteliktedir. Araştırmaların sonucunda bireylerin algılanan ekonomik düzeylerinin, bireylerin arkadaşlarına bağlanma stilini etkileyebileceği görülmektedir. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan bireylerin arkadaşlarına kaçınan stilde bağlanma düzeylerinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Mevcut araştırmada, sosyal medyanın oldukça yoğun kullanıldığı ergenlik döneminde olan lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin, cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. İnceleme sonucunda kadınların sosyal medya bağımlılık düzeylerinin, erkek bireylerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Literatüre bakıldığında çalışmaların bir kısmında kadın bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin, erkek bireylerden daha yüksek olduğu gözlenirken (Yüksel Şahin ve Öztoprak, 2019; Güney ve Taştepe, 2020); bir kısmında ise erkek bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür (Özdemir, 2021; Şahin, 2021). Ayrıca birçok çalışmada da bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir (Demir Uzun, 2021; Yazan, 2021; Doğrusever, 2021). Mevcut araştırmada kadın bireylerin sosyal bağımlılık düzeylerinin daha yüksek çıkmasının sebebinin; kişisel bakım, moda, magazin gibi içeriklerin sosyal medyada oldukça yoğun olması ve söz konusu alanların popüler kültürde kadınlara daha çok hitap etmesinden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca bir süredir Türkiye’de özellikle ergenlik dönemindeki kız öğrenciler arasında yaygın olan K-Pop hayranlığının, sosyal medya üzerinde lise çağındaki kız öğrencileri bir araya getirdiği ve sosyal medya kullanımını pekiştirdiği düşünülmektedir. K-Pop hayranı kızlar kendilerini “Army (Ordu)” olarak adlandırmaktadır ve K-Pop ile ilgili yaptıkları paylaşımlar ile sosyal medyada uzun mesailer harcadıkları günlük yaşamda gözlenmektedir. Mevcut çalışmada farklılığın sebebinin söz konusu faktörler olduğu düşünülmektedir ancak literatürün geneline bakıldığında sonuçların oldukça değişken

olması, cinsiyetin sosyal medya bağımlılığı (SMB) konusunda kritik bir değişken olup olmadığını sorgulatmaktadır.

Yapılan araştırmada lise öğrencilerinin sosyal bağımlılık düzeylerinin eğitim gördükleri sınıfa göre değişiklik gösterip göstermediği incelenmiştir. İnceleme sonucunda öğrencilerin eğitim gördükleri sınıfın, SMB üzerinde bir farklılık yaratmadığı görülmektedir. Geçmiş araştırmalara bakıldığında Yazan (2021)'ın yapmış olduğu çalışmada 9. sınıf ile 10. sınıf ve 9. sınıf ile 11. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunurken; diğer lise öğrencileri ile yapılan çalışmaların çoğunda bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin sınıflarına göre değişmediği görülmektedir (Deniz ve Gürültü, 2018; Bilginer, 2020; Güney ve Taştepe, 2020). Öncesinde yapılmış olan çalışmalar, mevcut çalışmanın sonucunu desteklemektedir. Bireylerin sosyal medya düzeylerinin sınıflara göre farklılaşmamasının; sosyal medya bağımlılığının ön ergenlikten başlayıp, genç yetişkinlik dönemine kadar oldukça yaygın olmasından kaynaklandığı tahmin edilmektedir. Mevcut araştırmaya yalnızca lise öğrencileri katılmış olup; lise 1 ve lise 2 düzeyi orta ergenliği temsil ederken, lise 3 ve lise 4 düzeyleri geç ergenliği temsil etmektedir. Söz konusu noktanın aydınlatılması için sonraki çalışmalarda daha büyük bir örneklem ile ön ergenlik, orta ergenlik ve geç ergenlik arasındaki fark incelenebilir.

Araştırmada lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin sosyo-ekonomik düzeylerine göre değişip değişmediği incelenmiş ve anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Batıgün ve arkadaşları (2010) yapmış oldukları çalışmada yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip bireylerin, düşük ve orta gruptan daha yüksek sosyal medya bağımlılık düzeyine sahip olduğunu görmüştür. Yazan (2021) ise yapmış olduğu çalışmada aylık gelirin artmasıyla ergen bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyinin arttığını bulmuşken; Özdemir (2021) tam tersi düşük sosyoekonomik düzeye sahip bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin orta ve yüksek ekonomik düzeydeki bireylerden daha yüksek olduğunu bulmuştur. Ancak yapılan diğer çalışmalarda çoğunlukla bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin ekonomik duruma göre farklılaşmadığı gözlenmiştir (Yüksel-Şahin ve Öztoprak, 2019; Çolak, 2020; Kutluca, 2020). Mevcut araştırmaya göre de bireylerin

SMB düzeyleri, ekonomik düzeylerine göre değişmemektedir. Geçtiğimiz yıllarda internet bağlantısı ve internete bağlanabilen cihazlara ulaşım kısıtlıyken, özellikle pandemi döneminden sonra çevrimiçi toplantı ve eğitimin yaygınlaşması ile internet kullanımı ve akıllı cihazlar ihtiyaç haline gelmiştir. Böylece bireylerin sosyal medyaya erişiminin de geçmiş senelere göre kolaylaştığı düşünölmektedir. SMB düzeyinin ekonomik düzeye göre farklılaşmamış olmasının sebebi, internetin ve akıllı cihazların evlerdeki yaygınlığı olarak düşünölmektedir. Ayrıca literatürdeki farklı sonuçların sebebinin bireylerin yaşamış olduğu şehirler, örneklemelerin sosyalleşme alışkanlıklarının farklılaşması olabileceği de düşünölmektedir.

Bireylerin günlük internet kullanım sürelerinin cinsiyete ile ilişkisi incelenmiştir ve grupların cinsiyete göre bağımsız olmadığı görölmüştür. Literatürdeki çalışmalara bakıldığında İnce ve Koçak (2017) kadın bireylerin tek oturumda erkeklerden daha uzun süre sosyal medya kullandığını savunurken; diğer çalışmalar ise ağırlıklı olarak erkek bireylerin internet kullanım sürelerinin, kadın bireylerden daha uzun olduğunu göstermektedir (Şehidoğlu, 2014; Kelleci vd., 2009; Balcı vd., 2013) Mevcut çalışmanın sonucunda kadın bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri, erkek bireylerden daha yüksek çıktığından; internet kullanım sürelerinin de daha fazla olması beklenen bir sonuçtur. Mevcut çalışmanın diğer çalışmalar ile sonucunun farklılaşıyor olmasının sebebi örneklemin farklılığı olabilir ancak sosyal medya ve internet kullanımının artış hızı ve değişimleri düşünöldüğünde, konu ile ilgili daha güncel araştırmalara ihtiyaç olduğu ve cinsiyet değişkeninin incelenmeye devam edilmesi gerektiği düşünölmektedir.

Bireylerin sosyal medya bağımlılığı (SMB) düzeylerinin, günlük internet kullanım süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde gün içerisinde daha uzun saatler internet kullanan bireylerin SMB düzeylerinin daha yüksek olduğu görölmüştür. Alan yazın incelendiğinde üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmaya göre günlük 1 saatten az internet kullanan bireylerin SMB düzeyleri 4-6 saat arası kullanan bireylerden; 1-3 saat arası kullanan bireylerin SMB düzeyleri 4-6 saat arası kullanan bireylerden ve 1-3 saat arası kullanan bireylerin SMB düzeyleri 7 saat ve üzeri internet kullanan bireylerden daha azdır (Tutgun Ünal, 2020). Bhandarkar ve arkadaşları (2021) üniversite öğrencilerinin internet kullanım

sürelerinin artmasıyla, SMB düzeylerinin de arttığını gözlemlemiştir. Durak (2018) ergen bireyler ile yapmış olduğu çalışmada günlük internet kullanım süresinin artmasıyla, SMB düzeyinin arttığı sonucunu elde etmiştir. Bilgin (2018) yapmış olduğu araştırmada, ergen bireylerin günlük sosyal medya kullanım süresi ile SMB düzeyleri arasında oldukça yüksek ilişki olduğunu bulmuştur. İnternet kullanımının en yaygın amacının sosyal medya kullanımı olduğu bilindiğinden alan yazındaki geçmiş sonuçlar ve mevcut araştırmanın sonucu, araştırmanın hipotezini destekler niteliktedir.

Araştırmada bireylerin sosyal duygusal öğrenme becerileri (SDÖB) toplam puanı ve alt boyutlarının, günlük internet kullanım süresine göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Mevcut araştırmanın sonucunda gün içerisinde 7 saat ve üzeri internet kullanan bireylerin SDÖB toplamında ve tüm alt boyutlarda, diğer gruplardan daha düşük düzeyde becerilere sahip olduğu görülmüştür. Literatürde söz konusu değişkenleri bir arada inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır ancak benzer araştırmalar vardır. Er Dalma (2019) yapmış olduğu çalışmada 5. ve 6. sınıfa giden öğrencilerin akıllı telefon kullanma sürelerinin artmasıyla, sosyal duygusal uyum becerilerinin ve sosyal yaşam becerilerinin azaldığını gözlemlemiştir. Chen ve arkadaşlarının (2021) 11. sınıf öğrencileriyle Çin’de yapmış oldukları çalışmada, bireylerin problemlerini internet kullanım düzeylerinin artmasıyla sosyal duygusal öğrenme (SDÖ) becerilerinin tüm alt boyutlarında azalma olduğu görülmektedir. 18-21 yaş arası bireylerle yapılan bir çalışmada ise 2 saat altında sosyal medya kullanan bireylerin duygusal istikrarlılığı iyi düzeydeyken, 8 saatin üzerinde sosyal medya kullanan bireylerin duygusal istikrarlılığının azaldığı görülmüştür (Annisty, 2021). Mevcut araştırma ve yapılan benzer araştırmalara bakıldığında, uzun süre internet kullanımının bireylerin SDÖ becerilerini olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır. Günün uzun saatlerini internette geçiren bireylerin sosyalleşmek için ihtiyaç duydukları vakit eksilmektedir. Uzun saatler internet kullanan bireylerin SDÖ becerilerinin düşük olmasının, sosyalleşmek ve duygusal ihtiyaçlarını karşılamak için çevreleriyle yeterince etkileşime geçmemelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri ile SDÖB ve alt boyutları arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir ve aralarında negatif yönlü, doğrusal

ilişkiler bulunmuştur. Elde edilen sonuç, araştırmanın hipotezini desteklemektedir. İnceleme sonucuna göre ergen bireylerde SMB düzeyi arttıkça kişilerin SDÖB toplam puanının, sosyal farkındalık becerisinin, öz yönetim becerisinin, ilişki kurma becerilerinin ve sorumlu bir şekilde karar verme becerilerinin azaldığı görülmektedir. Ancak bireylerin SMB düzeyi ile öz farkındalık becerileri arasında bir ilişki gözlenmemiştir. Literatürde söz konusu değişkenlerin ilişkisini doğrudan inceleyen başka bir araştırma bulunamamıştır. Ancak benzer çalışmalara bakıldığında çoğunun mevcut sonucu desteklediği görülmektedir. Yapılan araştırmaya en yakın çalışma Facebook bağımlılığı ve SDÖB arasındaki ilişkinin incelendiği Aftab ve arkadaşlarının (2015) araştırması olup; sonucunda lise öğrencilerinin Facebook bağımlılık düzeyi arttıkça, SDÖB alt boyutu olan iletişim becerilerinin, problem çözme becerilerinin ve baş etme becerilerinin azaldığı görülmüştür. Alan yazında internet bağımlılığı ile ilgili yapılan çalışmalar da önemli görülmüştür çünkü SMB, internet bağımlılığının alt tiplerinden biri olarak görülmektedir (Van den Eijnden, 2016). Yapılan araştırmalardan birinde internet bağımlısı olan lise öğrencisi bireylerin sosyal duygusal sağlık düzeyi (kendine inanç, başkasına inanç, duygusal yeterlik alt boyutlarında), internet bağımlısı olmayan bireylerden anlamlı düzeyde düşük çıkmıştır (Çay, 2019). Filistin’de yapılan bir çalışmada sosyal beceri eğitimi verilen bireylerin eğitim sonrası sosyal medya bağımlılık puanlarının düştüğü görülürken (Affouneh, 2021); Türkiye’de yapılan bir başka araştırmada da benzer sonuçlar elde edilmiş ve sosyal beceri eğitimi verilen ortaokul öğrencisi bireylerin, internet bağımlılık düzeylerinin düştüğü görülmüştür (Biçer, 2014). Çeliker (2020) yapmış olduğu çalışmada 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyi arttıkça, sosyal beceri düzeylerinin azaldığını gözlemlemiştir. Acar ve arkadaşları (2020) ise SMB yüksek olan bireylerin, yüksek düzeyde duygusal problemler yaşamaya eğilimli olduğunu ve SMB ile duygusal problemlerin, düşük özsaygıyla ilişkili olduğunu söylemektedir. SDÖB kavramı ortaya çıkarken, sosyal zekâ kuramından esinlenmiştir. Ergen ve Akacan (2020)’de yapmış oldukları çalışmada bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri ile duygusal zekâları arasında negatif bir ilişki tespit etmiştir. Alan yazındaki çalışmalar, mevcut araştırmanın sonucunu destekler nitelikte olduğu düşünüldüğünden; sosyal medya bağımlılık düzeyi yüksek olan bireylerin SDÖB düzeylerinin düşük olacağı söylenebilir. Sosyal medyayı uzun

süre kullanan bireylerin duygusal ve sosyal becerilerini geliştirebilecekleri canlı ortamdan yoksun kalmalarının ve çevrimiçi platformlarda yüzeysel ilişkiler kurmalarının bireylerin SDÖ becerilerinin gelişmesini engellediği düşünülmektedir.

Yapılan araştırmada bireylerin arkadaşına bağlanma stilleri ile SDÖB arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Mevcut araştırma arkadaşlarına güvenli bağlanan (AGB) bireylerin SDÖB düzeylerinin yüksek olmasını; arkadaşına güvensiz (kaçınan, kaygılı-korkulu) bağlanan bireylerin ise SDÖB düzeylerinin düşük olmasını beklemektedir. İnceleme sonucunda; bireylerin arkadaşlarına güvenli bağlanma düzeylerinin artmasıyla, SDÖB toplam puanının, öz farkındalık (ÖF), öz yönetim (ÖY) ve ilişki kurma becerileri (İKB) toplam puanlarının arttığı gözlemlenmiştir. Ancak sosyal farkındalık (SF) ve SKV becerileri ile AGB arasında bir ilişki görülmemektedir. Arkadaşına güvensiz bağlanma tipi olan kaçınan bağlanma düzeyi arttıkça, bireylerin SDÖB toplam puanı ve İKB toplam puanının azaldığı görülmektedir. Arkadaşına kaçınan bağlanma ile ÖF, SF, ÖY ve SKV becerileri arasında bir ilişki bulunmadığı anlaşılmıştır. Güvensiz bağlanmanın diğer tipi olan arkadaşına kaygılı-korkulu bağlanma (AKKB) düzeyi arttıkça bireylerin SF düzeyinin de arttığı ancak İKB'nin azaldığı gözlenmektedir. Toplam puanda, ÖF, ÖY ve SKV becerileri ile AKKB arasında ise bir ilişki görülmemektedir. Literatürde söz konusu değişkenlerin ilişkisini doğrudan inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Alan yazındaki benzer çalışmalar incelendiğinde; SDÖB ile arkadaşlık ilişkilerinin pozitif yönlü bir ilişkiye sahip olduğu görülmüştür (Demirci vd., 2022). Suatin ve Wijayanti (2019) yaptıkları çalışma sonucu arkadaşına güvenli bağlanan bireylerin, sonraki yaşamlarında daha yüksek sosyal becerilere sahip olacağı; güvensiz bağlanan bireylerin ise daha düşük sosyal becerilere sahip olacağı sonucuna ulaşmıştır. Arkadaşına sağlıklı bağlanmanın, ergenlerin psikolojik iyi oluşlarını ve yaşadıkları psikolojik problemleri yordadığı bilinmektedir (Schoeps vd., 2020). Schoeps ve arkadaşları (2020) yapmış oldukları çalışmada arkadaşına bağlanma ile olumlu davranışlar arasında pozitif yönlü ilişki bulunurken; davranım problemleri ile arasında ise negatif yönlü bir ilişki bulmuştur. Alan yazındaki çalışmalar ve mevcut araştırmanın sonucu, araştırmanın hipotezini destekler niteliktedir. Arkadaşlarına güvenli bağlanma ile SDÖB toplam puan ve alt boyutlarının çoğunun pozitif yönlü

doğrusal bir ilişkiye sahip olması; bireylerin güvenli ve sağlıklı bir arkadaş ilişkisi içindeyken sosyal ve duygusal yönden daha olumlu şekilde gelişebildiğini göstermektedir. Özellikle kaçınan tarzda güvensiz bağlanan bireylerin SDÖB düzeylerinin düşük olmasının sebebi ise; arkadaşlarıyla kaliteli bir ilişki kuramadıklarından dolayı sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmek için ihtiyaç duydukları kaynaktan uzak kalmaları olarak düşünülmektedir. AKKB düzeyi yüksek olan bireylerin SF düzeyinin de yüksek olması, kaygılı bireylerin çevrelerine ve dışarıyla olan ilişkilere karşı daha duyarlı olabileceği ihtimali ile açıklanabilir. Söz konusu bireyler kabul edilmek ve istenilmek arzusuyla hareket edebileceğinden, sosyal normlara karşı daha özenli olabilecekleri düşünülmektedir.

Yapılan araştırmada ergen bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri ile arkadaşına bağlanma stilleri arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmada güvenli bağlanan bireylerin SMB düzeylerinin düşük olması, arkadaşına güvensiz bağlanan bireylerin SMB düzeyinin ise yüksek olması beklenmektedir. İnceleme sonucunda SMB ile arkadaşına güvenli bağlanma ve arkadaşına kaçınan bağlanma arasında bir ilişki görülmezken; arkadaşına kaygılı-korkulu bağlanma arasında doğrusal ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ulusal ve uluslararası alan yazın tarandığında söz konusu değişkenlerin ilişkisinin daha önce incelenmediği görülmektedir. Benzer araştırmalarda ise akran ilişkileri ve ebeveyne bağlanma incelenmiştir. Mevcut çalışmaya en yakın olan Ballarotto ve arkadaşlarının (2021) yapmış oldukları çalışmada; bireylerin arkadaşlarına ve ebeveynlerine kötü şekilde bağlanmasının, bireylerin psikopatolojik riskini arttırdığı ve psikopatolojik riskin de bireylerin Instagram bağımlılığını arttırdığı görülmüştür. Teppers ve arkadaşları (2014) yapmış oldukları çalışmada kendilerini yalnız hisseden ergen bireylerin Facebook uygulamasını daha fazla kullandığı sonucuna ulaşmıştır. Yapılan bir başka çalışmada ergenlik dönemindeki bireylerin sosyal medyada geçirdikleri süre arttıkça, arkadaş ilişkilerinin negatif yönde etkilendiği görülmüştür (Kumcağız vd., 2019). Liu ve Ma (2019) tarafından yapılan bireylerin ebeveyne bağlanma stilleri ile sosyal medya sitelerine olan bağımlılıklarının ilişkisinin incelendiği çalışmada; sosyal medya sitelerine bağımlılık ile kaçınan bağlanma arasında bir ilişki bulunmazken, kaygılı bağlanma ile arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Benzer araştırmalara bakıldığında bireylerin diğer kişilerle sağlıklı ilişkiler kuramaması ile SMB düzeylerinin artmasının ilişkili olabileceği duşunlmektedir. Mevcut alışma sonucuna göre bireylerin arkadaşlarına kaçınan bağlanma düzeyi ile SMB arasında bir ilişki görülmemiştir. Kaçınan bağlanma bireyin güvensiz şekilde bağlandığı ancak bağlanma nesnesinin ilgisini aramadığı bir bağlanma şeklidir. Arada ilişki bulunamamasının sebebinin, bireylerin arkadaşlarının ilgisini aramıyor olması ve bu ilgiyi doyurmak için sosyal medyaya ihtiyaç duymuyor olması ile açıklanabilir. Tam tersi kaygılı bağlanmada ise bireylerin bağlanma nesnesinden ayrılmakta oldukça güçlük çektikleri ve istedikleri ilgiyi alana dek bağlanma nesnesinden ayrılmak istemedikleri bilinmektedir. Söz konusu tanım, bağımlılık semptomlarını da çağrıştırmakta ve benzeştikleri duşunlmektedir. Araştırmanın sonucu da baz alınarak; arkadaşlarından ilgi talep eden ancak beklediği düzeyde ilgi alamayan bireylerin, sosyalleşme ihtiyaçlarını karşılamak için sosyal medyayı daha fazla kullanabileceği duşunlmektedir.

Araştırmada bireylerin arkadaşa bağlanma stillerinin, günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiştir. Ancak söz konusu değişkenler arasında anlamlı hiçbir farklılık görülmemiştir. Ulusal ve uluslararası literatüre bakıldığında mevcut değişkenler arasındaki ilişkiyi ya da farklılaşmayı inceleyen benzer bir araştırma bulunamamıştır. Mevcut araştırmada bireylerin SMB düzeyleri ile AGB ve AKB arasında ilişki bulunmadığı bilinmektedir, söz konusu değişkenlerin internet kullanım süresine göre de farklılaşmamış olması internet ve sosyal medya kullanımının arkadaşa bağlanma stilleri açısından önemli bir değişken olmadığını ifade ediyor olabilir. AKKB ile SMB düzeyi arasında pozitif bir ilişki bulunmuşken, AKKB düzeyinin internet süresine göre farklılaşmıyor olması; bireylerin internet kullanım amacının değişkenliği ile ilgili olabilir. SMB denildiğinde bireylerin yalnızca sosyal medya kullanımları ele alınmakta, diğer internet kullanım amaçları incelenmemektedir. Arkadaşlarına kaygılı-korkulu stilde bağlanan bireylerin; sosyal medyada kendilerini olduklarından daha farklı gösterebilecekleri ve sosyal medyayı bir maske gibi kullanabilecekleri duşunlmektedir. Kendilerini istedikleri şekilde gösterebilecekleri sanal ortamda, arkadaş ilişkilerindeki kaygılarının gerçek ortamlara göre daha az

olabileceği; bu yüzden bireylerin AKKB düzeyleri ile SMB düzeylerinin birlikte yükseldiği dşnlmektedir. Ancak günlük internet kullanım süresi içerisinde sosyal medya haricinde alışveriş, araştırma, oyun gibi birçok farklı amacı barındırabileceğinden AKKB açısından önemli olmadığı dşnlmektedir.

3.1. SINIRLILIKLAR

Mevcut araştırma orta ergenlik ve geç ergenlik yaş gruplarını kapsayan lise oğrencileri ile sınırlıdır. Ayrıca sosyal medya bağımlılığı ile ilgili elde edilen veriler ‘‘Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Oeği’’ aracılığıyla toplanmış olup klinik bir gözlem yapılmamıştır. Sosyal medya bağımlılığı ve internet kullanımını açısından pandemi döneminin farklılık oluştrabileceği dşnlmektedir ancak araştırma pandemi döneminde yapılmış olup, pandemi öncesinde söz konusu değişkenlerin ilişkişi hakkında bir veri bulunmamaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Mevcut araştırmada sosyal duygusal öğrenme becerilerinin (SDÖB), arkadaşla bağlanma stillerinin ve sosyal medya bağımlılığı (SMB) düzeylerinin bireylerin cinsiyetlerine, eğitim gördükleri sınıf düzeyine, ekonomik düzeylerine ve günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda; araştırmaya katılan kadın bireylerin SDÖ toplam puanları, öz farkındalık (ÖF) düzeyleri ve sosyal farkındalık (SF) düzeylerinin erkek bireylerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. İlişki kurma becerilerinde (İKB) ise tam tersi, erkek bireylerin puanlarının kadın bireylerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Bireylerin öz yönetim (ÖY) ve sorumlu bir şekilde karar verme (SKV) becerileri arasında cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Katılımcıların yalnızca ÖY becerileri, eğitim gördükleri sınıfa göre farklılaşmakta; SDÖB toplam puanı, ÖF, SF, İKB ve SKV becerileri bireylerin sınıflarına göre farklılaşmamaktadır. SDÖB ekonomik düzey değişkenine göre incelendiğinde; ekonomik düzeyi yüksek olan bireylerin SF düzeylerinin, ekonomik düzeyi düşük olan bireylere göre daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Toplam puan ve diğer alt boyutlarda ise ekonomik düzey açısından bir farklılık görülmemiştir.

Bireylerin arkadaşla bağlanma stilleri cinsiyet açısından incelendiğinde; arkadaşla güvenli bağlanma (AGB) ile arkadaşla kaçınan bağlanma (AKB) arasında bir fark görülmezken, kadın bireylerin erkek bireylere göre arkadaşlarına kaygılı-korkulu bağlanma (AKKB) düzeylerinin yüksek olduğu gözlenmiştir. Arkadaşla bağlanma düzeyleri eğitim gördükleri sınıf açısından incelendiğinde; AKKB grupları arasında bir fark görülmezken, AGB ve AKB grupları arasında farklılık olduğu görülmüştür. Ekonomik düzey açısından incelendiğinde ise katılımcıların arkadaşla güvenli ya da kaygılı-korkulu bağlanmasının ekonomik düzeyine göre farklılaşmadığı ancak ekonomik düzeyi düşük olan bireylerin, yüksek olan bireylere göre AKB düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri demografik değişkenler açısından incelendiğinde; kadın bireylerin erkek bireylerden daha yüksek düzeyde sosyal medya bağımlılık düzeyine sahip oldukları, eğitim gördükleri sınıf düzeyine

ya da ekonomik düzeylerine göre sosyal medya bağımlılık düzeylerinin farklılaşmadığı görülmektedir. Ayrıca kadın bireylerin günlük internet kullanım sürelerinin erkek bireylerden daha uzun olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin SMB düzeylerinin, günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde gruplar arasında oldukça anlamlı farklar olduğu gözlenmiştir. Analiz sonucuna göre gün içerisinde daha uzun süre internet kullanan bireylerin, kısa süre internet kullanan bireylere göre SMB düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların arkadaşına bağlanma stillerinin günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde ise arkadaşına bağlanma alt boyutlarının hiçbirinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin SDÖÖ toplam puanı ve alt boyutlarının günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında ise hem SDÖB toplam puanında hem de alt boyutlarda, gün içerisinde uzun süreler internet kullanan bireylerin beceri düzeylerinin daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri ve SDÖB toplam puan ve alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde; bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin artmasıyla SDÖB toplam puanının, SF düzeylerinin, öz yönetim (ÖY) becerilerinin, İKB'nin ve SKV becerilerinin azaldığı anlaşılmıştır. SMB düzeyleri ile ÖF becerisi arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Katılımcıların arkadaşına bağlanma stilleri ve SDÖB toplam puan ve alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde; bireylerin arkadaşına güvenli bağlanma düzeyleri arttıkça SDÖB toplam puanı, öz farkındalık (ÖF) düzeyleri ve İKB düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Güvenli bağlanma ile SF ve SKV becerileri arasında bir ilişki bulunamamıştır. Katılımcıların arkadaşlarına kaçınan bağlanma düzeyleri arttıkça toplam SDÖ becerisi puanlarının ve ilişki kurma becerisi düzeylerinin azaldığı gözlenmiştir. ÖF, SF, ÖY ve SKV becerileri ile kaçınan bağlanma arasında ise bir ilişki bulunamamıştır. Bireylerin arkadaşına kaygılı-korkulu bağlanma (AKKB) düzeylerinin artmasıyla SF düzeylerinin de arttığı ancak İKB'nin

azaldığı görülmektedir. SDÖB toplam puanı, ÖF, ÖY ve SKV becerileri ile AKKB arasında bir ilişki görülmemektedir.

Bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri ve arkadaşla bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelendiğinde; bireylerin AKKB düzeyleri arttıkça sosyal medya bağımlılık düzeylerinin de arttığı gözlenirken, AGB ve AKB ile sosyal medya bağımlılık düzeyi arasında bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Mevcut araştırmaya genel olarak bakıldığında arkadaşlarıyla güvenli bir ilişki içerisinde olan bireylerin, sosyal ve duygusal öğrenme becerileri açısından daha avantajlı olduğu ve arkadaşlarıyla güvensiz ilişkiler kuran bireylerin, SMB açısından risk altında olabileceği düşünülmektedir. Araştırmanın sonucuna binaen bireylerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin artmasıyla ve arkadaşlarıyla sağlıklı ilişkiler kurmasıyla, sosyal medya bağımlılık düzeylerinin azalabileceği umulmaktadır. Bireylerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin artmasıyla arkadaşları ile olan ilişkilerinin daha kaliteli hale geleceği düşünülmektedir. Farklı ülkelerdeki okullarda sosyal duygusal öğrenme (SDÖ) becerisi eğitimi verildiği ve olumlu sonuçlar alındığı bilinmektedir. Uluslararası alan yazına bakıldığında liselerde, ilköğretim ve ortaokullarda birçok amaçla SDÖ beceri eğitimleri verildiği görülmektedir (Williamson vd., 2015; Green vd., 2021; Hunter vd., 2022; Yeager, 2017). Ulusal alan yazın incelendiğinde ise Esen Aygün'ün (2017) ilköğretim dördüncü sınıf öğrencileri ile yapmış olduğu sosyal duygusal öğrenme becerileri eğitimi görülmektedir. Yurtdışında giderek artan sosyal duygusal öğrenme becerileri eğitimlerinin ülkemizde de uygulanmasının başta psikopatoloji riskini azaltmak açısından oldukça önemli olacağı düşünülmektedir. Bireylerin sosyal duygusal öğrenme becerilerini geliştirebilecekleri programların yapılmasının, günümüzde özellikle ergenlik döneminde giderek artan SMB konusunda önleyici ya da destekleyici bir etkisinin olabileceği düşünülmekte ve aynı zamanda arkadaş ilişkilerinin de iyileşme gösterebileceği umulmaktadır. Söz konusu değişkenlerin ilişkisi daha önce alan yazında incelenmediğinden dolayı mevcut araştırmanın gelecek araştırmalara ışık tutacağı ve fikir vereceği düşünülmektedir. Bahsedilen becerilerin psikolojik iyi oluş ve akademik başarı gibi birçok farklı alanda önemli olduğu bilindiğinden, araştırmacıların gelecek çalışmalarda hem ulusal hem

uluslararası alan yazında yeni olan bu değişkeni farklı boyutlardan incelemeye devam etmeleri gerektiğine inanılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Acar, I. H., Avçılar, G., Yazıcı, G., Bostancı, S.** (2020). The roles of adolescents' emotional problems and social media addiction on their self-esteem. *Current Psychology*. doi:10.1007/s12144-020-01174-5
- Affouneh, S., Mahamid, F. A., Berte, D. Z., Shaqour, A. Z., Shayeb, M.** (2021). The efficacy of a training program for social skills in reducing addictive Internet behaviors among Palestinian university students. *Psicologia: Reflexão e Crítica*, 34.
- Aftab, R., Çelik, İ., Sarıçam, H.** (2015). Facebook addiction and social emotional learning skills. *Ozean Journal of Social Science*, 8(2), 109-120.
- Ainsworth, M. D. S.** (1969). Individual Differences in Strange-Situational Behaviour of One-Year-Olds.
- Ainsworth, M. D. S.** (1978). The Bowlby-Ainsworth attachment theory. *Behavioral and Brain Sciences*, 1(03), 436. doi:10.1017/s0140525x00075828
- Akbay, S. E., Gündoğdu, H.** (2021). The relation between parental bonding with intimacy and authentic self in mediated by attachment style. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 29 (1), 84-102. DOI: 10.24106/kefdergi.727091
- Akça, S. Ö., Selen, F., Demir, E., & Demir, T.** (2018). Cinsiyet ve yaş farklılıklarının ergenlerin depresyon, anksiyete bozukluğu, kendine zarar verme, psikoz, travma sonrası stres bozukluğu, alkol-uyuşturucu bağımlılığı ve dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ile ilişkili sorunlara etkisi. *Dicle Tıp Dergisi*, 45(3), 255-264.
- Akkuzu, H.** (2019). *Üniversite öğrencilerinde sosyal zekâ ve sosyal sorun çözme becerisinin somatizasyon ve sağlık anksiyetesi üzerindeki etkisi*. Yüksek lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Aksoy, Ö. N.** (2020). Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme düzeylerinin incelenmesi. *İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (1), 576-590.
- Annisty, M. A.** (2020). The effect of duration of social media usage on emotional stability in undergraduate students. *2nd Tarumanagara International Conference on the Applications of Social Sciences and Humanities (TICASH 2020)* kitabı içinde (s. 1110-1116). Atlantis Press.

- Apaydın Demirci, Z., Yıldız Bıçakçı, M., Uysal, B.** (2022). Investigation of the effect of social emotional learning on peer relationships of adolescents. *Journal of Education and Future*, (21), 1-13. DOI: 10.30786/jef.789061
- Arslan Şeker, H.** (2021). *Lise öğrencilerinin akademik güdülenme düzeylerinin yordayıcıları olarak akran ilişkileri, anne-baba davranışları ve sosy-duygusal öğrenme düzeyleri*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ballarotto, G., Volpi, B., Tambelli, R.** (2021). Adolescent attachment to parents and peers and the use of Instagram: The mediation role of psychopathological risk. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(8), 3965. doi:10.3390/ijerph18083965
- Barker, V.** (2009). Older adolescents' motivations for social network site use: The influence of gender, group identity, and collective self-esteem. *CyberPsychology & Behavior*, 12(2), 209–213. doi:10.1089/cpb.2008.0228
- Basch, C. H., Hillyer, G. C., Jaime, C.** (2020). COVID-19 on TikTok: harnessing an emerging social media platform to convey important public health messages. *International Journal of Adolescent Medicine and Health*. doi:10.1515/ijamh-2020-0111
- Batıgün, A. D., Kılıç, N., Akün, E., Özgür, P.** (2010), İnternet bağımlılığı: kişilik özellikleri, psikolojik belirtiler, sosyal destek ve ilişkili bazı sosyo-demografik değişkenler açısından bir inceleme, TÜBİTAK Projesi.
- Bekiroğlu, H. A.** (2011). Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı bağlamında sosyal medya kullanımı: Gümüşhane üniversitesi üzerine bir araştırma. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 0(33), 137-161.
- Bhandarkar, A. M., Pandey, A. K., Nayak, R., Pujary, K., & Kumar, A.** (2021). Impact of social media on the academic performance of undergraduate medical students. *Medical Journal Armed Forces India*, 77, 37–41. doi:10.1016/j.mjafi.2020.10.021
- Biçer, U.** (2014). *Sosyal beceri eğitiminin ortaokul öğrencilerindeki internet bağımlılığı düzeyine etkisi*. Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Bilgin, M., Şahin, İ., Togay, A.** (2020). Social media addiction in adolescents and parent-adolescent relationship. *Education and Science*, 45, 263-281.

- Bilginer, A.** (2020). *Lise öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı ile öz yeterlik düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi: Mardin ili örneği*. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Bowlby, J., May, D. S., Solomon, M.** (1989). *Attachment theory*. Los Angeles, CA: Lifespan Learning Institute.
- Bozkurt Yükçü, Ş., İzioğlu Tok, A., Güngör, İ. Işık Uslu, A.E., Taştekin, E., Demircioğlu, H.** (2021). Ön ergenlik döneminde sosyal duygusal öğrenme becerileri, akran algıları ve ebeveyn tutum algılarının incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi* 8(53), 431-451. <https://doi.org/10.29228/SOBIDER.52055>
- Çalık, M., Bal, F.** (2020). Ergenlerde duygusal özerklik, arkadaşla bağlanma ve temel psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Metinleri*, 2020 (2), 1-12.
- Cassidy, J., Shaver, P. R.** (Eds.). (2002). *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications*. Rough Guides.
- Çay, E.** (2019). *Ergenlerde internet bağımlılığının sosyal duygusal sağlık ve bilinçli farkındalık düzeylerine etkisi*. Yüksek lisans tezi, Bezmialem Vakıf Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çetin, N., Aytar, A. G., Pak, M. D., Artık, A.** (2016). Ergenlerde anne-baba ve arkadaşlara bağlanma biçimleri ile romantik ilişkilerde sorun çözmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 27(2), 79-95.
- Chaplin, T. M., Gillham, J. E., & Seligman, M. E.** (2009). Gender, anxiety, and depressive symptoms: A longitudinal study of early adolescents. *The Journal of Early Adolescence*, 29(2), 307-327. <https://doi.org/10.1177%2F0272431608320125>
- Chen, C., Yang, C., & Nie, Q.** (2021). Social-emotional learning competencies and problematic internet use among Chinese adolescents: a structural equation modeling analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(6), 3091.
- Christensen, S. P.** (2018). *Social media use and its impact on relationships and emotions*. Brigham Young University.
- Çiftçi, H.** (2018). Akran ilişkileri düzeylerinin karşılaştırılması: Lise öğrencileri üzerine bir inceleme. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 7(3).
- Çiftçi, H.** (2018). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(4), 417-434.

- Cloutier, R., Onur, B.** (2019). Ergenlik psikolojisinde kuramlar. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 27(2), 875-904. DOI: 10.1501/Egifak_0000000360
- CNN.** (2021). TikTok kullanıcı sayısı her şeye rağmen artıyor. *CNN TÜRK*. <https://www.cnnturk.com/teknoloji/tiktok-kullanici-sayisi-her-seye-ragmen-artiyor>
- Çolak, Ç. H.** (2020). *Lise öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı ve duygu düzenleme becerilerinin kişilik özelliklerine ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL).** (2013). *Effective Social and Emotional Learning Programs – Preschool and Elementary School Edition*. Chicago: Author.
- Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL).** (2008). *Social and emotional learning (sel) and student benefits: implications for the safe schools/healthy students core elements*.
- Demir Uzun, Z. M.** (2021). *Bağlanma stilleri, ilişki bağımlılığı ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkide özyeterliliğin aracı rolü*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Deniz, L., Gürültü, E.** (2018). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26 (2), 355-367. DOI: 10.24106/kefdergi.389780
- Doğrusever, C.** (2021). Ergenlerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin bazı sosyo demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 23-42.
- Doksat, N. G., Çiftçi, A. D.** (2016). Bağlanma ve yaşamdaki izdüşümleri. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 25(4), 489-501.
- Durualp, E.** (2014). Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin cinsiyet ve sınıfa göre incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 26, 13-25.
- Elias, M. J.** (2003). *Academic and social-emotional learning (Vol. 11)*. Brussels, Belgium: International Academy of Education.
- Er Dalma, D.** (2019). *3.-6. Sınıf öğrencilerinin bilişim teknolojilerini kullanma alışkanlıkları ile sosyal-duygusal uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Eraslan, L.** (2018). *Sosyal medya ve algı yönetimi: Sosyal medya istihbaratına giriş*. Anı Yayıncılık.
- Ercan, H.** (2015). Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeğinin psikometrik özellikleri ve uyarlama çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 38, 227-240. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3054>
- Ergen, R. M., Akacan, B.** (2021). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 582-599. DOI: 10.53444/deubefd.956418
- Esen Aygün, H.** (2017). *Sosyal-duygusal öğrenme programlarının sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin gelişimine, akademik başarı ve sınıf iklimi algısına etkisi*. Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Esen Aygün, H.** (2017). *Sosyal-duygusal öğrenme programlarının sosyal duygusal öğrenme becerilerinin gelişimine, akademik başarı ve sınıf iklimi algısına etkisi*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Farag, M., Bolton, D., Lawrentschuk, N.** (2019). Use of YouTube as a resource for surgical education—clarity or confusion. *European Urology Focus*. doi:10.1016/j.euf.2019.09.017
- Fokker, E., Zong, X., Treur, J.** (2021). A second-order adaptive network model for emotion regulation in addictive social media behaviour. *Cognitive Systems Research*, 70, 52–62. doi:10.1016/j.cogsys.2021.07.006
- Garcia, D., Cloninger, K. M., Granjard, A., Molander-Söderholm, K., Amato, C., Sikström, S.** (2018). Self-descriptions on LinkedIn: Recruitment or friendship identity?. *PsyCh Journal*. doi:10.1002/pchj.210
- Gardner, H.** (1983). *Frames of Minds: The Theory of Multiple Intelligence*. New York: Basic Books.
- Gardner, H., Moran, S.** (2006). The science of multiple intelligences theory: a response to Lynn Waterhouse. *Educational Psychologist*, 41(4), 227-232. doi:10.1207/s15326985ep4104_2
- Giansanti, D.** (2020). WhatsApp in mHealth: an overview on the potentialities and the opportunities in medical imaging. *mHealth*, 6(19). <https://doi.org/10.21037/mhealth.2019.11.01>
- Goldberg, S., Muir, R., Kerry, J.** (1995). *Attachment theory. Social, developmental and clinical perspectives*. Hillsdale.
- Goleman, D.** (1995). *Emotional intelligence*. Bantam Books, Inc.

- Goleman, D.** (1998). *Working with emotional intelligence*. London: Bloomsbury Publishing.
- Goleman, D.** (2015). *Emotional intelligence (10. bs.)*. Bantam Books.
- Görker, I., Korkmazlar, Ü., Durukan, M., & Aydoğdu, A.** (2004). Çocuk ve ergen psikiyatri kliniğine başvuran ergenlerde belirti ve tanı dağılımı. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 7(2), 103-110.
- Gorrese, A., Ruggieri, R.** (2012). Peer attachment: A meta-analytic review of gender and age differences and associations with parent attachment. *Journal of Youth and Adolescence*, 41(5), 650–672. doi:10.1007/s10964-012-9759-6
- Gramlich, J.** (2021). 10 facts about Americans and Facebook. *Pew Research Center*. <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2021/06/01/facts-about-americans-and-facebook/>
- Grazzani, I., Agliati, A., Cavioni, V., Conte, E., Gandellini, S., Lupica Spagnolo, M., Ornaghi, V., Rossi, F. M., Cefai, C., Bartolo, P., Camilleri, L., Oriordan, M. R.** (2022). Adolescents' resilience during covid-19 pandemic and its mediating role in the association between SEL skills and mental health. *Frontiers In Psychology*, 13, 801761. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.801761>
- Green, A. L., Ferrante, S., Boaz, T. L., Kutash, K., & Wheeldon-Reece, B.** (2021). Social and emotional learning during early adolescence: Effectiveness of a classroom-based SEL program for middle school students. *Psychology in the Schools*, 58(6), 1056-1069.
- Gül, S. K., Güneş, İ. D.** (2009). Ergenlik dönemi sorunları ve şiddet. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 79-101.
- Güney, M., Taştepe, T.** (2020). Ergenlerde sosyal medya kullanımı ve sosyal medya bağımlılığı. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 183-190. <https://www.doi.org/10.46971/ausbid.757713>
- Güney, M., Taştepe, T.** (2020). Ergenlerde sosyal medya kullanımı ve sosyal medya bağımlılığı. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 183-190.
- Güven, M., Aslan, S.** (2010). Ergenlerde ayrışma bireyleşme ile okul zorbalığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 125-142.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., Tatham, R. L.** (2013). *Multivariate data analysis*. Pearson Education Limited.
- Haliloğlu, S.** (2008). *Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri, bağlanma biçimleri ve işlevsel olmayan tutumları arasındaki ilişkinin*

incelenmesi (Malatya ili örneği). Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

- Hall, M.** (2021). Facebook. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/Facebook>
- Hayta, A.** (2006). Anneden Allah'a: bağlanma teorisi ve islâm'da Allah tasavvuru. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 4(12), 29-63.
- Hazan, C., Shaver, P. R.** (1994). Bağlanma: yakın ilişkilerle ilgili araştırmalar için bir çerçeve. Çev., Ali Dönmez. *Psychological Inquiry*, 5 (1, 1-2): 1-49.
- Hazan, C., Shaver, P. R.** (1994). Deeper into attachment theory. *Psychological Inquiry*, 5(1), 68–79. doi:10.1207/s15327965pli0501_15
- Hornor, G.** (2019). Attachment disorders. *Journal of Pediatric Health Care*, 33(5), 612–622. doi:10.1016/j.pedhc.2019.04.017
- Hosch, W. L.** (2021). YouTube. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/YouTube>
- Hunter, L. J., DiPerna, J. C., Hart, S. C., Neugebauer, S., & Lei, P.** (2022). Examining teacher approaches to implementation of a classwide SEL program. *School Psychology*. <https://doi.org/10.1037/spq0000502>
- İliş, A., Gülbahçe, A.** (2019). sosyal medya bağımlılığı ile iletişim becerileri arasındaki yordayıcı ilişkinin incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, (78), 45-60.
- Im, G. W., Jiar, Y. K., Talib, R. B.** (2019). Development of preschool social emotional inventory for preschoolers: a preliminary study. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 8(1), 158-164.
- İnce, M., Koçak, M. C.** (2017). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları: Necmettin Erbakan Üniversitesi örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 736-749.
- Iqbal, M.** (2022). TikTok Revenue and Usage Statistics (2021). *Business of apps*. <https://www.businessofapps.com/data/tik-tok-statistics/>
- Işık, U., Topbaş, H.** (2015). Facebook ve bağımlılık: Medya bağımlılığı araştırması. *International Journal of Social Sciences*, (38), 319-336.
- Jones, S. M., Doolittle, E. J.** (2017). Social and emotional learning: Introducing the issue. *The Future of Children*, 27(1), 3–11. <http://www.jstor.org/stable/44219018>

- Jones, S. M., Kahn, J.** (2017). *The evidence base for how we learn: Supporting students' social, emotional, and academic development. Consensus statements of evidence from the Council of Distinguished Scientists.* Washington, DC: National Commission on Social, Emotional, and Academic Development & the Aspen Institute. https://assets.aspeninstitute.org/content/uploads/2017/09/SEAD-Research-Brief-9.12_updated-web.pdf.
- Kaplan, A. M., Haenlein, M.** (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68. doi:10.1016/j.bushor.2009.09.003
- Katmer, A. N.** (2018). *Ergenlerde yalnızlığın yordayıcısı olarak algılanan sosyal destek, arkadaşlık kalitesi ve arkadaşla bağlanmanın incelenmesi.* Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Kecharananta, N., Baker, H. G.** (1999). Capturing entrepreneurial values. *Journal of Applied Social Psychology*, 29(4), 820-833
- Kelleci, M., Güler, N., Sezer, H., Gölbası, Z.** (2009). Lise öğrencilerinde internet kullanma süresinin cinsiyet ve psikiyatrik belirtiler ile ilişkisi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8(3).
- Kessler, R. C., Avenevoli, S., Costello, E. J., Georgiades, K., Green, J. G., Gruber, M. J., ... Merikangas, K. R.** (2012). Prevalence, persistence, and sociodemographic correlates of DSM-IV disorders in the National Comorbidity Survey Replication Adolescent Supplement. *Archives Of General Psychiatry*, 69(4), 372-380.
- Koç, M.** (2004). Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 231-238.
- Koller, L.** (2021). *Behind The Screens: A Social and Emotional Learning Approach To Social Media.*
- Köse, N.** (2015). Ergenlerde akran ilişkilerinin mutluluk düzeyine etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2 (4) ,1-6.
- Kumcağız, H., Özdemir, T. Y., Demir, Y.** (2019). Ergenlerde sosyal medya kullanımının akademik başarı ve arkadaşlık ilişkilerine etkisi. *International Journal of Social Science Research*, 8(2), 1-17.
- Kuo, Y. L., Casillas, A., Walton, K. E., Way, J. D., Moore, J. L.** (2019). The intersectionality of race/ethnicity and socioeconomic status on social and emotional skills. *Journal of Research in Personality*, 103905. doi:10.1016/j.jrp.2019.103905

- Kutluca, V.** (2020). *Lise öğrencilerinin sosyal medya tutumları ile meslek seçimine ilişkin akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Laible, D. J., Carlo, G., Raffaelli, M.** (2000). The differential relations of parent and peer attachment to adolescent adjustment. *Journal of Youth and Adolescence*, 29(1), 45-59.
- Lebuffe, P. A., Shapiro, V. B., And Naglieri, J. A.** (2009). *Devereux student strengths assessment: k-8th grade*. Lewisville, Nc: Kaplan Press
- Liu, C., Ma, J.-L.** (2019). Adult attachment style, emotion regulation, and social networking sites addiction. *Frontiers in Psychology*, 10. doi:10.3389/fpsyg.2019.02352
- López-Carril, S., Anagnostopoulos, C., Parganas, P.** (2020). Social media in sport management education: Introducing LinkedIn. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 27, 100262. doi:10.1016/j.jhlste.2020.100262
- Maleki, M., Chehrzad, M. M., Kazemnezhad Leyli, E. K., Mardani, A., Vaismoradi, M.** (2019). Social skills in preschool children from teachers' perspectives. *Children*, 6(5), 64. doi:10.3390/children6050064
- Masoni, M., Guelfi, M. R.** (2020). WhatsApp and other messaging apps in medicine: opportunities and risks. *Internal and Emergency Medicine*. doi:10.1007/s11739-020-02292-5
- McKay, A. T.** (1932). Distribution of the coefficient of variation and the extended "t" distribution. *Journal of the Royal Statistical Society*, 95(4), 695-698.
- McKay, M. T.** (2015). Parental rules, parent and peer attachment, and adolescent drinking behaviors. *Substance Use & Misuse*, 50(2), 184-188. doi:10.3109/10826084.2014.962053
- Melikoğlu, M., Bedel, A.** (2021). Ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerileri ile sosyal uyum ve sosyal duygusal öğrenme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 15(36), 38-54. doi: 10.29329/mjer.2020.367.3
- Moretti, M. M., Peled, M.** (2004). Adolescent-parent attachment: Bonds that support healthy development. *Paediatrics & Child Health*, 9(8), 551-555.
- Murphy, T. P., Laible, D., Augustine, M.** (2017). The influences of parent and peer attachment on bullying. *Journal of Child and Family Studies*, 26(5), 1388-1397. doi:10.1007/s10826-017-0663-2

- Obar, J. A., Wildman, S.** (2015). Social media definition and the governance challenge: An introduction to the special issue. *Telecommunications Policy*, 39(9), 745–750. doi:10.1016/j.telpol.2015.07.014
- Obegi, J. H., Berant, E.** (2010). *Attachment theory and research in clinical work with adults*. Guilford press.
- Onur, N.** (2006). *Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ile atılganlık düzeyleri arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ooi, H. L., Kelleher, M. G. D.** (2021). Instagram Dentistry. *Primary Dental Journal*, 10(1), 13–19. doi:10.1177/2050168420980964
- Özdemir, A.** (2021). *Genç yetişkinlerin benlik saygısı ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin sosyal medya bağımlılığı üzerindeki etkisi*. Yüksek lisans tezi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özgenel, M., Canpolat, Ö. ve Ekşi, H.** (2019). Ergenler için sosyal medya bağımlılığı ölçeği (ESMBÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Turkish Journal on Addictions*, 6, 629–662. doi: 10.15805/addicta.2019.6.3.0086
- Öztoprak, Ö., Yüksel Şahin, F.** (2019). Ergenlerin sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin benlik saygısına göre incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 363-377.
- Öztürk, E., Türel, F. İ., Oğur, E.** (2020). Psikotarih ve bağlanma kuramı. *Türkiye Klinikleri Psychology-Special Topics*, 5(1), 63-71.
- Pantic, I.** (2014). Online social networking and mental health. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 17(10), 652–657. doi:10.1089/cyber.2014.0070
- Pasi, R. J.** (2001). *Higher expectations: promoting social emotional learning and academic achievement in your school*. Teachers College Press.
- Payton, J. W., Wardlaw, D. M., Graczyk, P. A., Bloodworth, M. R., Tompsett, C. J., Weissberg, R. P.** (2000). Social and emotional learning: A framework for promoting mental health and reducing risk behavior in children and youth. *Journal Of School Health*, 70(5), 179-185.
- Poplawski, K.** (2021). SEL On Screen: How Technology Affects Social and Emotional Skills. *Journal of Social and Emotional Learning*, 3(5).
- Rajesh, T., Rangaiah, D. B.** (2020). Facebook addiction and personality. *Heliyon*, 6(1), e03184. doi:10.1016/j.heliyon.2020.e03184

- Rholes, W. S., Simpson, J. A., Friedman, M.** (2006). Avoidant attachment and the experience of parenting. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32(3), 275–285. doi:10.1177/0146167205280910
- Şahin, G.** (2021). *Sosyal medya bağımlılığı ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Salovey, P., Mayer, J. D.** (1990). Emotional intelligence. *Imagination, cognition and personality*, 9(3), 185-211.
- Şanal-Güngör, B.** (2020). *Tek ebeveynle ve iki ebeveynle yaşayan ergenlerin öznel iyi oluşuna göre okulda öznel iyi oluş ve arkadaşla bağlanma düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Savcı, M., Aysan, F.** (2017). Social-emotional model of internet addiction. *Psychiatry and Clinical Psychopharmacology*, 27(4), 349-358.
- Schoeps, K., Mónaco, E., Cotolí, A., Montoya-Castilla, I.** (2020). The impact of peer attachment on prosocial behavior, emotional difficulties and conduct problems in adolescence: The mediating role of empathy. *PloS One*, 15(1), e0227627. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0227627>
- Schonert-Reichl, K. A.** (2017). Social and emotional learning and teachers. *The Future of Children*, 27(1), 137–155. <http://www.jstor.org/stable/44219025>
- Schønning, V., Hjetland, G. J., Aarø, L. E., Skogen, J. C.** (2020). Social media use and mental health and well-being among adolescents – A scoping review. *Frontiers in Psychology*, 11. doi:10.3389/fpsyg.2020.01949
- Schwarzer, C., Grafe, N., Hiemisch, A., Kiess, W., Poulain, T.** (2022). Associations of media use and early childhood development: cross-sectional findings from the LIFE Child study. *Pediatric research*, 91(1), 247–253. <https://doi.org/10.1038/s41390-021-01433-6>
- Şehidoğlu, Z.** (2014). *15-17 yaş grubu ergenlerde bilinçli farkındalık düzeyi ile problemlerli internet kullanımı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şeker, V.** (2018). *Sosyal medya bağımlılığı ile depresyon ve anksiyete arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Shumaker, D. M., Deutsch, R. M., Brenninkmeyer, L.** (2009). How do I connect? Attachment issues in adolescence. *Journal of Child Custody*, 6(1-2), 91-112.

- Siqueira, M. F., Saeed, S. G., Siqueira, W. L.** (2021). Using Facebook to increase student engagement. *Journal Of Dental Education*, 85(3), 2028–2029. <https://doi.org/10.1002/jdd.12531>
- Songül, Ö.** (2019). *Bağlanma stillerinin ergenlik dönemi sosyal duygusal öğrenme becerileri üzerine etkisi*. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Soysal, A. Ş., Bodur, Ş., İşeri, E., Şenol, S.** (2005). Bebeklik dönemindeki bağlanma sürecine genel bir bakış. *Klinik Psikiyatri*, 8(2), 88-99.
- Spieler, B., Batte, C., Mackey, D., Henry, C., Danrad, R., Sabottke, C., Pirtle, C., Mussell, J., Wallace, E.** (2021). Diagnosis in a snap: a pilot study using Snapchat in radiologic didactics. *Emergency Radiology*, 28(1), 93–102. <https://doi.org/10.1007/s10140-020-01825-x>
- Stockdale, L. A., Coyne, S. M.** (2020). Bored and online: Reasons for using social media, problematic social networking site use, and behavioral outcomes across the transition from adolescence to emerging adulthood. *Journal of Adolescence*, 79, 173–183. doi:10.1016/j.adolescence.2020.010
- Suatin, W., Wijayanti, N. T.** (2020). Peer attachment and child's social competence. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 395, 314-317.
- Sun, Y., Zhang, Y.** (2020). A review of theories and models applied in studies of social media addiction and implications for future research. *Addictive Behaviors*, 106699. doi:10.1016/j.addbeh.2020.106699
- Teppers, E., Luyckx, K., Klimstra, T. A., Goossens, L.** (2014). Loneliness and Facebook motives in adolescence: A longitudinal inquiry into directionality of effect. *Journal of adolescence*, 37(5), 691-699.
- Totan, T.** (2018). Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Öğrenme Ölçeği'nin geliştirilmesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları*, 48, 41-58. doi: 10.15285/maruaebd.393209
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK).** (2016). [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanım-Arastırması-2016-21779#:~](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanım-Arastırması-2016-21779#:~)
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK).** (2021). [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanım-Arastırması-2021-37437](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanım-Arastırması-2021-37437)

- Tutgun Ünal, A.** (2015). *Sosyal medya bağımlılığı: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma*. Doktora tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tutgun Ünal, A.** (2020). Social media addiction of new media and journalism students. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 19(2), 1-12.
- Tüzün, O., Sayar, K.** (2006). Bağlanma kuramı ve psikopatoloji. *Düşünen Adam*, 19(1), 24-39.
- Uluç, G., Yarcı, A.** (2017). Sosyal medya kültürü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 55, 88-102.
- Url-1** < <https://about.linkedin.com/tr-tr>>, erişim tarihi 15.12.2021.
- Uşaklı, H.** (2017). Sosyal duygusal öğrenme nedir neden önemlidir (İnsan ilişkilerinde beş duygu alanı). *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 1-16.
- Uyaroğlu, A. K., Ergin, E., Tosun, A. S., Erdem, Ö.** (2022). A cross-sectional study of social media addiction and social and emotional loneliness in university students in Turkey. *Perspectives in Psychiatric Care*.
- Van den Eijnden, R.J.J.M., Lemmens, J.S. ve Valkenburg, P.M.** (2016). The social media disorder scale. *Computer in Human Behavior*, 61, 478-487. <http://dx.doi.org/10.1016/j.chb.2016.03.038>.
- Vannucci, A., McCauley Ohannessian, C.** (2019). Social media use subgroups differentially predict psychosocial well-being during early adolescence. *Journal Of Youth and Adolescence*, 48(8), 1469–1493. <https://doi.org/10.1007/s10964-019-01060-9>
- Vaterlaus, J. M., Barnett, K., Roche, C., Young, J. A.** (2016). “Snapchat is more personal”: An exploratory study on Snapchat behaviors and young adult interpersonal relationships. *Computers in Human Behavior*, 62, 594–601. doi:10.1016/j.chb.2016.04.029
- Wahab, R., Mansor, M.** (2017). Peers and parental attachment and emotional intelligence among delinquents in rehabilitation centers in Malaysia. *The International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 7, 635-641. DOI:10.6007/IJARBSS/V7-I8/3269
- Wilkinson, R. B.** (2004). The role of parental and peer attachment in the psychological health and self-esteem of adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 33, 479–493. <https://doi.org/10.1023/B:JOYO.0000048063.59425.20>

- Williamson, A. A., Modecki, K. L., & Guerra, N. G.** (2015). SEL programs in high school. J. A. Durlak, C. E. Domitrovich, R. P. Weissberg, & T. P. Gullotta (Eds.), *Handbook of social and emotional learning: Research and practice* kitabı içinde (s. 181–196). The Guilford Press.
- Yazan, K. D.** (2021). *Lise öğrencilerinde akademik başarı, sosyal destek ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Yeager, D. S.** (2017). Social and emotional learning programs for adolescents. *The Future of Children*, 27(1), 73–94.
- Yıldırım, A.** (2014). Bir halkla ilişkiler aracı olarak Twitter: T.C. Sağlık Bakanlığı örnek incelemesi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 4(2), 234-253.
- Yıldız Durak, H.** (2020). Modeling of variables related to problematic internet usage and problematic social media usage in adolescents. *Current Psychology*, 39(4), 1375-1387.
- Yıldızhan, E.** (2017). Bağlanma teorisi ve bağlanma bozukluklarına genel bir bakış. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 22(1), 66-73.
- Yüksel-Şahin, F., Öztoprak, Ö.** (2019). Ergenlerin sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin benlik saygisına göre incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 363-377. DOI: 10.21733/ibad.613902
- Zahn-Waxler, C., Shirtcliff, E. A., & Marceau, K.** (2008). Disorders of childhood and adolescence: Gender and psychopathology. *Annual Review of Clinical Psychology*, 4, 275-303. <https://doi.org/10.1146/annurev.clinpsy.3.022806.091358>
- Zins, J. E., Bloodworth, M. R., Weissberg, R. P., Walberg, H. J.** (2007). The scientific base linking social and emotional learning to school success. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 17(2-3), 191–210. doi:10.1080/10474410701413145
- Zivnuska, S., Carlson, J. R., Carlson, D. S., Harris, R. B., Harris, K. J.** (2019). Social media addiction and social media reactions: The implications for job performance. *The Journal of Social Psychology*, 1–15. doi:10.1080/00224545.2019.1578725

EKLER

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
BAŞVURU FORMU VE TAAHHÜTNAMESİ

[Araştırmanın Başlığı	Sosyal Medya Bağımlılığı ve Arkadaşa Bağlanma İle Sosyal, Duygusal Öğrenme Becerilerinin İncelenmesi: Ergenler Üzerinde Bir Araştırma
Araştırmacının/Araştırmacıların Adı-Soyadı	Ayşenur ATIN
Öğrenci İse Numarası	200133043
MYO/Fakülte/Enstitü	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Program/Bölüm/Anabilim Dalı	Klinik Psikoloji (Tezli) YL
Araştırmanın Süresi (Ay)	8 ay
Araştırmanın Amacı	Yapılacak araştırmada lise öğrencisi bireylerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin, sosyal medya bağımlılık düzeyleri ve arkadaşına bağlanma stilleri açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma söz konusu değişkenleri etrafıca değerlendirmek ve yakından incelemek amacıyla yapılacaktır. Güncel konulardan seçilen değişkenlerin, literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
Araştırmada Kullanılacak Ölçme Araçları (Adları)	1. Demografik Bilgi Formu 2. Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (ESMBÖ) 3. Ergenler İçin Arkadaşa Bağlanma Ölçeği (EİABÖ) 4. Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Öğrenme Ölçeği (ESDÖÖ)
Araştırmaya Katılacak Denek Sayısı ve Nereden Seçilecekleri	Araştırmaya katılacak olan bireyler; pandemi koşulları göz önünde bulundurularak sosyal medya üzerinden paylaşılan Google Forms bağlantısı aracılığıyla seçilecektir. Katılımcıların Türkiye uyruklu olması ve lise öğrencisi olması beklenmektedir. Ayrıca katılımcı sayısının 300 kişi üzerinde olması planlanmaktadır.
Araştırmada Deneklerin Nasıl Seçileceği	Araştırmada denekler uygun örnekleme yöntemi ile sosyal medya üzerinden seçilecektir. Katılımcıların yaş grubu ve pandemi şartları itibarıyla bu yöntem ile daha geniş kitleye ulaşılabileceği düşünülmektedir. Yukarıda bahsi geçen söz konusu ölçeklerin soruları ve demografik bilgi formu Google Forms üzerinde hazırlanacak, ardından hazırlanan form bağlantısı Twitter, Instagram, Whatsapp gibi lise çağındaki katılımcılara ulaşabilecek platformlarda paylaşılacaktır. Türkiye Cumhuriyeti uyruklu olmamak ve sosyal medya/internet bağımlılığı haricinde psikiyatrik herhangi bir tanı almış olmak dışlama kriteri olarak belirlenmiştir.
Araştırmacı Öğrenci İse Danışmanın Adı-Soyadı	Prof. Dr. Ayşe Pınar VURAL

Evrak Tarih ve Sayısı: 22.11.2021-79

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARI

Karar Tarihi	11/11/2021	Karar Sayısı	09/23
--------------	------------	--------------	-------

KURUL ÜYELERİ

Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR / Rektör Yardımcısı - Başkan
Prof. Dr. Erol KILIÇ / Güzel Sanatlar Fakültesi-Dekan- Üye
Prof. Dr. Esra AKGÜL / MYO- Müdür- Üye
Prof. Dr. Hasan BACANLI / Eğitim Fakültesi-Üye
Prof. Dr. Mustafa ALTUNDAĞ/ İslami İlimler Fakültesi-Dekan - Üye
Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK / Edebiyat Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Sefa SAYGILI/ Edebiyat Fakültesi - Üye
Dr. Öğr. Üyesi Eyup Sabri KALA / Hukuk Müşaviri - Raportör

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 11.11.2021 tarihinde saat 14:00'da toplanmış ve aşağıdaki karar alınmıştır.

KARAR

KARAR NO 2021-09/23 Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi Ayşenur ATIN'ın "Sosyal Medya Bağımlılığı ve Arkadaşa Bağlanma ile Sosyal, Duygusal Öğrenme Becerilerinin İncelenmesi; Ergenler Üzerinde Bir Araştırma" isimli araştırmasında kullanacağı anket ve ölçeklerinin etik yönden uygunluğuna,

Toplantıya katılan Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üyelerinin oy birliği ile karar verildi.

e-izmalıdır
Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR
Başkan

e-izmalıdır
Prof. Dr. Hasan BACANLI
Üye

e-izmalıdır
Prof. Dr. Erol KILIÇ
Üye

e-izmalıdır
Prof. Dr. Sefa SAYGILI
Üye

e-izmalıdır
Prof. Dr. Mustafa ALTUNDAĞ
Üye

e-izmalıdır
Prof. Dr. Esra AKGÜL
Üye

e-izmalıdır
Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK
Üye

Doküman No: E0.FR-201; İlk Yayın Tarihi: 07.03.2019; Revizyon Tarihi: 20.07.2020; Revizyon No: 01; Sayfa: 1 / 1

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

- 1) **Cinsiyetiniz:** () Kadın () Erkek
- 2) **Uyruğunuz:** () Türkiye Cumhuriyeti () Diğer
- 3) **İstanbul'da mı yaşıyorsunuz?**
 - a) Evet b) Hayır
- 4) **Yaşınız:**
- 5) **Öğrenim Gördüğünüz Sınıf**
 - a) 9 b) 10 c) 11 d) 12
- 6) **Kiminle yaşıyorsunuz?**
 - a) Aile ile birlikte b) Öğrenci yurdunda c) Diğer (belirtiniz).....
- 7) **Kardeşiniz var mı? Var ise sayısını belirtiniz. (Kendiniz hariç)**
- 8) **Ekonomik durumunuzu nasıl değerlendirirsiniz?**
 - a) Düşük b) Orta c) Yüksek
- 9) **Psikiyatrik bir tanınız var mı ya da psikiyatrik bir ilaç kullanıyor musunuz?**
 - a) Evet b) Hayır
- 10) **Bir önceki soruya cevabınız evet ise, almış olduğunuz tanı nedir? Belirtiniz.**

.....
- 11) **Yaşadığınız evinizde/yurtta internet bağlantısı var mı?**
 - a) Evet b) Hayır
- 12) **Aşağıdaki sosyal medya uygulamalarından hangilerini kullanıyorsunuz? (Birden fazla işaretleme yapılabilir.)**

☐ Instagram	☐ Youtube
☐ Snapchat	☐ TikTok
☐ Facebook	☐ Twitter
☐ Tumblr	☐ Whatsapp
☐ Diğer (Belirtiniz).....	
- 13) **Günde kaç saat internet kullanıyorsunuz?**
 - a) 0-1 saat b) 2-3 saat c) 4-6 saat d) 7 saat ve üzeri

ERGENLER İÇİN ARKADAŞA BAĞLANMA ÖLÇEĞİ

Aşağıda sizin kendinizi tanımlamanıza ilişkin 23 ifade bulunmaktadır. Lütfen her bir ifadenin sizi ne kadar tanımladığını, ifadenin yanında verilen kutucuğu işaretleyerek belirtiniz. Her ifade için yalnızca bir kutucuğu işaretleyiniz ve hiçbir maddeyi boş bırakmayınız.

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Bir başkasının arkadaşımın yerini alması çok zor olurdu.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Stresli olduğumda arkadaşımın yanımda olmaması beni rahatsız eder.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Arkadaşıma güvenebilirim.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Arkadaşım beni anlamadığında öfkelenirim.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Arkadaşıma bağlı olmaktan hoşlanmam.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Bu arkadaşlık sona ererse üzülürüm.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Arkadaşımın sadık olduğunu biliyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Her zaman arkadaşıma bağlı kalacağımdan emin değilim.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Arkadaşımın daha anlayışlı olmasını isterdim.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Arkadaşımın beni üzen şeyleri bilmesine izin veririm.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Arkadaşımla çeşitli konularda konuşabilirim.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Arkadaşıma çok fazla yakın olmak beni endişelendirir.	☐	☐	☐	☐	☐
13. Zor durumlarla karşılaştığımda arkadaşşımdan destek istemem.	☐	☐	☐	☐	☐
14. Arkadaşımla iletişim kuramadığım zaman, ona sinirlenirim.	☐	☐	☐	☐	☐
15. Kendimi arkadaşşıma olmak istediğim kadar yakın hissetmiyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
16. Ters giden bir şeyler olduğunda arkadaşşımla ararım.	☐	☐	☐	☐	☐
17. Arkadaşşımla beni sevdiğini biliyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
18. Kendimi arkadaşşıma yakın hissediyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
19. Bu arkadaşlık olmasa, güç durumlarla başa çıkmam çok zor olurdu.	☐	☐	☐	☐	☐
20. Arkadaşşımla devam edeceğinden eminim.	☐	☐	☐	☐	☐
21. Arkadaşşımla birlikte olduğumuzda, gezintiler daha keyiflidir.	☐	☐	☐	☐	☐
22. Arkadaşşımla bana tercih edeceği bir başka arkadaş bulacağından endişe duyarım.	☐	☐	☐	☐	☐
23. Arkadaşıma güvenebileceğimi biliyorum.	☐	☐	☐	☐	☐

Sosyal ve Duygusal Öğrenme Ölçeği*

Değerli öğrenci, Aşağıda sizinle ilgili sorular yer almaktadır. Sorularda size göre doğru olan yanıt neyse onun karşısına X işaretini koymanız beklenmektedir. Tüm öğrencilerin verdikleri yanıtlar toplanarak değerlendirilecektir. Lütfen adınızı yazmayın. Katkılarınız için teşekkür ederiz.	Hiç doğru değil	Doğru değil	Kısmen doğru	Doğru	Tamamen doğru
1 Duygusal değişimlerimi fark ederek o an duygularımın bana ne hissettirdiğini anlarım	()	()	()	()	()
2. Farklılıklarımızın bizleri değerli kıldığına inanırım	()	()	()	()	()
3. Öfkemle sevicimi kontrol altında tutarım	()	()	()	()	()
4. Birileriyle aramda sorun olduğunda, bunu o kişiyle konuşurum	()	()	()	()	()
5. Bir sorunu çözdüğümü düşündüğümde verdiğim kararlarımın sonucunu değerlendiririm	()	()	()	()	()
6. Bir işe başlamadan önce o işi bitirip bitiremeyeceğimi düşünürüm	()	()	()	()	()
7. Başkalarının duygularındaki değişikliği anlayarak, kendimi onun duygularına göre ayarlarım	()	()	()	()	()
8. Zor bir durumla karşılaştığımda üstesinden gelmeye çalışırım	()	()	()	()	()
9. İnsanlarla ilişkiler kurar ve bu ilişkileri sürdürmeye çabalarım	()	()	()	()	()

54

Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Öğrenme Ölçeğinin Geliştirilmesi

10. Bir sorunu çözmek için farklı yolları deneyerek başarıya ulaşmaya çabalarım	()	()	()	()	()
11. Çevremde yardıma ihtiyacı olan birisi olduğunda onu fark ederim	()	()	()	()	()
12. Öğretici olan her yeniliğe dikkat ederim	()	()	()	()	()
13. Bana düşen görevleri planlayarak zamanında yaparım	()	()	()	()	()
14. Bir sorunla karşılaştığımda o sorunu anlayarak değerlendirmeye çalışırım	()	()	()	()	()
15. İşini çok iyi yapan biri hemen dikkatimi çeker	()	()	()	()	()
16. Beni zora sokacak davranışları yapmamı isteyenleri reddederim.	()	()	()	()	()
17. Davranışlarımı ve düşüncelerimi değerlendirerek, kendim hakkında fikir sahibi olurum	()	()	()	()	()
18. Başkalarının görüşleri benim için önemlidir	()	()	()	()	()
19. Belirlediğim hedeflerime ulaşmak için adım adım ilerlerim	()	()	()	()	()
20. Birileriyle sorun yaşadığımda, her iki tarafında kazanacağı çözümler bulurum	()	()	()	()	()
21. Bir sorunu çözerken benim ve başkalarının haklarını dikkate alırım	()	()	()	()	()
22. Başkalarının inançları benim için önemlidir	()	()	()	()	()
23. Çok zorlandığımda çekinmeden başkalarından yardım isterim	()	()	()	()	()

*Bu makaleye atfı verilerek araştırmacıdan izin alınmadan ölçme aracı kullanılabilir.

EK: Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (ESMBÖ)

Açıklama; Saygıdeğer katılımcı, aşağıda verilen ifadeleri son 1 yıldaki sosyal medya (MySpace, Facebook, Bebo, LinkedIn, Tumblr, Bloglar, Instagram, WhatsApp, Viber, Line, Tango, Snapchat, Wikipedia, Podcast Apple iTunes, Forumlar, YouTube, Twitter, vb.) kullanımınızı düşünerek işaretleyiniz.		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen/ara sıra	Çoğunlukla	Her zaman
		1	2	3	4	5
1	Sosyal medyayı kullanmadığımda sınırlı, endişeli veya üzgün olurum.					
2	Aklımda sürekli sosyal medya yaptığım veya yapacağım etkinlikler vardır.					
3	Sosyal medyayı çok kullandığım için sinema, tiyatro, müzik, spor gibi diğer etkinliklere veya hobilerime zamanım kalmıyor.					
4	Sosyal medyada gezinirken “biraz daha” diyerek süreyi uzatırım.					
5	Sosyal medya iş, okul veya aile hayatımı olumsuz etkilemesine rağmen sosyal medyayı kullanmaya devam ediyorum.					
6	Sosyal medya kullanımımı kontrol etmeye, azaltmaya veya durdurmaya çalışırken zorlanıyorum.					
7	Kendimi mutlu hissetmek için sosyal medyayı daha fazla kullanırım.					
8	Sosyal medyada harcadığım zaman miktarımı ailemden veya çevremdeki insanlardan gizlerim.					
9	Sosyal medyada harcadığım süre yüzünden insanlarla (aile, arkadaş ve sosyal çevre) ilişkilerimde ciddi çatışmalar yaşarım.					

Not: Referans gösterilerek izin alınmadan araştırma amaçlı kullanılabilir.